

Jaarstukken 2023

Gemeente
Westerkwartier

Inhoudsopgave

1	Jaarverslag	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Jaarverslag - programmaverantwoording	7
1.3	Jaarverslag - algemene dekkingsmiddelen	39
1.4	Jaarverslag - Paragrafen	44
2	Jaarrekening	93
2.1	Balans	93
2.2	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	96
2.3	Toelichting op de balans	101
2.4	Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	111
2.5	Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening	112
2.6	Rechtmatigheidsverantwoording	133
2.7	Analyse begrotingscriterium	134
2.8	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)	138
2.9	Incidentele baten en lasten	139
2.10	Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	143
3	Bijlagen	144
3.1	Single Information Single Audit (SiSa)	145
3.2	Overzicht taakvelden	175
3.3	Beleidsindicatoren	179
3.4	Mutaties in de reserves en voorzieningen	182
3.5	Gehanteerde afschrijvingstermijnen	185
3.6	Investeringsoverzicht	186

1. Jaarverslag

1.1 Inleiding

Met de jaarstukken legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over de uitvoering van het beleid en het gevoerde financiële beheer. We volgen daarbij de indeling van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Onze jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Artikel 24 BBV stelt daar nadere eisen aan:

Het jaarverslag bestaat ten minste uit:

- De programmaverantwoording
- De paragrafen

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
- De balans en de toelichting
- De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke regelingen (SiSa)
- Een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

In het *jaarverslag* vergelijken we de voornemens uit de begroting 2023 met de realisatie, zowel qua inhoud als op financiële hoofdlijnen. Dat doen we per programma en via de paragrafen die dwarsdoorsneden op aspecten van de programma's tonen.

In de *jaarrekening* gaan we dieper in op de realisatie van baten en lasten in 2023 en de effecten daarvan op onze balans. We geven daarin onder meer een verschillenanalyse tussen begroting en rekening. De inzichten die we daaruit opdoen gebruiken we om waar nodig veranderingen voor te stellen in het begrotingsjaar 2024 en eventueel ook of de jaren daarna.

Als inleiding op het jaarverslag en de jaarrekening lichten we er hieronder een aantal aspecten uit:

- Samenstelling College
- Hoogtepunten uit de programmaverantwoording
- Financieel resultaat en de belangrijkste afwijkingen
- Algemene reserve, solvabiliteit en weerstandsvermogen
- Rechtmatigheid
- Tot slot: gebeurtenissen na balansdatum

A. Samenstelling College

Onze wethouder Marjan Sijperda is nadat zij in 2023 ziek werd, op 1 april 2024 overleden. Richard Lamberst heeft vanaf december 2023 de portefeuilles overgenomen van Marjan en is in de raadsvergadering van 15 mei 2024 benoemd tot wethouder.

B. Hoogtepunten uit de programmaverantwoording

Het jaar 2023 was een jaar waarin we grote stappen hebben gemaakt in de ambities uit het coalitieakkoord. Er is veel werk verzet en we hebben al veel resultaten behaald die bijdragen aan de doelen die we ons gesteld hebben. Zowel in deze jaarstukken als in de midterm review geven wij een uitgebreide toelichting op de stappen die tot nu toe gezet zijn en welke resultaten er inmiddels behaald zijn. Graag lichten we enkele hoogtepunten hieronder toe.

- Gedegen implementatie van de Omgevingswet. Er heeft een gedegen implementatie plaatsgevonden van de omgevingswet. Met de komst van de omgevingswet zijn we per 1 januari 2024 ook verbonden met het Landelijk Omgevingsloket. Deze verbinding markeert een belangrijke stap in de verbetering van onze dienstverlening aan inwoners en bedrijven, doordat het loket een centraal punt biedt voor alle vergunningaanvragen en meldingen.
- Woonplannen. We zijn gestart met het opstellen van woonplannen voor 17 kernen, in samenwerking met vertegenwoordigers van dorpsbelangen, inwoners, woningcorporaties en hun huurdersvertegenwoordigers. Deze plannen beschrijven onder andere de behoefte aan nieuwe woningen, renovatieprojecten en de mogelijkheden voor transformatie van bestaande gebouwen. Daarnaast besteden we aandacht aan de leefbaarheid van de woonomgeving.
- Verduurzaming sportvoorzieningen. We zijn begonnen met de verduurzaming van 8 sportaccommodaties. Dit omvat onder andere het upgraden van installaties, het vervangen van verlichting en beglazing, en het na-isoleren van de bouwkundige schil. Daarnaast zullen er zonnepanelen worden geïnstalleerd om de sportlocaties, waar mogelijk, energieneutraal te maken.
- Uitvoering van regelingen in het sociaal domein. We zetten ons in voor een goede uitvoering van regelingen op het gebied van jeugdhulp, Wmo en participatietrajecten. Ook hebben we het besluit genomen om inwoners die een indicatie beschut krijgen, direct een beschutte plek bij Novatec te bieden. Daarmee is de wachtlijst weggewerkt.
- Dorpshuizenbeleid. In maart 2023 is het Dorpshuizenbeleid 'Samen bouwen aan leefbare dorpen' vastgesteld. Dit beleid bevat diverse beleids- en subsidiemaatregelen om de dorpshuizen zoveel mogelijk te behouden voor de leefbaarheid in de dorpen.
- Bibliotheekfunctie. Met het vastgestelde kaderdocument bibliotheekwerk verbeteren we de kwaliteit en toegankelijkheid van de bibliotheken. Een specifieke uitkering voor bibliotheken stelt ons in staat om het inhoudelijke aanbod te versterken, wat bijdraagt aan het terugdringen van laaggeletterdheid in onze gemeente.
- Integraal veiligheidsbeleid. Het integrale veiligheidsbeleid, waarin we prioriteit geven aan ondermijning, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid, en digitale veiligheid, is vastgesteld. We hebben al diverse stappen gezet, zoals het werken volgens het Aanpak Voorkomen Escalatie-model en het professionaliseren van het overleg Jeugd en veiligheid. Samen met andere Groninger gemeenten trekken we gezamenlijk op in de aanpak van ondermijning.
- Ondernemersvriendelijk klimaat. Om de aantrekkelijkheid van winkelcentra te behouden, zijn er voor de vijf centrumdorpen werkgroepen aan de slag gegaan, waarbij ondernemers inspraak hebben over de inrichting van het winkelgebied. Voor Zuidhorn is een centrumvisie vastgesteld, waaraan inwoners en ondernemers een belangrijke bijdrage hebben geleverd.

C. Financieel resultaat en de belangrijkste afwijkingen

Het verschil tussen inkomsten en uitgaven in 2023 is € 11,1 miljoen. Op basis van de bestuursrapportages is de begroting in de loop van 2023 bijgesteld tot een saldo van € 7,5 miljoen positief. Het verschil ten opzichte van de bijgestelde begroting komt daarmee op € 3,6 miljoen positief. Bij de besluitvorming rondom de jaarrekening doen we een voorstel voor resultaatsbestemmingen, onder meer als correctie op de in december vastgestelde budgetoverhevelingen en aanvullende mutaties voor een aantal specifieke reserves.

De grootste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting doen zich voor binnen programma 6 Sociaal Domein en taakveld 0.7 Algemene uitkering. De over- en onderschrijdingen hebben in belangrijke mate een incidenteel karakter. Daar waar ze hun doorwerking hebben in 2024 en verder komen ze terug in de eerste bestuursrapportage (voor 2024) en de perspectiefnota (voor 2025 en verder). De grootste afwijkingen zijn:

- Een voordeel van € 2,2 miljoen op programma 6 Sociaal Domein. Dit wordt onder meer veroorzaakt door:
- Een voordeel van € 0,7 miljoen op bijstandsuitkeringen/ BUIG, met name door een lager aantal BBZ gerechtigden.
- Een positief saldo van € 0,5 miljoen op Wmo Hulp bij het Huishouden, met name als gevolg van lagere uitgaven voor Zorg in Natura.
- Een voordeel van € 0,3 miljoen op de regeling IZA door in rekening gebrachte salariskosten bij penvoerder gemeente Groningen.
- Een positief saldo inzake Novatec van (op dit programma) € 0,3 miljoen.
- Een positief saldo van € 0,3 miljoen op Beschermd wonen, met name door lagere zorgkosten en lagere uitvoeringskosten.
- Tegenover deze meevallers staat een nadeel op Jeugdhulp (ZIN/PGB en overig) van € 0,6 miljoen. Dit is het gevolg van een hogere vraag naar Jeugdhulp en daarnaast een nadelig prijseffect door de definitieve vaststelling van tarieven van de lokaal ingekochte jeugdhulp.
- Een voordeel van € 1,6 miljoen op taakveld 0.7 Algemene uitkering. Dit komt vooral doordat het Rijk in de decembercirculaire op de valreep extra middelen heeft verstrekt die we niet hadden begroot.

In paragraaf 2.5 van de jaarstukken is een integrale verschillenanalyse opgenomen, waarbij toelichting wordt gegeven op de afwijkingen groter dan € 50.000.

D. Algemene reserve, solvabiliteit en weerstandsvermogen

De stand van de algemene reserve is ultimo 2023 € 25,4 miljoen. Dit is een verhoging met € 5,4 miljoen ten opzichte van de balanscijfers per ultimo 2022. Hierop corrigeren we voor het laatste jaar een reservering voor een nog te betalen bijdrage aan de veiligheidsregio Groningen (€ 0,2 miljoen). De beschikbare Algemene Reserve komt daarmee, voor bestemming, ultimo 2023 op € 25,1 miljoen.

De solvabiliteitsratio is bij het opmaken van de stukken 24,7% en gestegen ten opzichte van vorig jaar (jaarstukken 2022 21,2%). Volgens de normen van de VNG is dit matig (20%-50%). Het verwerken van het resultaat conform dit voorstel heeft geen effect op de solvabiliteit per 31-12-2023, maar zorgt voor een verbetering in 2024.

Het weerstandsvermogen (risico's versus de weerstandscapaciteit) van de gemeente Westerkwartier komt uit op een ratio van 2,3 (jaarstukken 2022 1,36). Dit is te kwalificeren als uitstekend (bandbreedte boven de 2,0), vorig jaar was dit nog voldoende (1,0-1,4). Het verwerken van het resultaat conform dit voorstel zorgt voor een stijging van het weerstandsvermogen.

E. Rechtmatigheid

Met ingang van 2023 verantwoord het college middels de rechtmatigheidsverantwoording over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Dit betekent dat via een verbijzonderde interne controle is vastgesteld of de drie rechtmatigheidscriteria zijn nageleefd:

- Voorwaardencriterium: de naleving van wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader dat door de gemeenteraad is vastgesteld;
- Begrotingscriterium: het handelen binnen de budgettaire kaders die de gemeenteraad stelt in de begroting en begrotingswijzigingen;
- Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium: het in voldoende voeren van een beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen.

Als norm voor het rechtmatig handelen is in de Financiële verordening gemeente Westerkwartier 2023 besloten een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan reserves). Op basis van de jaarrekening 2023 betekent dit een verantwoordingsgrens van € 7,247 miljoen. Het college heeft de conclusie getrokken dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Het totaal aan geconstateerde onrechtmatigheden bedraagt € 7,629 miljoen en is nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording.

De conclusie 'niet rechtmatig' is het gevolg van de aanpassing van de methodiek voor het berekenen van de begrotingsrechtmatigheid. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn vanaf 2023 overschrijdingen van lasten en investeringskredieten altijd onrechtmatig. Zelfs als overschrijdingen in lijn zijn met afspraken met de gemeenteraad, zoals opgenomen in de financiële verordening, is het verplicht om dit als onrechtmatigheid mee te rekenen. Zonder de wijziging van het begrip begrotingsrechtmatigheid zou de conclusie hebben geluid dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

F. Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum zijn er geen nieuwe gebeurtenissen te melden die effect hebben op deze jaarstukken.

Vanaf de volgende pagina's leest u een integraal jaarverslag waarin wij ingaan op alle speerpunten uit de begroting 2023. Aspecten die in meerdere programma's aan bod komen vindt u daarna in de paragrafen. Het tweede deel van de jaarstukken betreft de financiële jaarrekening die wij toelichten.

In de voorbereiding op de raadsbehandeling is er een bijeenkomst gepland om u nog een nadere toelichting te geven op deze jaarstukken, opdat u uw controlerende taak zo goed mogelijk kunt invullen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester

R. Kleijnen, gemeentesecretaris

1.2 Jaarverslag - programmaverantwoording

Programma o – Bestuur en ondersteuning

Het bestuur van de gemeente bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. In dit programma staat hoe zij worden ondersteund. Zo wordt de gemeenteraad ondersteund door de griffie. Het college van burgemeester en wethouders wordt ondersteund door de gemeentesecretaris. Ook verkiezingen en burgerzaken vallen onder dit programma.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
o.1	Bestuur	Ard van der Tuuk
o.2	Burgerzaken	Bert Nederveen

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam (2021)

Wat hebben we gedaan

Doel: Optimale dienstverlening aan de hand van het dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam

We stellen een plan van aanpak op voor het optimaliseren van online dienstverlening

Het plan van aanpak online dienstverlening is door de directie vastgesteld in december 2022. In 2023 zijn we met de uitvoering gestart hierbij hebben al diverse resultaten bereikt. Wij hebben onze servicenormen bepaald en sturen daarop. We bieden onze diensten via onze website vanuit één digitaal portaal aan. Ook intern zijn we bezig met de kwaliteitsverbetering. Zo werken we samen via Microsoft Teams en OneDrive en we hebben cruciale werkprocessen tegen het licht gehouden, beschreven en enkele geactualiseerd. Dit is vastgelegd in een centraal systeem.

We richten een track-and-trace systeem in	Intern hebben we bij de domeinen onderzoek gedaan welke producten en diensten zich lenen voor Track & Trace. In 2023 zijn we gestart met het maken van afspraken met onze leveranciers van het generieke zaaksysteem en website. Conform het plan van aanpak gaan we in 2024 live met MijnWesterkwartier.nl. We zijn in overleg met onze leveranciers van het Zaaksysteem en website om afspraken te maken wanneer we live kunnen gaan om de status aan te geven van zaken. Voor het Sociaal Domein is een nieuwe applicatie X-Works in gebruik genomen. De leverancier is bezig met de ontwikkeling van een eigen klantportaal.
We richten maatwerk dienstverlening in met een balans tussen 'live' en digitaal, passend bij de behoefte van de inwoners	We hebben afspraken gemaakt over de maatwerk dienstverlening waarbij we inwoners fysiek kunnen helpen als digitaal contact niet mogelijk is.
We borgen Direct Duidelijk na 2023 in de in de lijn	We willen een organisatie zijn die direct en duidelijk is. Vanaf 1 september 2023 werken we aan de opdracht om Direct Duidelijk te borgen in onze lijnorganisatie. Direct Duidelijk heeft onder andere een plek gekregen in het kennismakingsprogramma voor nieuwe medewerkers en in de doorontwikkeling van onze organisatie. Einde van dit project is voorzien op 1 september 2024.
Doel: We realiseren een duurzamer en toekomstbestendiger gemeentelijke huisvesting	
De locatie gemeentehuis Leek/ Oude Ulo/ gemeentewerf brengen we op de markt voor verkoop en herontwikkeling tot woonwijk	De locatie is verkocht en wordt gefaseerd in 2024 en 2025 verlaten, waarna transformatie tot een prachtige duurzame woonwijk volgt.
We stellen een plan op voor de verkoop en duurzame herbestemming van de locaties gemeentehuis Grootegast en gemeentehuis Marum passend bij de dorpskernen	De locaties Grootegast en Marum en Zuidhorn zijn nog een aantal jaren benodigd totdat de Centrale Huisvesting gereed is. We denken nu alvast wel na over alternatieve invulling, passend bij de dorpskernen.
We doen onderzoek naar de toekomst van de kwekerij en kringloopwinkel Novatec en komen met een voorstel	Het onderzoek wordt in 2024 gestart.
We verkopen gefaseerd diverse buitendienstlocaties	Het plan hiervoor wordt gemaakt in 2024. In 2023 is een aanvang gemaakt met de werkzaamheden van de werven Grootegast en Noordhorn. Na voltooiing hiervan, in de loop van 2025, kunnen we de verkoop van de diverse

locaties in gang zetten. De werf in Leek is al verkocht als onderdeel van de locatie Leek en wordt medio 2025 verlaten.

Doel: Actieve samenwerking met inwoners en benutten van hun denkkraft

We stellen een visie en beleid op participatie op	Het opstellen van visie en beleid staat in de planning voor het jaar 2024. Eind 2023 is de voorbereiding begonnen in de vorm van het opstellen van een plan van aanpak. Dit wordt verder uitgewerkt in het eerste kwartaal van 2024, later in het jaar zal de uitvoering van dat plan ter hand worden genomen.
---	--

We gaan door met uitvoering van de dorpenschouw en dorpenrondes en nemen de opgehaalde informatie op in de uitvoering van ons reguliere beleid.	Op verzoek van de dorpen worden continu dorpenschouwen ingepland en uitgevoerd. De schouwen verlopen via een vast format en actiepunten worden gedeeld met de betrokken vakspecialisten. Dit gebeurt deels al voorafgaand aan de schouw. Er vindt continu monitoring plaats van de actiepunten en de status daarvan.
---	--

Doel: Versterking strategische positionering en gemeentelijke lobby

We actualiseren de strategische visie	We zijn een traject opgestart met ondersteuning door een externe deskundige. Hierbij zijn gesprekken gevoerd in de organisatie, met het college en met externen. Op basis van de uitkomsten is de geactualiseerde strategische focus voor Westerkwartier vastgelegd.
---------------------------------------	--

We stellen een strategische (lobby)agenda vast	Op grond van de vastgelegde focus werken we vervolgens aan bepaling van de lobby onderwerpen voor de korte en lange termijn.
--	--

We maken een strategische keuze gemaakt in deelname netwerken	Bovenstaande onderwerpen schrijven we in het tweede kwartaal van 2024 toe aan de diverse tafels waar Westerkwartier aan zit. Dit kan leiden tot deelname aan nieuwe netwerken, maar in ieder geval tot meer focus bij deelname aan bestaande netwerken.
---	---

We versterken onze lobby-inzet op de ambities uit de strategische (lobby)agenda	Voorgaande stappen moeten eerst worden afgerond. Dit aspect maakt onderdeel uit van de lopende opdracht aan de externe deskundige en het spoorboekje voor dit dossier, waarbij we uiteindelijk bepalen op welke wijze we de lobby zelf verder invulling geven.
---	--

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
We willen ook een gemeente zijn waarin mensen in verbinding staan met elkaar. Ook kijken we daarbij naar de laatste technische mogelijkheden en willen we innovatie stimuleren. In dit verband zoeken we onder meer naar nieuwe mogelijkheden om met onze samenleving in contact te staan. Daarmee willen we een antwoord geven op economische en maatschappelijke uitdagingen. Heel concreet houdt het in dat we meer en vaker (coöperatief) willen samenwerken met de partijen in ons gebied en dat we ons hard willen maken voor continuering van de Innovatiewerkplaats in onze gemeente. We willen graag meer gebruik maken deze Innovatiewerkplaats onder meer om ons MKB te versterken.	In 2023 hebben we samen met de Hanzehogeschool gewerkt aan het voortzetten en door ontwikkelen van de werkwijze van de innovatiewerkplaats. We hebben gewerkt aan een plan hoe we specifiek willen samenwerken aan projecten met de Hanzehogeschool, ook in Europese context.
In 2023 organiseren we de verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschappen op 15 maart 2023.	Op 59 stembureaus in onze gemeenten kon op 15 maart worden gestemd. Door de val van het kabinet hebben we op 22 november weer verkiezingen georganiseerd, voor de Tweede Kamer.

Wat heeft het gekost

Van programma o worden taakvelden o.1 en o.2 toegelicht bij dit programma en de overige taakvelden bij Algemene dekkingsmiddelen.

o. Bestuur en ondersteuning (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma o	872	972	872	1.131	260	V
Lasten programma o	5.384	5.467	5.828	5.734	94	V
Saldo van baten en lasten	4.511	4.496	4.957	4.603	353	V
Ottrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	4.511	4.496	4.957	4.603	353	V

Bij programma o is een voordeel bij de baten, die zijn € 260.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is ook een voordeel, die zijn € 94.000 lager dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 353.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 1 – Veiligheid

De gemeente heeft een belangrijke rol als regisseur op het thema veiligheid. Iedereen moet zich veilig voelen in de eigen leefomgeving. Op het thema veiligheid wordt samengewerkt met een breed netwerk binnen onze eigen organisatie en met (overheids)organisaties. Onze eigen buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en de politie vervullen hierin een belangrijke rol. De integrale advisering en uitvoering van hulpverlening bij branden, rampen en crisisbeheersing is ondergebracht bij de Veiligheidsregio Groningen.

Taakvelden		Portefeuillehouder
1.1	Brandweer	Ard van der Tuuk
1.2	Openbare orde en veiligheid	Harry Stomphorst

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027
- Uitvoerings- en handavingsstrategie Fysieke Leefomgeving 2023 –2026
- Regionaal beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024-2027
- Veiligheidsplan 2020 – 2024 Veiligheidsregio Groningen

Wat hebben we gedaan

Doel: Veiligheid en preventie op niveau houden	
Het integraal veiligheidsbeleid voor de periode 2024-2027 wordt geactualiseerd.	In december 2023 heeft de gemeenteraad het nieuwe veiligheidsbeleid vastgesteld.
We zetten extra BOA's en een juridisch beleidsmedewerker in (o.a. op voorkomen en terugdringen van ondermijning en middelengebruik)	We zijn eind 2023 gestart met de werving van de juridisch medewerker en de Boa's. In het begin van 2024 is de juridisch medewerker en één BOA gestart.
We bestendigen en versterken de samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid o.a. rond het Toekomstscenario Jeugd- en gezinsbescherming	Eind 2023 is besloten dat de gemeente Westerkwartier in 2024 één van de drie deelnemende gemeenten in de regionale Proeftuin Toekomstscenario is. Daarin komt verstevigen en bestendigen samenwerking tussen domeinen Zorg en Veiligheid nadrukkelijk aan de orde. In Q4 zijn ook de regionale voorbereidingen voor deze Proeftuin begonnen, waarin de gemeente Westerkwartier een actieve rol vervult. Bij het opstellen van het Integraal Veiligheidsbeleid is ook het Sociaal Domein betrokken. Eén van de prioriteiten is Zorg en Veiligheid, waar onder andere de verbinding tussen OOV en het sociaal domein centraal staat. Verder is er een hele goede samenwerking op gang gekomen rondom het AVE-model in 2023. In 2024

	worden interne werkprocessen uitgewerkt om hierin verder door te ontwikkelen.
Het dashboard Integrale Veiligheid wordt aangesloten op dashboards van partners zoals de politie en Veiligheidsregio	In november 2023 is het dashboard van het jaar 2022 met de gemeenteraad gedeeld. In dit dashboard zijn ook de cijfermatige gegevens van de politie en veiligheidsregio meegenomen. Het dashboard gaat vanaf dat moment ieder half jaar naar de raad. Er is geen sprake van een meer actieve (real-time) aansluiting op de dashboards van veiligheidspartners.
We intensiveren de inzet op informatie- en systeemveiligheid.	We hebben door het aantrekken van een ISO (information security officer) en een extra medewerker op systeemveiligheid onze expertise vergroot. Daarmee verbeteren we de digitale weerbaarheid van onze organisatie tegen onder andere cybercriminaliteit.
We nemen digitale weerbaarheid mee in de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid en voeren extra maatregelen door	Digitale weerbaarheid is meegenomen onder de pijler digitale veiligheid in het integraal veiligheidsbeleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
We zetten in op de aanpak van ondermijnende criminaliteit door de kennis en awareness bij medewerkers van onze organisatie te vergroten. We richten een gemeentelijke ondermijningstafel op om met elkaar de integrale aanpak verder te ontwikkelen en integrale interventies te plegen. We sluiten hierbij aan bij regionale initiatieven.	In het najaar van 2023 is gewerkt aan de opzet van de lokale ondermijningstafel, inclusief alle benodigde privacydocumentatie. De aftrap van de ondermijningstafel vindt in februari 2024 plaats. In 2023 hebben er integrale controles plaatsgevonden vanuit de gedachte van een Westerkwartier Interventieteam. Er is een werkwijze geïmplementeerd over hoe er binnen de gemeente wordt samengewerkt aan de aanpak van ondermijning. De bestuurlijke controles zijn onderdeel van dit interventieteam. Team is dus van start en zal werkende wijze natuurlijk steeds verder professionaliseren. Het regionale plan van aanpak ondermijning is vastgesteld. Er heeft een online basistraining mensenhandel plaatsgevonden. Er is een intern meldpunt ondermijning opgericht.
We zien een toename op het gebied van cybercriminaliteit. Samen met onze (keten-) partners willen we ons inzetten om de weerbaarheid van onze inwoners en ondernemers te vergroten. We verkennen of we op dit thema kunnen aansluiten bij	Het gehele jaar zijn we aangehaakt bij de regionale overlegstructuur omtrent digitale weerbaarheid en zijn we in gesprek geweest met de CISO en digitale wijkagent om hier structureel invulling aan te kunnen geven. Digitale veiligheid is opnieuw vastgesteld als prioriteit in het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027. Deze prioriteit is in

regionale dan wel landelijke ontwikkelingen

het uitvoeringsplan 2024 uitgewerkt, waarbij bewustwording bij inwoners en ondernemers een onderdeel is.

We continueren onze inzet op verkeersveiligheid. We kijken of het project Klacht en Knel (integrale inzet op verkeersknelpunten) een vervolg moet krijgen

Het project Klacht en Knel wordt voor de komende tijd gecontinueerd. De ervaringen die tot dusver zijn opgedaan zijn dermate positief dat een dergelijke aanpak als toegevoegde waarde wordt gezien in het kader van de verkeersveiligheid.

Crisisbeheersing

Crisisbeheersing vraagt van onze gemeente dat we zorgen voor bezetting van de lokale crisisfuncties en dat we een bijdrage leveren aan de regionale crisisorganisatie. Om goed voorbereid te zijn vraagt vakbekwaamheid onze structurele aandacht

In 2023 is ingezet op structurele borging van het onderwerp crisisbeheersing binnen het team openbare orde en veiligheid. Daarbij heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de lokale en regionale crisisfunctionarissen. De open 'gaten' worden in samenwerking met HRM als interne vacatures opengezet. Er is een lokaal plan opgesteld voor het functioneren van het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT).

Wat heeft het gekost

1. Veiligheid (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 1	56	38	48	59	11	V
Lasten programma 1	5.743	5.783	6.563	6.669	-106	N
Saldo van baten en lasten	5.687	5.745	6.515	6.610	-95	N
Onttrekkingen reserves	263	238	238	238	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	5.424	5.507	6.277	6.371	-95	N

Bij programma 1 is een voordeel bij de baten, die zijn € 11.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een nadeel, die zijn € 106.000 hoger dan begroot. Per saldo is er een nadeel van € 95.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit programma omvat het onderhoud en verbetering van de openbare ruimte. Het gaat verder over het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken die vallen onder dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks en regulier onderhoud, het groot onderhoud en de (her-) inrichtingen in de openbare ruimte. De gladheidsbestrijding in de wintermaanden hoort hier ook bij.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
2.1	Onderhoud wegen, Gladheidsbestrijding, Openbare verlichting	Harry Stomphorst
2.2	Parkeren	
2.3	Havens	
2.4	Waterwegen	
2.5	Openbaar vervoer	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025
- Parkeernormen gemeente Westerkwartier (2023)
- Verkeersvisie Westerkwartier (2021)
- Paraplu bestemmingsplan parkeren (2023)

Wat hebben we gedaan

Doel: Verbeteren infrastructuur	
We prioriteren de opgaven uit de verkeersvisie in aansluiting op het programma 'Versnellen woningbouwopgave' en op landelijke en provinciale ontwikkelingen	De prioritering van de opgaven is vertaald naar 8 concrete integrale opgaven met bijbehorende acties. De uitwerking daarvan vindt inmiddels plaats.
We voeren de gekozen prioriteiten uit aan de hand van op te stellen omgevingsplannen	Bij de uitwerking van prioritering wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de omgevingsplannen. We relateren deze aan onze woningbouwopgave en sluiten aan bij provinciale prioriteiten.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
Een doelmatige, duurzame en veilige wijze van aanleggen, beheren en onderhouden van de openbare ruimte	Om de veiligheid op onze wegen te vergroten zijn we gestart met het groot onderhoud aan de belijning. Dit wordt in het jaar 2024 geheel afgerond. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zogenoemde koudplast, wat het meest duurzame markeringsproduct op de markt is.
Het duurzaam in stand houden van de verharding van de openbare wegen, bruggen en kunstwerken, pleinen, voet- en fietspaden, conform de afgesproken kwaliteitsniveaus uit de kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025.	Ook dit jaar is er zowel klein als groot onderhoud uitgevoerd aan onze wegen op basis van de meest recente inspectie uit 2022. Een aantal noemenswaardige projecten waarbij groot asfaltonderhoud is uitgevoerd zijn: Allersmaweg/Middagsterweg Ezinge, Hoendiep Den Horn, Hunzeweg Garnwerd, Mensumaweg Oldekerk, Munnekeweg Grootegast, Niehoofsterweg Oldehove, Oostumerweg Garnwerd, Torensmaweg Feerwerd, Valgeweg Feerwerd en Zuiderweg Den Ham. Daarnaast zijn er diverse fietspaden aangepakt; zoals het fietspad de Wieren/Lutjegasterweg Grootegast en de Pastorije Tolbert. De Westerdijk in Den Horn en Sprikkenbrug in Aduard zijn voorzien van nieuwe betonverharding. In 2023 zijn we begonnen met het vervangen van de slagboominstallaties van de Oostwolmerdraai en de Poffert. We hebben het laatste gedeelte van het onderhoud vanuit de inspectie 2021 uitgevoerd. In 2023 hebben we 17 kunstwerken vervangen waarvan vier bruggen vervangen zijn door een buisduiker. We zijn gestart met schilderen van diverse bruggen en gaan hier in 2024 mee verder.

Wat heeft het gekost

2. Verkeer, vervoer en waterstaat (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 2	534	106	401	628	226	V
Lasten programma 2	10.995	10.677	10.988	11.335	-346	N
Saldo van baten en lasten	10.461	10.571	10.587	10.707	-120	N
Onttrekkingen reserves	349	51	211	211	-	-
Toevoegingen reserves	70	-	350	350	-	-
Resultaat na mutatie reserves	10.183	10.520	10.726	10.846	-120	N

Bij programma 2 is een voordeel bij de baten, die zijn € 226.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een nadeel, die zijn € 346.000 hoger dan begroot. Per saldo is er een nadeel van € 120.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 3 – Economie

Wij zetten ons binnen het programma Economie samen met bedrijfsleven, (beroeps-)onderwijs en andere partners in voor een economisch vitale samenleving. De focus is erop gericht om het economisch klimaat in brede zin te versterken. Recreatie en toerisme, cultuur en evenementen zijn hiermee nauw verbonden. Deze onderwerpen komen in programma 5 aan de orde.

Taakvelden		Portefeuillehouder
3.1	Economische ontwikkeling	Richard Lamberst
3.2	Fysieke structuur	
3.3	Bedrijvenloket Markten	
3.4	Promotie	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Detailhandelsvisie gemeente Westerkwartier (2020)

Wat hebben we gedaan

Doel: Passend woningaanbod voor iedereen: betaalbaar en duurzaam

We stellen een herstructureringsplan voor bedrijventerreinen op

Er is nog geen herstructureringsplan voor bedrijventerreinen in voorbereiding genomen. Deze stap kan pas worden genomen als het masterplan Keek op Tolbert/ Leek afgerond is.

Doel: Ondernemersvriendelijk klimaat in onze gemeente

We stellen een bedrijventerreinenvisie op

De opdracht voor het opstellen van een bedrijventerreinenvisie is verleend. Naar verwachting wordt de visie in het tweede kwartaal 2024 opgeleverd.

We doen onderzoek naar de mogelijkheden van een bedrijvenpark gericht op innovatieve circulariteit

Bureau K+V heeft een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een circulair bedrijventerreinen. De uitkomsten en de vervolgstappen zijn in een thema B&W besproken en hier wordt een vervolg aan gegeven.

Leeksterveld fase 2 wordt ontwikkeld

De uitbreiding van Leeksterveld fase 2 heeft vertraging opgelopen in verband met aanvullend onderzoek met betrekking tot archeologie en flora en fauna. De verwachting is dat we fase 2B in 2024 bouwrijp maken. Fase 2A is nog afhankelijk van archeologisch onderzoek.

We versterken onze economische positionering en de ondersteuning aan ondernemers

Ondernemers uit verschillende dorpskernen hebben inspraak over de inrichting van het winkelgebied. Zij worden hierin begeleid door een beleidsmedewerker en zij presenteren hun inzichten en ideeën op 20 maart aan de raad.

We stellen een visie economie Westerkwartier en een daarbij behorend ontwikkelplan op

Zowel de bedrijventerreinvisie als het onderzoek naar het circulaire park liggen ten grondslag aan deze visie, deze zijn eerst opgepakt. In de tweede helft van 2024 zal worden gestart met het opstellen van een visie economie.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
Behoud van aantrekkelijke winkelcentra en hierbij samen te werken met ondernemers en vastgoedeigenaren.	In een vijftal dorpen zijn werkgroepen actief om plannen te maken om de centra en bijbehorende infrastructuur te versterken.
Een goede digitale infrastructuur voor bedrijven en inwoners. Projecten die hier aan bijdragen faciliteren met als doel dat alle inwoners en bedrijven toegang kunnen krijgen tot snel internet per eind 2023.	Het provinciale project Snel Internet Groningen is mede door het faillissement van Rodin fors vertraagt. De verwachting is dat de Provincie in 2024 met een nieuwe regeling komt om de buitengebieden alsnog van snel internet te voorzien. Er lopen tevens gesprekken met marktpartijen over de aanleg van glasvezel in dorpen in de buitengebieden. Op de bedrijventerreinen in Leek-Tolbert is een project voor aanleg glasvezel in uitvoering.
Faciliteren van ondernemersfondsen in gebieden waar daar draagvlak voor is	Er zijn ondernemersfondsen inwerking in de centra van Leek en Zuidhorn.

Wat heeft het gekost

3. Economie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 3	172	43	43	46	4	V
Lasten programma 3	830	584	751	633	117	V
Saldo van baten en lasten	658	541	708	587	121	V
Onttrekkingen reserves	23	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	23	-	25	25	-	-
Resultaat na mutatie reserves	658	541	733	612	121	V

Bij programma 3 is een voordeel bij de baten, die zijn € 4 000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een voordeel, die zijn € 117.000 lager dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 121.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 4 – Onderwijs

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op gelijke kansen voor jeugdigen en jongeren om middels het volgen van onderwijs en voorschoolse voorzieningen een passende plek in de samenleving te krijgen. Onderdeel van dit beleid is het organiseren van voldoende openbaar primair onderwijs, adequate huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs en bekostiging van het noodzakelijke leerlingenvervoer. Vanuit dit beleid worden ook aan andere gemeentelijke doelen gewerkt, zoals duurzaamheid, meer bewegen, openbare speelplekken en een verkeersveilige schoolomgeving.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
4.1	Openbaar basisonderwijs	Bé Schollema
4.2	Onderwijshuisvesting	
4.3	Onderwijsbeleid, leerlingzaken	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Regionaal Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (2020)
- Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2024 (2023)

Wat hebben we gedaan

Doel: Goede onderwijshuisvesting	
We onderzoeken de optie voor nieuwbouw campus Leek met RSG de Borgen, Biblionet en KunstKwartier	We zijn gestart met onderzoek en dit loopt door in 2024
We stellen een IHP 2023-2026 op	We zijn bezig met het IHP 2024-2027 op te stellen, en hebben de raad via een raadsbrief geïnformeerd over de inhoud, het proces en de planning. Dit in de vorm van een startnotitie over het IHP. Er is een raadsactiviteit geweest met een bezoek aan drie schoolgebouwen. In december 2023 is de eerste tranche maatwerkadvisen voor de verduurzaming van de schoolgebouwen opgeleverd; de tweede tranche scholen volgen in begin 2024.
We realiseren ruimte voor onderwijs aan Oekraïense leerlingen	De verwachte groei aan Oekraïense leerlingen heeft zich in 2023 niet doorgezet. Het was daarom niet nodig om extra units te plaatsen.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
Borgen resultaatafspraken met onderwijs en kinderopvang met betrekking tot de doorgaande lijn en (verdergaande) samenwerking	De resultaatafspraken van de Voor- en Vroegschoolse Educatie zijn met betrokken partijen geëvalueerd. De doorgaande lijn is op proces verbeterd. Kinderen met een ontwikkelingsachterstand zijn bij de scholen beter in beeld. Hiermee ook de resultaten op woordenschat van deze kinderen. In vervolg hierop komt het onderwijs met een voorstel om ook de andere ontwikkel domeinen (sociaal emotioneel, rekenen, en motorische ontwikkeling) van kinderen met achterstand in beeld te brengen.
In aansluiting op het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet, in 2023 een plan en het budget bepalen voor de huisvesting voor het Lauwers college.	In 2023 is een ruimtelijk/functioneel en technisch programma van eisen opgesteld, is een architect geselecteerd voor een ontwerp en heeft de raad voor 2024 een tweede voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.
Zelfredzaamheid benutten bij kinderen waarvoor dat mogelijk is: reizen per openbaar vervoer in plaats van leerlingenvervoer.	In 2023 is de pilot zelfstandig reizen met het openbaar vervoer gestart. Er zijn ongeveer 20 leerlingen benaderd voor deelname aan de pilot, voor een aantal leerlingen was dit nog niet mogelijk. Zij hebben een oefenbeschikking gekregen waarmee zij eerst een aantal keer onder begeleiding kunnen oefenen. Scholen zijn daarnaast al intensief bezig met zelfstandig leren reizen. Inmiddels doen er tien leerlingen mee aan de pilot die allemaal zelfstandig reizen. Ook zijn er dertig leerlingen zelfstandig gaan reizen zonder mee te doen aan de pilot.

Wat heeft het gekost

4. Onderwijs (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 4	1.620	1.092	1.322	1.419	97	V
Lasten programma 4	8.440	7.177	7.885	8.228	-344	N
Saldo van baten en lasten	6.820	6.086	6.563	6.810	-247	N
Onttrekkingen reserves	32	69	69	32	-37	N
Toevoegingen reserves	168	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	6.956	6.017	6.494	6.777	-210	N

Bij programma 4 is een voordeel bij de baten, die zijn € 97.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een nadeel, die zijn € 344.000 hoger dan begroot. Per saldo is er een nadeel van € 247.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie

Dit programma omvat beleid en maatregelen gericht op de leefgebieden/thema's Gezond en Meedoen in het sociaal domein: sport, cultuur, recreatie en bibliotheekwerk. Onder het programma vallen ook het eigendom, exploitatie en beheer van sportaccommodaties en het openbaar groen. Tot slot vallen ook beleid en maatregelen ten aanzien van monumenten, musea en cultureel erfgoed onder dit programma.

Taakvelden	Portefeuillehouder(s)
5.1 Sportbeleid	Harry Stomphorst
5.2 Sportaccommodaties	Bé Schollema
5.3 Cultuur	Richard Lamberst
5.4 Musea	Bert Nederveen
5.5 Cultureel erfgoed	Hans Haze
5.6 Bibliotheken en omroep	
5.7 Openbaar groen en recreatie	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Lokaal Sportakkoord II (2023)
- Cultuurvisie 2021-2028 'Investeren in geluk' (2021)
- Visie recreatie en toerisme (2021)
- Kwaliteitsvisie openbare ruimte (2021)
- Nota dierenwelzijn (2023)
- Duisternis beschermen, lichthinder aanpakken (2023)

Wat hebben we gedaan

Doel: Transitie landelijk gebied en verduurzamen en verkorten van de voedselketen

We geven een impuls aan de transitie landelijk gebied door deelname aan projecten hieromtrent

Met de provincie Groningen en partners in de gebieden is kennis opgehaald voor de gebiedsplannen NPLG. Samen met Waterschap Noorderzijlvest is gewerkt aan gebiedsplan Aduarderdiep. Voor Groeningen zijn we bij overleggen aangehaakt waar updates worden gegeven en voorbereidingen voor de Netwerkbijeenkomsten worden besproken.

Zorgen voor een schone en nette leefomgeving conform de afgesproken kwaliteitsniveaus uit de kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025. Het straatvegen en de bestrijding van het onkruid op de verhardingen is in 2022 aangepast aan de gewenste kwaliteit

In 2023 werd de schouw van het groen verder geprofessionaliseerd. Er is in 2023 drie keer geschouwd. De schouwen in mei en september werden in eigen beheer uitgevoerd. De schouw in juli werd verzorgd door een extern bureau.

volgens scenario 3 uit de kwaliteitsvisie. Met de keuze voor scenario 3 uit de kwaliteitsvisie zal dit niveau in de woongebieden, centra en hoofdwegen in 2025 op niveau hoog moeten zijn. Door middel van schouwen gaan we kijken of dit het gewenste resultaat heeft. Hierover zal vervolgens rapportage plaatsvinden.	De totale indruk is dat de kwaliteit van het beheer van openbare groen in 2023 hoger is dan in 2022 en 2020. Gemiddeld is de score op de verzorging en de technische staat van het groen op een basis- of hoog kwaliteitsniveau geschouwd. De gemeente is hiermee goed op weg naar het behalen van de uiteindelijke doelen van de kwaliteitsvisie. Middels een raadsbrief van 23 oktober 2023 is de rapportage van deze schouw aan uw raad aangeboden. In het bestek voor het straatvegen en de onkruidbestrijding op verharding dat loopt tot eind 2023 werd als eis gesteld dat de geleverde kwaliteit overall het niveau Basis moest zijn. In theorie zou dit met extra budget naar niveau Hoog moeten kunnen gaan. Omdat de aannemer al niet het niveau Basis kon waarmaken hebben we niet ingezet om extra geld uit te geven, maar ervoor gekozen met meer toezicht en begeleiding de kwaliteit te verbeteren. In januari 2024 wordt het werk opnieuw aanbesteed rekening houdend met het hoge ambitieniveau.
We stellen een landschapsbiografie van het Westerkwartier op	Bij vier bureaus is navraag gedaan of zij tijd en capaciteit hebben voor het opstellen van een landschapsbiografie van het Westerkwartier. Drie van de vier gaven aan dit te kunnen en graag via marktwerking de opdrachtomschrijving te ontvangen.
We stellen licht en donkertebeleid vast en voeren dit uit	Het beleid "Duisternis beschermen, lichthinder aanpakken" is in april 2023 vastgesteld. Daarna zijn we verdergegaan met het opstellen en uitwerken van een donkertezoningskaart (punt 8 uit het beleidsplan).
We stellen een roekenbeheerplan op en voeren dit uit	Het Roekenbeheerplan Westerkwartier is van kracht en in uitvoering.
We stellen een beleidsnota dierenwelzijn vast	De nota Dierenwelzijnsbeleid in het Westerkwartier is in december 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

Doel: Vergroten van de toeristische aantrekkingskracht van het Westerkwartier

Het uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme wordt voorzien van keuzes en prioriteiten waarbij een relatie is gelegd met de omgevingsvisie.	Vanuit recreatie en toerisme hebben we aansluiting bij diverse projecten. In 2023 is het plan gastvrij Middag Humsterland bij het NPG ingediend. Waar mogelijk wordt aangesloten bij projecten Groeningen, Toukomst en Tennet.
We geven uitvoering aan de opgave Versterken gebruik en beleving van water	Eind 2023 is een extra medewerker aangetrokken (in duo functie met het Hogeland). Deze is gestart met een inventarisatie naar de huidige stand van zaken. Dit zal input leveren voor een op te stellen kansenkaart. Daarnaast wordt samen met de VGG en provincie gewerkt aan de wateropgave.
We stellen een integrale gebiedsvisie Nienoord vast	Gebiedsvisie Nienoord, het Gebiedskompas Nienoord is opgesteld.

Doel: Sportdeelname toegankelijk en beschikbaar

De inzet op bestaande projecten en programma's (voor meer sportdeelname) wordt gecontinueerd	Alle activiteiten rondom sport en bewegen zijn gecontinueerd. Voorbeelden hiervan zijn o.a. het lokaal sportakkoord, de inzet van de Buurtsportcoaches en het programma Doortrappen. Met als doel om zoveel mogelijk inwoners te stimuleren om (meer) te sporten en bewegen.
We onderzoeken of we sporten voor kinderen gratis kunnen maken	Het onderzoek is afgerond, de gemeenteraad is in mei 2023 geïnformeerd over de resultaten.
We verduurzamen 8 sportaccommodaties	De verduurzaming van de sportaccommodaties is gestart en in uitvoering. De sportaccommodaties worden gefaseerd verduurzaamd door onder andere het upgraden van de installaties, het vervangen van de verlichting en de beglazing en het na-isoleren van de bouwkundige schil. In 2025 wordt gestart met de plaatsing van zonnepanelen op diverse binnensportaccommodaties. De locaties moeten in 2026 voor zover haalbaar energieneutraal zijn.

Doel: Toegankelijke kunst- en cultuursector

We stellen een uitvoeringsplan Cultuur op en voeren dat uit	Het Uitvoeringsplan Cultuurvisie 2023-2024 is door het college vastgesteld en wordt uitgevoerd.
We richten een cultuurfonds op voor incidentele grote producties	Het fonds voor grote theaterproducties is opgenomen in de subsidieregeling voor kunst, cultuur, sport, welzijn en gezondheid.

In gesprek met de dorpen komen we tot een oplossing voor de bibliotheken in Aduard en Oldehove

Onderliggende document 'kaders bibliotheekwerk' is door college vastgesteld. In de gesprekken met vertegenwoordiging van beide dorpen wordt gewerkt aan een pilot. Deze wordt naar verwachting in 2024 aan het college voorgelegd.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
<i>Sportaccommodaties</i> Aan de hand van een opgesteld plan van aanpak en een verrichte voorverkenning wordt in 2022-2023 de harmonisatie gestart van het beleid en de tarieven van alle binnen- en buitensportaccommodaties.	Het harmoniseringsproject gaat in per 1 augustus 2024. De daadwerkelijke doorvoering in de tarieven is 1 augustus 2025. Het project zit in de fase van uitwerken van kostprijsberekening en tarifiering en de informatieverstrekking aan verenigingen.
<i>Landschap</i> in 2022 is gewerkt aan een voorstel voor herijking van de visie houtsingelhoofdstructuur en bijbehorende spelregels. Dit voorstel wordt breed gedeeld met stakeholders en in 2023 vastgesteld. Er vindt afstemmingsoverleg plaats rondom het vergunningsproces met de provincie aangaande het kappen van houtsingels. We zetten ons ervoor in dat de bescherming van het slotencasco Middag Humsterland wordt geborgd in verschillende regelingen. We ondersteunen de gebiedsraad Middag Humsterland. We zetten een nieuwe overlegstructuur op voor de afstemming met gebiedspartners Natuur en Landschap. We werken mee aan diverse landschaps(herstel)projecten.	Spelregels houtsingelhoofdstructuur en een kaart zijn in afstemming met de provincie vastgesteld. Bij de harmonisatie van de bestemmingsplannen Buitengebied is het slotencasco Middag Humsterland opgenomen inclusief eenmaal per twee jaar monitoring in samenwerking met de provincie. Ondersteuning gebiedsraad Middag- Humsterland is doorgezet en werken mee aan de Erfgoeddeal Middag-Humsterland. In 2023 is provinciale Erfgoeddeal subsidie verlengd. Het platform Natuur en Landschap heeft zich opgeheven. We onderzoeken hoe we participatie verder vorm gaan geven, waaronder ook voor Natuur en Landschap. We werkten (mee) aan diverse landschaps (herstel)projecten.
<i>Natuurinclusieve landbouw</i> Het programma Westerkwartier Natuurinclusief verbindt landschappelijke en natuurkwaliteiten aan nieuwe verdienmodellen voor agrarische ondernemers. Voor de uitvoering is € 1,93 miljoen rijkssubsidie beschikbaar. De gemeente Westerkwartier werkt samen met andere overheden, landbouwsector en natuurorganisaties aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw in het Westerkwartier. Binnen een aantal deelprojecten wordt kennis verzameld en samengewerkt om barrières uit de weg te	Er vonden verschillende inspirerende bijeenkomsten met agrariërs plaats. Ervaren boeren inspireren andere boeren, stond centraal. Daarnaast zijn drie door agrariërs drukbezochte informatieve bijeenkomsten over grondzaken georganiseerd. Er zijn vier projecten voor Duurzame houtsingels voor de beheerders /agrariërs gestart. Binnen Westerkwartier Natuurinclusief is gewerkt aan vertrouwen en verbinding tussen partijen én met boeren. De aanpak van onderop en de manier van met elkaar omgaan past goed bij de langere termijn aanpak binnen de Transitie Landelijk Gebied. Daarmee ligt er een samenwerkingsbasis

ruimen. Voor 40 melkveehouderijen van verschillende omvang en type bedrijfsvoering wordt een maatwerkaanpak op bedrijfsniveau uitgewerkt. In 2022 worden de resultaten opgeleverd en gedeeld. De aanpak sluit aan bij de gebiedsprocessen PNLG (provinciaal netwerk landelijk gebied) / NPLG (nationaal programma landelijk gebied) die ook plaatsvinden en voorbereidend zijn in het kader van biodiversiteit, water en klimaat.

waarop kan worden voortgebouwd, mits dit zorgvuldig gebeurt. Op 31 december 2023 is het programma formeel afgerond. De eindrapportage volgt.

Wat heeft het gekost

5. Sport, cultuur en recreatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 5	2.584	1.804	3.206	3.380	174	V
Lasten programma 5	15.472	15.793	18.413	18.098	315	V
Saldo van baten en lasten	12.889	13.989	15.207	14.718	489	V
Onttrekkingen reserves	450	115	756	756	-	-
Toevoegingen reserves	528	-	1.753	1.718	35	V
Resultaat na mutatie reserves	12.967	13.874	16.205	15.681	524	V

Bij programma 5 een voordeel bij de baten, die zijn € 174.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is ook een voordeel, die zijn € 315.000 lager dan begroot. Per saldo is er na mutatie in de reserve een voordeel van € 524.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 6 – Sociaal domein

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op versterking van de samenlevingskracht, zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, en met ondersteuning van het sociaal netwerk kunnen participeren. Onder dit programma valt ook preventief beleid en de maatregelen die gericht zijn op het versterken van de brede welvaart van inwoners en een gezonde, kansrijke ontwikkeling van jeugdigen. Onder dit programma vallen ook beleid en maatregelen die bijdragen aan die nodig zijn om inwoners ondersteuning en zorg te bieden als het niet op eigen kracht lukt.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
6.1	Samenkracht (maatschappelijk werk, jeugd- en jongerenwerk, kinderopvang, ouderenwerk, leefbaarheid)	Bert Nederveen Bé Schollema Richard Lamberst Harry Stomphorst
6.2	Wijkteams	
6.3	Inkomensregelingen	
6.4	Begeleide participatie	
6.5	Arbeidsparticipatie	
6.6	Maatwerk (Wmo)	
6.7	Maatwerk	
6.8	Geëscaleerde zorg	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Dorpshuizenbeleid (2023)
- Beleidsplan Vernieuwing Sociaal Domein Westerkwartier 2015-2018 (2014)
- Verdeelsleutel Beschermd Wonen en Opvang (2020)
- Armoedeonderzoek, evaluatie miniregelingen (2020)
- Integrale schuldhulpverlening 2022-2025 (2021)
- Herijking minimabeleid, kindregelingen (2022)
- Visie armoedebeleid (vastgesteld in 2023)
- Beleidskader nieuwe wet inburgering 2022-2025 (2021)
- Sociale Ombudsfunctionaris (2020) en evaluatie (2022)
- Nieuwe opzet anti-discriminatievoorziening (2021)

Wat hebben we gedaan

Doel: Versterken van de leefbaarheid in de dorpen

Het dorpsvoorzieningenbeleid wordt geïmplementeerd

Het 'Dorpshuizenbeleid 2023 Samen Bouwen aan leefbare dorpen' is, na de toelichting en toetsing bij alle dorps huizen en verenigingen van dorpsbelangen, in april 2023 vastgesteld door de raad. Ter uitvoering van het beleid:

- Is de beschikbaar gestelde formatie ingevuld om het beleid verder uit te rollen en ten uitvoer te brengen;
- Zijn drie subsidieregelingen vastgesteld en in augustus aan de raad ter informatie aangeboden; de subsidieregeling EPA-maatwerkadvies en DMJOP dorpshuizen, de subsidieregeling OZB dorpshuizen en de subsidieregeling ondersteuning dorpshuizen met ruimte lichamelijke oefening.

Doel: Meer gezonde jaren voor onze inwoners

We voeren het Programma Kickstart en het Lokaal Preventieakkoord uit

Lokaal Preventieakkoord:

Binnen het lokaal preventieakkoord zijn in 2023 de volgende aanvragen goedgekeurd en uitvoering aangegeven:

- Baby groente tas
- Danspaleis
- Eet team
- FC Groningen, Trainen in de Wijk
- HANNN – Gezonde Huiskamer Tour
- Gronings Feestmaal
- Huisartsenpraktijk Zevenhuizen, wandelgroep
- Pilot Gezonde eetomgeving, GGD Groningen
- Kookkunsten, Voedselbank
- Gronings Feestmaal

Programma Kickstart

Na een meer oriënterende fase in 2022 zijn we in 2023 gestart met uitvoering van het programma. Zo hebben we diverse activiteiten in het kader van JOGG (Kickstart in jouw buurt) georganiseerd, zijn we een samenwerking aangegaan met Spottv. Onder de programmalijn Kickstart op School zijn we met 10 scholen gestart met het uitvoeren van hun plan van aanpak Tijd voor Toekomst en met 6 scholen in gesprek/uitvoeringsplan aan het maken. In het kader van Kickstart voor de Kleintjes hebben we onze lokale coalitie Kansrijke Start verder vormgegeven en werken we nu gezamenlijk met de deelnemers een Werkplan Kansrijke Start uit. In 2024 zal de Voortgangsrapportage 2023 met oordeel van de Provincie aan college en raad worden aangeboden. Daarin staat een en ander uitgebreid(er) verwoord.

Doel: Verbeteren sturingsmogelijkheden in het sociaal domein

We actualiseren het beleidsplan sociaal domein, en nemen daarin sturingsinformatie en streefwaarden op	In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor het actualiseren van het beleidsplan sociaal domein. Met zowel de raad, het college, teamleiders en collega's in het sociaal domein en samenwerkingspartners zijn brainstormsessies georganiseerd. Ook is een inwonersparticipatietraject uitgevoerd om te achterhalen wat inwoners belangrijk vinden. De opbrengst dient als input voor het in 2024 vast te stellen beleidsplan.
We verwerken de verplichte opgaven uit de landelijke Hervormingsagenda Jeugd als integraal onderdeel in ons beleid en in de uitvoering sociaal domein	In juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 definitief vastgesteld. Er wordt in onze regio gewerkt aan een startfoto om te kijken waar gemeenten staan ten opzichte van deze hervorming. In 2024 wordt op basis hiervan een uitvoeringsplan gemaakt.

Doel: Voorkomen en terugdringen van armoede en verbeteren van kansengelijkheid

We stellen een integraal armoedebeleid op	In 2023 is een integrale visie op armoede opgesteld, welke in januari 2024 is vastgesteld door de raad.
We implementeren het integraal armoedebeleid, waarbij we ook de vastgestelde beleidskeuze over schuldhulpverlening meenemen	Dit onderdeel van de opdracht is aan de orde na vaststellen van de visie en was daarmee nog niet aan de orde in 2023.

Doel: Verminderen laaggeletterdheid

We voeren het Plan van aanpak Laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Groningen 2020-2024 uit	Het Plan van aanpak werd in 2023 volgens plan uitgevoerd.
We zetten in op taalcoördinatoren en taalhuizen	De Taalhuizen en taalcoördinatoren werden in 2023 ingezet op de vier bibliotheken.
We zetten in op digitale vaardigheid en digitale weerbaarheid van onze inwoners	Er werd in 2023 gewerkt aan het vergroten van de digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid door de ondersteuning en cursussen die Biblionet en Seniorweb bieden. Daarnaast was er in Leek een wekelijks spreekuur vanuit het Informatiepunt Digitale Overheid. Ook de pilot Proeftuin Digitale Inclusie Westerkwartier werkt mee aan deze doelstelling.

Doel: Voldoen aan de opgaven die door het Rijk worden gesteld op het gebied van vluchtelingen

We stemmen continu af met de Veiligheidsregio	In 2023 vond tweewekelijks overleg plaats op het gebied van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. We hebben dit overleg nagenoeg alle keren bijgewoond.
We onderzoeken of we deel kunnen nemen aan de Regiodeal Groningen (t.a.v. de tijdelijke opvang van vluchtelingen)	We zijn onderdeel van de bestuursovereenkomst met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Deze overeenkomst, ook wel Groningendeal genoemd, bevat alle prestaties die gemeenten moeten leveren op het gebied van de opvang van vluchtelingen in 2023 en 2024.
We organiseren de tijdelijke opvang van Oekraïners	De opvang is ook in 2023 weer georganiseerd en wel in vier locaties (Sebaldeburen, Grootegast, Zuidhorn en Marum). De opvang verloopt naar tevredenheid en we hebben momenteel een capaciteit van 410 plekken.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
Per 1 juli 2022 en 1 november 2022 hebben we nieuwe inkoopafspraken gemaakt voor Jeugdhulp (4 lichte producten) en Wmo. In 2023 gaan we aan de slag met een aantal punten voortkomend uit het Preventieprogramma Sociaal Domein, waarop we nog verder willen innoveren. Deels komen deze voort uit de in 2022 gesloten contracten Wmo/ Jeugd, deels vanuit de wens om de beweging die we ingezet hebben met het Preventieprogramma voort te zetten en verder vorm te geven.	Inmiddels is het Preventieprogramma afgerond en geborgd. Contractmanagement draagt zorg voor het bewaken van de gemaakte afspraken, zowel met interne partners, als met de gecontracteerde aanbieders. In de Eindrapportage Preventieprogramma hebben we gerapporteerd over resultaten en geleerde lessen en wat ons nog te doen staat. De beweging van transformatie en preventie is aangejaagd middels het Preventieprogramma; voortzetting van die beweging vindt plaats middels Hervormingsagenda en GALA, waarin de preventieboodschap landelijk wordt uitgedragen.
<i>Novatec</i> : In de komende jaren zal het aantal mensen in de sociale werkvoorziening geleidelijk afnemen, met name door pensionering. We willen het totaal aantal bij en via Novatec werkzame mensen minimaal op peil houden door inzet van nieuwe doelgroepen, afspraakbanen in de detacheringsfaciliteit en werkervaringsplaatsen (arbeidsfit) in het beschutte bedrijf.	We zien dat de uitstroom van het aantal mensen dat met pensioen gaat wordt vervangen door medewerkers die instromen in de cao Aan de slag en in trajecten en werkervaringsplaatsen. De totale bezetting is daarmee op peil gebleven en is licht aan het stijgen.

Wat heeft het gekost

6. Sociaal Domein (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 6	41.245	24.849	42.639	43.506	867	V
Lasten programma 6	101.127	87.116	108.008	106.671	1.337	V
Saldo van baten en lasten	59.881	62.267	65.369	63.165	2.203	V
Onttrekkingen reserves	512	1	2.286	2.253	-33	N
Toevoegingen reserves	1.149	-	2.504	2.492	12	V
Resultaat na mutatie reserves	60.519	62.266	65.587	63.404	2.249	V

Bij programma 6 is een voordeel bij de baten, die zijn € 867.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een ook voordeel, die zijn € 1.337.000 lager dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 2.203.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Dit programma omvat het beleid en maatregelen gericht op de gezondheid van de bevolking als geheel. Hieronder vallen onder andere jeugd- en publieke gezondheidszorg, OGGz-taken, en verslavingspreventie. Het programma omvat tevens de zorg van de gemeente voor het milieu, de afvalinzameling, rioleringszorg, de bodemdaling, schade als gevolg van aardgaswinning en duurzaamheid. Enerzijds betreft het milieugevolgen, zoals geluidhinder, slechte luchtkwaliteit, geuroverlast, schade aan de natuur en bodemverontreiniging. Anderzijds gaat het over de rol van de gemeente in de regionale en lokale klimaatproblematiek. Ook de begraafplaatsen zijn onderdeel van dit programma.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
7.1	Volksgezondheid	Bert Nederveen
7.2	Riolering	Bé Schollema
7.3	Afvalinzameling	Richard Lamberst
7.4	Milieu en klimaat	Harry Stomphorst
7.5	Begraafplaatsen	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Lokaal Preventieakkoord (vanaf 2023 onderdeel van SPUK/GALA)
- Watertakenplan (2020)
- Duurzaamheidsbeleid 2020-2025
- Visie hernieuwbare elektriciteit (2020)
- Transitievisie Warmte (2021)
- Klimaatadaptatieplan (2021)
- Nota begraafplaatsenbeleid 2022 t/m 2026

Wat hebben we gedaan

Doel: Uitvoering geven aan de energietransitie

We zorgen stapsgewijs een toename van de duurzame energieopwekking, van 0,12 TWh in 2022 naar 0,35 TWh in 2030.

We hebben in 2023 gewerkt aan de stapsgewijze toename van duurzame energieopwekking zoals beschreven in het jaarplan Duurzaamheid 2023-2024. Voor grote zonprojecten opgenomen in de RES Groningen geldt het niet duidelijk is wanneer de netbeheerder ze kan aansluiten. Wanneer de projecten zijn aangesloten, worden ze pas zichtbaar in de meetgegevens voor productie van duurzame energie.

We ronden het onderzoek naar de subsidieregeling zonne-energie bedrijven af

In 2023 zijn de mogelijkheden voor een subsidieregeling zonne-energie bedrijven onderzocht. Er is gekeken hoe we de drempel kunnen verlagen, door bijvoorbeeld noodzakelijk haalbaarheids (bv. dakonderzoek) te vergoeden indien een project uiteindelijk geen doorgang kan vinden. De uitkomsten laten zien dat het animo voor een dergelijke subsidieregeling beperkt is. Ondernemers vinden het niet erg om (vooraf) te moeten investeren in zonnepanelen. Tegelijkertijd willen ze wel aansluitzekerheid van de netbeheerder. Dit betekent dat we niet verder gaan inzetten op subsidieregeling, maar wel met de netbeheerder om tafel gaan over uitvoerbare oplossingen voor onze ondernemers.

We voorzien 20-30 grote daken van zonne-energie

Het volleggen van de 20-30 grote daken (meer dan 250 panelen) is niet gelukt vanwege de huidige transportschaarste op het elektriciteitsnet, die sinds eind 2022 van kracht is. In het 2023 jaar hebben we daarom vooral voorrang gegeven aan kleinere projecten die we nog wel kunnen aansluiten (landgoed Nienoord, energiecollectief Grootegast, VvE-projecten, projecten energiecoöperaties). Deze werkwijze zetten we voort.

Doel: Stimuleren van het toekomstig maken van bestaande woningen

We zorgen voor betere informatievoorziening over verduurzaming en voor een helder overzicht van alle actuele regelingen voor onze inwoners op de Duurzaamheidswebsite

In 2023 is de website omtrent de pagina's voor duurzaamheid flink aangepast. Hiermee hebben we gepoogd om de website overzichtelijker te maken, zodat inwoners sneller de juiste informatie kunnen vinden. We willen dit na de eerste grote aanpassingen in 2024 nog verder finetunen. Daarnaast wordt ook het Regionaal Energieloket regelmatig ge-update zodat de laatste acties en alle financiële regelingen altijd zichtbaar zijn voor onze inwoners.

We continueren de inzet van energiecoaches ter ondersteuning van coöperaties en inwonerinitiatieven op het gebied van verduurzaming woningen huur en koop

De inzet van energiecoaches is, middels een collegebesluit, omgezet in inzet voor energieadviseurs. Het nuanceverschil zit hem in waarover wordt geadviseerd. Energiecoaches adviseerden voornamelijk over gedrag en kleine maatregelen zoals tochtstrippen.

	Energieadviseurs adviseren over grote maatregelen als isolatie en een warmtepomp. De overgang van energiecoaches naar energieadviseurs is in 2023 gerealiseerd en wordt in 2024 en verder gecontinueerd.
We ondersteunen inwonersinitiatieven voor het opzetten van energiecoöperaties	Middels de subsidieregeling voor energiecollectieven hebben we het afgelopen jaar verschillende initiatieven ondersteund. In 2024 wordt de regeling geëvalueerd en (eventueel in aangepaste vorm, afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie) gecontinueerd. Naast de subsidieregeling hebben we ook middels personele inzet verschillende initiatieven gefaciliteerd. Bijvoorbeeld de initiatieven in Saaksum en Garnwerd, waar de bewoners bezig zijn met het thema aardgasvrij.
We breiden het revolverend (woon)fonds uit	Het Fonds Wonen Westerkwartier is in 2023 geëvalueerd, als resultaat daarvan heeft de Raad besloten om het Fonds uit te breiden met 4,5 miljoen euro. Daardoor kan het Fonds de komende jaren blijvend worden ingezet voor onze bewoners.

Doel: Komen tot een circulair en betaalbaar afvalbeleid

We implementeren het nieuwe afvalbeleidsplan	Het opzetten van het nieuwe afvalbeleidsplan en de implementatie hiervan heeft vertraging opgelopen. De afronding en implementatie zal in 2024 plaatshebben.
We stellen een advies op voor de inrichting van een nieuwe milieustraat	Het advies voor de inrichting van het nieuwe grondstoffencentrum is opgesteld.

Doel: Transitie landelijk gebied en verduurzamen en verkorten van de voedselketen

We stellen de Voedselvisie Westerkwartier vast en voeren deze uit	In 2023 zijn we gestart met het opstellen van de Voedselagenda Westerkwartier (voorheen Voedselvisie). Dit is een interactief proces geweest met collega's intern en externe organisaties vanuit het voedselnetwerk. De Voedselagenda heeft de volgende ambitie: 'In 2030 produceren en consumeren we in het Westerkwartier duurzamer, gezonder en meer voedsel van dichtbij.' Als gemeente gaan we zelf het goede voorbeeld geven, verbinden en faciliteren het voedselnetwerk en ondersteunen initiatieven middels een Voedselagenda
---	--

subsidieregeling. Er wordt aangestuurd op vaststelling van de Voedselagenda begin 2024 en vervolgens start de uitvoering.

We zetten een aantal taken en projecten van de gebiedscoöperatie voort

We hebben lopende projecten van de Gebiedscoöperatie die betrekking hadden op het Westerkwartier waar nodig/gewenst ondersteund, zodat deze gecontinueerd konden worden. Voorbeelden van deze projecten zijn Bij Boer Burger en de Gebiedsraad Middag Humsterland.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken	Dit hebben we gerealiseerd
We werken in 2023 aan de verdere uitvoering van het in 2020 vastgestelde watertakenplan. In dit watertakenplan is tevens een kostendekkingsplan opgenomen voor de financiering van de werkzaamheden voortvloeiend uit het watertakenplan. Deze kosten worden gefinancierd uit de opbrengsten van de rioolheffing. Hiermee houden we de kwaliteit van het riool op peil en verbeteren we de scheiding tussen schoon en vuil water.	In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan het investeringsprogramma. We hebben diverse riolen vervangen en ook gescheiden rioolstelsels en een waterberging aangelegd om het regenwater en afvalwater van elkaar te scheiden. Dit draagt bij aan verminderen van overstorten en weerbaar maken van onze openbare ruimte tegen wateroverlast. Het watertakenplan is in maar 2023 tussentijds geëvalueerd en deze evaluatie is met een aantal beleidswijzigingen aan de Raad voorgelegd.
Ook gaan we in 2023 uitvoering aan het klimaatadaptatie-uitvoeringsprogramma welke in 2021 is vastgesteld. Bij dit uitvoeringsprogramma hoort een financieel dekkingplan. Verder geven we met onze andere partners in de waterketensamenwerking Groningen – Noord Drenthe verder uitvoering aan de waterketensamenwerking	In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan het klimaatadaptatieprogramma. Veel van deze werkzaamheden zijn in combinatie met de uitvoering van het watertakenplan uitgevoerd. Een aantal zaken die gerealiseerd zijn vanuit het klimaatadaptatieplan zijn de subsidieregeling groene daken waar onze inwoners gebruik van kunnen maken, regentonregeling en diverse bewustwordingscampagnes.
Besluitvorming op basis van het onderzoek dat in 2022 is gedaan naar mogelijkheden voor uitbreiding van vier gemeentelijke begraafplaatsen.	Dit is verschoven naar 2024 doordat het onderzoek dat medio 2022 is uitbesteed aan een extern bureau eind 2023 nog niet afgerond was.

Wat heeft het gekost

7. Volksgezondheid en milieu (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 7	17.401	17.943	24.913	19.760	-5.153	N
Lasten programma 7	20.255	20.149	27.978	23.521	4.457	V
Saldo van baten en lasten	2.853	2.206	3.066	3.762	-696	N
Onttrekkingen reserves	5.047	7	5.282	5.282	-	-
Toevoegingen reserves	5.245	-	5.255	5.255	-	-
Resultaat na mutatie reserves	3.052	2.199	3.039	3.735	-696	N

Bij programma 7 is een nadeel bij de baten, die zijn € 5.153.000 lager dan begroot. Bij de lasten is een voordeel, die zijn € 4.457.000 lager dan begroot. Per saldo is er een nadeel van € 696.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel van de kernen als van het platteland. We zetten in op verdere ontwikkeling van onze ontwikkellocaties in de kernen. Dit gebeurt onder andere door voorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologische kaders (nu nog een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning, en onder de Omgevingswet een omgevingsplan of een omgevingsvergunning). Met een goede ruimtelijke onderbouwing voor initiatieven uit de samenleving.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
8.1	Ruimtelijke ordening	Hans Haze
8.2	Grondexploitatie	Bert Nederveen
8.3	Wonen en bouwen	

Wat is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Omgevingsvisie (2022)
- Omgevingsplan (tijdelijk) (2024)
- Woonvisie 2020 – 2025 (2020)
- Nota Grondbeleid 2021 – 2025 (2021)
- Woonzorgvisie 2019-2025 (2019)
- Centrumvisie Zuidhorn (2023)
- Klimaatadaptatieplan (2021)

Wat hebben we gedaan

Doel: Passend woningaanbod voor iedereen: betaalbaar en duurzaam

We zetten een programma 'Versnellen woningbouwopgave' op

Er is een aantal functies ingevuld op het gebied van woningbouwontwikkeling, waaronder die van programmamanager. Het programmaplan wonen is in voorbereiding en wordt in 2024 vastgesteld. Hierin staan de hoofddoelen beschreven, gebaseerd op de interprovinciale woondeal, en de stappen en activiteiten om deze doelen te behalen.

We werken intensief samen binnen de regio en met de provincie om gezamenlijk een impuls te geven aan de woningbouwopgave

In februari is de interprovinciale woondeal Regio Groningen-Assen gesloten met het Rijk. In oktober is gestart met een nieuw regionaal woonbehoefteonderzoek.

We prioriteren de woonplannen voor alle dorpen, en leggen de focus vooral op de knelpunten per dorp

We zijn bezig met het opstellen van woonplannen voor 17 dorpen. In het programma wonen wordt bepaald wanneer en hoe we verder gaan met de woonplannen en wat de planning daarbij is.

Het Programma 'een thuis voor iedereen' wordt vertaald naar een woondeal en concrete woningbouwplannen	De uitvoering van het programma 'Een thuis voor iedereen' en de vertaling daarvan in een woningbouwprogramma is een afspraak in de interprovinciale woondeal Regio Groningen-Assen. In de Koplopersregio Groningen wordt uitvoering gegeven aan het programma 'Een thuis voor iedereen'. Er is gestart met een dataverzameling om de omvang van de opgave inzichtelijk te krijgen.
We realiseren beleid en regelingen voor alternatieve woonvormen die aansluiten bij de diverse woonbehoeftes en starten vooruitlopend op het beleid met pilots	Voor de realisatie van alternatieve woonvormen en andere diverse woonbehoeftes is het "Beleidskader woningsplitsingen, transformatie gebouwen naar wonen en andere wooninitiatieven" opgesteld en op 16 mei 2023 door het college vastgesteld. Het beleidskader geeft een eenduidig afwegingskader om meer ruimte aan verzoeken te geven. De notitie is na vaststelling toegepast bij verschillende verzoeken.
We voldoen aan de jaarlijkse verhoogde taakstelling t.a.v. de huisvesting van statushouders (zie ook CUP doel 5.4)	In 2023 hebben we niet voldaan aan de twee halfjaarlijkse taakstellingen statushouders van 2023. De realisatie van flexwoningen heeft vertraging opgelopen. Daarnaast hebben we ingezet op regionale samenwerking en ondersteunend we alternatieve woonvormen zoals woningsplitsing, woningdelen en maatschappelijke initiatieven.
We bestendigen het aantal ligplaatsen voor woonboten door ze vast te leggen in een (paraplu)bestemmingsplan	Om het aantal ligplaatsen te bestendigen is een (paraplu)bestemmingsplan opgesteld. Het conceptplan is voorgelegd aan de bewoners van de woonboten. De opmerkingen zijn, zover mogelijk en wenselijk, meegenomen in het conceptplan. In 2024 gaan we (onder de Omgevingswet) nieuwe stappen zetten.
Doel: Uitvoering geven aan de energietransitie	
We zetten expertise in voor begeleiding van RO trajecten gericht op duurzame energieopwekking	In 2023 hebben expertise ingezet voor de RO-trajecten voor duurzame opwek bij meerdere dorpen (Noordhorn, Lutjegast, Oldekerk, Oostwold, Sebaldeburen e.o.). Deze en nieuwe initiatieven zetten we in overleg met de initiatiefnemers in 2024 voort.

Doel: Stimuleren van het toekomstbestendig maken van bestaande woningen

We benutten koppelkansen bij het verduurzamen van de woningvoorraad van corporaties

Het afgelopen jaar hebben we verschillende acties in gang gezet om koppelkansen bij het verduurzamen van woningen van corporaties te verduurzamen. Zo zijn we op verschillende locaties in ons gemeenteonderzoek aan het doen naar een warmtenet/bronnet en zijn we aan het kijken naar het opzetten van een regeling voor inductie koken voor huurders. Verdere uitvoering hiervan verwachten we in 2024.

Doel: Opkomen voor belangen van inwoners rondom gaswinning en aardbevingen

We participeren in het omgevingstraject rondom de gasopslag in Grijpskerk/ Norg

In het omgevingstraject zijn we met NAM, EZK en bewoners in gesprek over de gasopslag in Grijpskerk. Het traject is ingedeeld in drie sporen:

- Het vergunningenspoor. Daar speelt nu vooral het winningsverzoek voor UGS Norg (gem. Noordenveld). Voor Grijpskerk wordt pas na 2030 een winningsverzoek verwacht.
- Het ontzorgingsspoor. Belangrijkste thema's zijn schadeafhandeling en monitoring. Op dit moment beiden actueel en relevant.
- Het investeringsspoor. Een patstelling dreigt. NAM en EZK willen alleen bijdragen bij winning, bewoners willen niet praten over een investeringsagenda o.b.v. winning.

We sluiten aan bij relevante overleggen over gaswinning en aardbevingen

We zijn in overleg met de provincie om periodiek aan te kunnen haken bij de regionale schadeoverleggen (ambtelijk/bestuurlijk). Interne afstemming met andere thema's vindt plaats (sociaal/economisch). De gemeente Westerkwartier is verder lid van regionale Kopgroep Gaswinning (onder aanvoering van provincie Groningen) waarin relevante zaken omtrent gaswinning worden besproken.

Overige voornemens uit begroting 2023

Dit wilden we bereiken

Dit hebben we gerealiseerd

We werken aan de totstandkoming van een gebiedsdekkend Omgevingsplan als bedoeld in de Omgevingswet.

We hebben een handboek transitiefase Westerkwartier vastgesteld. Hierin is beschreven hoe we de komende jaren tot een gebiedsdekkend omgevingsplan gaan komen.

We werken aan het opstellen en uitvoeren van een integrale Centrumvisie voor

De raad heeft op 11 okt 2023 de Centrumvisie vastgesteld als stedenbouwkundig toetsingskader

Zuidhorn, om de centrumfunctie te versterken en woningbouw in het centrum mogelijk te maken.

voor woningbouwontwikkelingen. Initiatieven voor woningbouw kunnen hieraan getoetst worden. In een separaat spoor wordt gewerkt aan een ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte (klimaatadaptatie).

Wat heeft het gekost

8. Volkshuisvest., ruimtelijke ord. en sted. vern.	Rekening	Begr.2023	Begr.2023	Rekening	Verschil	V/N
(Bedragen x € 1.000)	2022	voor wijz.	na wijz.	2023	2023	
Baten programma 8	3.486	1.480	3.334	4.241	907	V
Lasten programma 8	8.785	5.114	6.654	7.482	-828	N
Saldo van baten en lasten	5.299	3.634	3.321	3.241	80	V
Ottrekkingen reserves	207	4	1.191	1.180	-11	N
Toevoegingen reserves	1.925	-	1.781	1.772	9	V
Resultaat na mutatie reserves	7.017	3.629	3.911	3.833	100	V

Bij programma 8 is een voordeel bij de baten, die zijn € 907.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een nadeel, die zijn € 828.000 hoger dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 80.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

1.3 Jaarverslag - algemene dekkingsmiddelen

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op lasten en baten die niet rechtstreeks aan een programma zijn toe te rekenen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen en de overhead.

Taakvelden		Portefeuillehouder(s)
0.3	Beheer gebouwen/ gronden	Ard van der Tuuk
0.4	Overhead	Bert Nederveen
0.5	Treasury	
0.6	Belastingen (OZB)	
0.7	Algemene uitkering	
0.8	Overige baten en lasten	
0.9	VPB	

Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel toont de begrote en gerealiseerde bedragen voor de verschillende onderdelen die onder algemene dekkingsmiddelen vallen. Onder de tabel volgt per onderdeel een toelichting.

A. Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Dit overzicht omvat de volgende onderdelen:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Gemeentefonds uitkering;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Onderstaande tabel toont de begrote en gerealiseerde bedragen. Onder de tabel volgt per onderdeel een toelichting.

Algemene dekkingsmiddelen <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begroting 2023	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023
Lokale heffingen (OZB)	15.667	15.612	15.790	178
Gemeentefonds uitkering	123.603	130.735	132.342	1.606
Dividend	236	300	300	0
Saldo van de financieringsfunctie	-253	-187	-502	-315
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Onder de lokale heffingen in het kader van de algemene dekkingsmiddelen worden alleen die heffingen verstaan waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat hierbij uitsluitend om de onroerendzaakbelastingen. Deze worden verwerkt op taakveld 0.6. De heffingen zoals

afvalstoffenheffing en rioolheffing vallen hier niet onder, aangezien deze maximaal kostendekkend mogen worden doorbelast. Meer informatie daarover is te vinden in paragraaf G, lokale heffingen.

OZB (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Lokale heffingen (OZB)	9.751	9.721	9.687	-34
Gemeentefonds uitkering	2.360	2.384	2.340	-44
Dividend	3.556	3.507	3.763	256
Totaal	15.667	15.612	15.790	178

De opbrengsten OZB zijn in 2023 € 178.000 hoger dan begroot.

Gemeentefonds uitkering

De gemeente ontvangt uit het gemeentefonds een uitkering van het Rijk. Het gemeentefonds bestaat uit drie onderdelen: de algemene uitkering (het deel waar de uitkeringsfactor invloed op heeft), de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal domein. De verdeling is niet statisch, onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein zijn overgeheveld naar de algemene uitkering.

Daarnaast ontvangt de gemeente in de jaren 2018-2022 een frictie-uitkering als tegemoetkoming voor kosten die gepaard gaan met samenvoeging en splitsing van gemeenten. De algemene uitkeringen worden verwerkt op taakveld 0.7.

Gemeentefonds uitkering (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Algemene uitkering 2023	114.759	118.300	118.300	725
Algemene uitkering voorgaande jaren		70	70	67
Decentralisatie uitkeringen 2023	957	3.258	3.258	816
Uitkering sociaal domein 2023	7.887	9.107	9.107	-1
Totaal	123.603	130.735	132.342	1.606

- Aan gemeentefonds uitkering hebben we € 1.606.000 meer ontvangen dan begroot. Dit komt doordat het Rijk in de decembercirculaire extra middelen heeft verstrekt die we niet hadden begroot. Bij de algemene uitkering betreft het actualisatie van de maatstaf huishoudens met een laag inkomen. Bij decentralisatie-uitkeringen zijn twee belangrijke bedragen € 552.000 voor invoeringskosten Omgevingswet en € 77.000 voor behoud sociale voorzieningen Groningen. Via resultaatbestemming gaan we deze bedragen beschikbaar stellen in 2024. Daarnaast hebben we € 93.000 extra ontvangen voor meerkosten Oekraïne sociaal domein.
- Ook ontvingen we in december we € 67.000 aan nabetalingen over 2021.

Dividend

Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend uit hoofde van het bezit van aandelen. Deze bate wordt verwerkt op taakveld 0.5. Dit kan als volgt worden gespecificeerd:

Dividend (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
BNG	125	135	137	2
Enixis	82	136	142	6
Omrin	29	29	21	-8
Totaal	236	300	300	0

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo op treasury en wordt als volgt berekend:
Doorberekende kapitaallasten naar de producten minus de rente van de lang- en kortlopende geldleningen, minus de rente op de bouwgrondexploitatie minus de afschrijvingen op de investeringen. Dit saldo wordt verwerkt op taakveld 0.5.

Financieringsfunctie (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Totaal	-253	-187	-502	-315

Het saldo is € 315 hoger dan de begroting na wijziging. We hebben meer langlopende rente betaald dan begroot.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Er zijn geen overige dekkingsmiddelen.

B. Overzicht overhead

Gemeenten moeten hun overhead apart zichtbaar maken. Dit gebeurt op taakveld 0.4. De definitie van overhead is: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead is als gevolg hiervan geen onderdeel van de programmalasten.

In een aantal gevallen is het nodig overhead extracomptabel toe te rekenen, bijvoorbeeld bij de tarieven voor leges en heffingen. Gemeenten zijn vrij in de toe te passen systematiek. Westerkwartier berekent de opslag overhead als het percentage van de personeelslasten en inhuur dat op overhead betrekking heeft.

Overhead (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten overhead	630	370	701	1.325	623	V
Lasten overhead	22.596	23.244	22.947	23.869	-922	N
Saldo van baten en lasten	21.966	22.874	22.246	22.544	-299	N
Onttrekkingen reserves	331	228	843	798	-45	N
Toevoegingen reserves	2.583	103	562	562	-	-
Resultaat na mutatie reserves	24.217	22.749	21.964	22.308	-254	N

Overhead (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr. 2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023
Personele kosten	14.174	14.298	16.771	-1.003
Huisvesting	1.433	1.907	1.559	348
ICT	1.794	2.163	1.881	282
Overig ¹	3.269	3.877	3.803	73
Totaal	21.966	22.246	22.544	-299

De totale kosten voor overhead vielen in 2023 € 922.000 hoger uit dan begroot. Personele kosten waren € 1,0 miljoen hoger, huisvesting, ICT en Overig waren lager. De personele kosten waren € 0,5 miljoen hoger door een storting in de voorziening verlofsparen. Daarnaast is bij salarissen en inhuur een verschuiving opgetreden naar overhead: er is in 2023 meer verantwoord op overhead en minder op andere taakvelden. Zie paragraaf 2.5 voor een totale analyse van salarissen en inhuur.

C. Heffing VPB

Jaarlijks begroten we € 50.000 voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB)

Vennootschapsbelasting (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Lasten vennootschapsbelasting	52	50	50	27	23	V
Saldo van baten en lasten	52	50	50	27	23	V
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	52	50	50	27	23	V

In 2023 hebben we een voorlopige aanslag VPB 2023 betaald van € 33.000 en een correctie van de aanslag 2021 ontvangen van € 6.000.

D. Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven hebben we in 2023 een bedrag van € 2 per inwoner begroot. Dat was € 125.000.

Onvoorzien (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Lasten onvoorzien	-	125	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	-	125	-	-	-	-
Onttrekkingen reserves	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-	125	-	-	-	-

¹ De grootste kostenposten bij Overig zijn HRM, Facilitair en Tractie (ons rijdend en rollend materieel)

In 2023 hebben we het begrote bedrag bij de tweede bestuursrapportage ingezet waarmee er geen bedrag voor onvoorzien meer resteerde.

Wat heeft het gekost

Algemene dekkingsmiddelen <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten alg. dekkingsmiddelen	146.892	140.403	147.569	149.707	2.138	V
Lasten alg. dekkingsmiddelen	3.218	8.429	2.853	3.098	-245	N
Saldo van baten en lasten	-143.674	-131.973	-144.716	-146.609	1.893	V
Ottrekkingen reserves	8.476	-	16.751	16.751	-	-
Toevoegingen reserves	5.338	-	14.020	14.020	-	-
Resultaat na mutatie reserves	-146.812	-131.973	-147.447	-149.340	1.893	V

*) Dit betreft het totaalbedrag van de Algemene dekkingsmiddelen; het is dus geen optelling van A tot en met D. A tot en met D zijn onderdelen van de Algemene dekkingsmiddelen, zie verder paragraaf 2.5.

Bij Algemene dekkingsmiddelen is een voordeel bij de baten, die zijn € 2.138.000 hoger dan begroot. Bij de lasten is een nadeel, die zijn € 245.000 hoger dan begroot. Per saldo is er een voordeel van € 1.893.000. Zie paragraaf 2.5 voor nadere toelichting op verschillen van baten en lasten per programma.

1.4 Jaarverslag - Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Financiële verordening Gemeente Westerkwartier geven aan welke paragrafen ten minste moeten worden opgenomen in de programmabegroting en jaarstukken.

In de paragraaf wordt uw gemeenteraad integraal over een bepaald thema dat dwars door de programmabegroting en jaarrekening loopt geïnformeerd. In de paragrafen staat belangrijke informatie om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. De gemeenteraad of het college kan ervoor kiezen extra paragrafen toe te voegen wanneer een onderwerp om extra aandacht vraagt.

In de begroting en de jaarstukken treft u de volgende verplichte paragrafen aan:

- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering en uitzetting
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Lokale heffingen

Op grond van de financiële verordening is ook onderstaande paragraaf toegevoegd:

- Novatec

Paragraaf A – Onderhoud kapitaalgoederen

In artikel 12 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is over het onderhoud van kapitaalgoederen het volgende bepaald:

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

- wegen;
- riolering;
- water;
- groen;
- gebouwen.

Van de kapitaalgoederen, bedoeld in het eerste lid, wordt aangegeven:

- het beleidskader;
- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Deze paragraaf geeft de gemeenteraad inzicht in bovenstaande. Daarvoor beschrijven we de omvang van onze kapitaalgoederen, de kaders en de doelen die we voor het onderhoud daarvan hanteren, welke relevante beleids- en beheerplannen hierop van toepassing zijn, welke onderhoudskwaliteit we nastreven en hoe de kosten voor regulier onderhoud en investeringen worden gedekt. Ook gaan we in op de prestaties over het verslagjaar 2023. De gemeente Westerkwartier heeft de onderhoudstoestand van de kapitaalgoederen in beeld gebracht. Het watertakenplan is vastgesteld. De kwaliteitsvisie openbare ruimte is in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Voor de meeste gemeentelijke vastgoedobjecten zijn onderhouds- en verduurzamingsplannen aanwezig.

Enkele kerncijfers per taakveld	Aantallen
Wegen	1.725
Lengte wegen in km.	543
Oppervlakte verhardingen in ha's	
Kunstwerken	8
Bruggen & tunnels	308
Specifieke objecten zoals kano- en vissteigers	70
Kademuren en sluizen	20
Walbeschoeiing	100
Riolering	
Lengte vrijerval riool in km	630
Lengte persleiding in km	336
Aantal inspectieputten	20.000
Aantal rioolgemalen	123
Aantal drukrioolgemalen	1.164
Aantal IBA's	596
Water	
Sloten in km	520
Groen	
Aantal begraafplaatsen:	27
Aantal sportvelden:	84
Aantal speeltoestellen:	1.201
Aantal speelplaatsen:	220
Aantal bomen:	78.255

Enkele kerncijfers per taakveld	Aantallen
Gazon in ha:	200
Haag/ heg in km:	66
Heesters, rozen, vaste planten in ha:	32
Wegbermen binnen en buiten kom in ha:	440
Bos/ bosplantsoen in ha:	150,6
Ruigte/ hooiland/ bloemenweide in ha:	128
Gebouwen	160
Gebouwen in eigendom gemeenten	

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's van de gemeente. Hieronder lichten we dit per onderdeel toe.

A. Wegen

Beleidskader

De wegen worden onderhouden volgens de kwaliteitsniveaus (scenario 3) uit de kwaliteitsvisie openbare ruimte welke door de gemeenteraad is vastgesteld op 30 juni 2021.

Begin 2022 zijn alle wegen geïnspecteerd conform de CROW-beheersystematiek.

Met gebruikmaking van het beheersprogramma GBI is dit de basis geweest voor het beheersplan Wegen welke 1 op 1 is verwerkt in de kwaliteitsvisie openbare ruimte. In het beheersplan staat aangegeven welke investeringen in een periode van 5 jaar gedaan moeten worden om de achterstanden weg te werken naast het reguliere onderhoud.

Doelen en financiën

De ramingen uit scenario 3 van de kwaliteitsvisie zijn gebruikt voor het opstellen van de begroting 2023.

Prestaties 2023

Het onderhoud van de wegen is in 2023 uitgevoerd op basis van de gegevens uit de weginspectie van begin 2022 en de vastgestelde onderhoudsniveaus uit de kwaliteitsvisie openbare ruimte (scenario 3). Er is vooral ingezet op het onderhoud van de fietspaden en de asfaltwegen in het buitengebied.

In 2023 is de belijning in voormalige gemeenten Grootegast en Marum afgerond. Voormalige gemeenten Leek en Zuidhoren is deels uitgevoerd, afronding in 2024.

B. Kunstwerken (bruggen en oeverconstructies)

Beleidskader

De kunstwerken worden onderhouden volgens het principe technisch (heel en veilig) en verzorging (schoon en netjes) zoals dit is verwoord in de kwaliteitsvisie openbare ruimte welke door de gemeenteraad is vastgesteld op 30 juni 2021. De kunstwerken worden beheerd in het programma Afkas met een koppeling naar het beheersysteem GBI 6.

Doelen en financiën

De ramingen uit de kwaliteitsvisie zijn gebruikt voor het opstellen van de begroting 2023.

Prestaties 2023

In 2023 zijn we begonnen met het vervangen van de slagboominstallaties van de Oostwolmerdraai en de Poffert. We hebben het laatste gedeelte van het onderhoud vanuit de inspectie 2021 uitgevoerd. In 2023 hebben we 17 civieltechnische kunstwerken vervangen waarvan vier bruggen vervangen zijn voor een buisduiker. We zijn gestart met schilderen van diverse bruggen en gaan hier in 2024 mee verder. Uit de betoninspectie is tot dusver gebleken dat we twee duikers binnen nu en 5 jaar moeten vervangen, hier beginnen we naar verwachting in 2025 mee.

C. Riolering en water

Beleidskader

In het Watertakenplan 2020 (hierna: watertakenplan) staat hoe wij invulling gaan geven aan de drie zorgplichten: hemelwater, grondwater, afvalwater. Dit watertakenplan heeft een looptijd van 2020 t/m 2025. In 2021 hebben we het klimaatadaptatiebeleidsplan geschreven en op 1 december 2021 heeft de gemeenteraad deze vastgesteld. In 2022 zijn we vanuit dit vastgestelde klimaatadaptatiebeleid bezig gegaan met het weerbaar maken van onze openbare ruimte als gevolg van klimaatveranderingen als droogte, wateroverlast en hitte.

Doelen en financiën

Via de rioolheffing brengt de gemeente kosten in rekening voor het beheer en onderhoud van het rioleringsstelsel bij diegenen die zijn aangesloten op de riolering. De kosten die in de rioolheffing zijn ondergebracht betreffen onder andere investeringskosten en exploitatiekosten. Er wordt gestreefd naar een kostendekkingspercentage van de rioolheffing van 100%.

Prestaties 2023

We hebben uitvoering gegeven aan het maatregelplan uit het watertakenplan. De rioleringszorg is nodig voor het duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu en het voorkomen van wateroverlast. Het algemene doel is vertaald naar het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater. De werkzaamheden zijn gericht op het beheer en onderhoud van alle openbare rioleringen, bergbezinkbassins, putten en kolken en het bedienen en onderhouden van rioolgemaal en het drukrioolstelsel. Ook het baggeren van bij de gemeente in bezit zijnde watergangen en vijvers behoort bij dit taakveld. Het areaal is vastgelegd in het beheersysteem GBI6.

D. Groen

Beleidskader

De wettelijke taken binnen het groenonderhoud spitsen zich toe op veiligheid van bomen en speeltoestellen. Voor beiden geldt een wettelijke zorgplicht. Een andere wettelijke taak is verankerd in de Wet natuurbescherming en houdt o.a. in dat we ons beheer en onderhoud

conform een gedragscode zorgvuldig uitvoeren. Voorts is in dezelfde wetgeving vastgelegd dat uitbreiding van invasieve exotische landplanten aantoonbaar wordt voorkomen. De gemeente Westerkwartier beschikt over een digitaal beheersysteem, waarin de groenarealen administratief en grafisch zijn vastgelegd.

Doelen en financiën

Het algemene doel is vertaald naar het in stand houden en beheren van alle openbaar groen, sportvelden en speelvoorzieningen.

Prestaties 2023

Vanuit de kwaliteitsvisie hebben we in 2023 ingestoken op een aantal speerpunten. De veiligheidszones langs voet- en fietspaden worden beter en frequenter onderhouden, er wordt beter invulling gegeven aan het beheersbaar houden van invasieve exotische landplanten conform het provinciale project EXIT en er is middels inhuur van een flexibele schil beter invulling gegeven aan het zomeronderhoud van de plantsoenen langs hoofdwegen, in centra en in woongebieden. Verder is de bomenploeg uitgebreid en geprofessionaliseerd. In 2023 zijn 3 schouwen gehouden. Deze schouwen hebben uitgewezen dat wij met het groenonderhoud goed in de pas lopen met de kwaliteitsvisie. Daarbij dient opgemerkt te worden dat het groeiseizoen in 2023 droog en weinig groeizaam is geweest.

E. Gebouwen

Beleidskader

De gemeente Westerkwartier is op dit moment eigenaar van ruim 160 vastgoedobjecten. Het gaat om een gevarieerd palet van objecten als multifunctionele accommodaties, zwembaden, sportgebouwen en -velden, ruimten voor kinderopvang, musea, cultureel erfgoed, bedrijfspanden, woningen, etc. De financiële omvang van de vastgoedportefeuille vereist sturing op dit kostbare bezit en het maken van keuzes, waarbij fundamentele vragen moeten worden beantwoord zoals: waarom zijn wij eigenaar van het vastgoed, wat willen we ermee, wat is het gewenste onderhouds- en instandhoudingsniveau, op welk niveau willen en kunnen we het verduurzamen en hoe gaan we om met eventuele huur- en verhuur? Daarnaast moet er worden geanticipeerd op wettelijke vraagstukken zoals de Wet markt en overheid en regelgeving rondom verduurzaming, aangescherpt met het Klimaatakkoord. Dit vraagt om weloverwogen en transparante besluiten. Daarbij wordt er aangesloten op het coalitieakkoord en werken we volgens het DNA van het Westerkwartier: Dichtbij, nuchter, maar ook ambitieus.

Doelen en financiën

Het doel is het realiseren van een vastgoedportefeuille met een goed onderhouden, en een verduurzaamd slank vastgoedbestand. Om dit doel te kunnen realiseren is de afgelopen periode onder andere uitvoering gegeven aan de volgende zaken:

1. Het opstellen en actueel houden van de meerjarenonderhoudsplannen.
2. Het in kaart brengen en eventueel herstellen van achterstallig onderhoud.
3. Het uitvoering geven aan het verduurzamingsbeleid tranche 1.
4. Het opstellen van een uitvoeringsplan verduurzamen tranche 2.

Prestaties 2023

Het uitvoeren van het uitvoeringsplan verduurzamen vastgoedportefeuille tranche 1 is in uitvoering. Daarnaast is gestart met het opstellen het eerste deel van het uitvoeringsplan verduurzamen vastgoedportefeuille tranche 2.

Meerjarenonderhoudsplannen – Uitvoeringsplannen duurzaamheid

Alle meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) zijn in 2020 en 2021 geactualiseerd.

Overeenkomstig de MJOP worden jaarlijks diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd om het onderhoudsniveau van de gebouwen op het gewenste niveau te krijgen en te houden. De huidige onderhoudsstaat van het gemeentelijk vastgoed varieert van goed tot matig. Vóór uitvoering van de geplande onderhoudswerkzaamheden wordt altijd gekeken naar de noodzaak van deze werkzaamheden.

Voor het verduurzamen van de vastgoedportefeuille worden, in overleg met Team Duurzaamheid, uitvoeringsplannen opgesteld (zie punt 4 onder *doelen en financiën*). De verduurzamings- maatregelen met een hoge investering en lange terugverdientijd die in 2024 nog niet in opdracht zijn gegeven worden bij de volgende actualisatie (2024) opgenomen in de nieuwe MJOP's, hierdoor ontstaat een duurzaam meerjarenonderhoudsplan oftewel een DMJOP. De wettelijk vastgestelde en dus verplichte verduurzamingsmaatregelen zijn reeds in 2020 en 2021 (financieel) inzichtelijk gemaakt en verwerkt in de begroting. De uitvoering hiervan is in 2023 en 2024 ingepland en grotendeels reeds in uitvoering.

Het afgelopen jaar hebben we op diverse locaties uit onze vastgoedportefeuille de oude verlichting vervangen door LED, het enkel glas vervangen door HR++ glas en hebben wij de isolatie van de gebouwschil verbeterd. Daarnaast lopen diverse onderzoeken voor het plaatsen van zonnepanelen en het na-isoleren van de gevels. Het onderzoeken van de geschiktheid van de constructies, de onderzoeken naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten, het nemen van aanvullende maatregelen en het aanvragen van de benodigde ontheffingen kosten veel tijd en vertraagd op dit moment onze verduurzamingsplannen en investeringen. Voordat wij de geplande maatregelen kunnen en mogen uitvoeren zijn dit wel zaken die goed geregeld moeten worden.

Eigen huisvesting

Binnen het Programma Huisvesting zijn besluiten genomen voor nieuwe huisvesting. We houden tot de realisatie de huidige huisvesting in stand op een basisniveau en reserveren het niet uitgegeven onderhoudsbudget in de Reserve Programma Huisvesting voor tegenvallers binnen het programma.

Paragraaf B – Financiering

Volgens artikel 13 van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' is het opstellen van een paragraaf betreffende de financiering verplicht. De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

In de financieringsparagraaf wordt aangegeven op welke wijze in het verslagjaar uitvoering is gegeven aan de treasuryfunctie.

De Wet Financiering Decentrale Overheden en de verordening artikel 212 geven kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie. In het treasurystatuut van de gemeente Westerkwartier wordt de landelijke regelgeving nader uitgewerkt en zijn bevoegdheden gemandateerd.

Hieronder gaan we achtereenvolgens in op:

- A. Gemeentefinanciering;
- B. Risicobeheer;
- C. EMU saldo.

A. Gemeentefinanciering

Het onderdeel gemeentefinanciering geeft inzicht in de gemeentelijke financieringspositie en de daarbij horende financieringsbehoefte. Om de treasuryfunctie naar behoren uit te kunnen voeren, is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie van wezenlijk belang.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). In de zomer van 2022 heeft de ECB de beleidsrente, voor het eerst in elf jaar tijd, verhoogd. De prijzen in de EU stegen namelijk al een tijdlang te hard. De inflatie, die eerst lager was dan gewenst, kwam nu ver uit boven het doel van 2 % dat de ECB op middellange termijn nastreeft. Na de eerste renteverhoging in juli 2022 volgden nog meer verhogingen, waarbij de rente in oktober 2023 voor het eerst ongewijzigd is gebleven op 4%. De verwachting is dat zolang de inflatie daalt naar een gangbaar niveau, de ECB de rente niet verder zal verhogen.

Rentetoerekening

Hieronder staat het schema rentetoerekening voor de jaarrekening 2023 om inzage te geven in het renteresultaat en de toerekening aan de taakvelden.

Renteschema jaarstukken 2023		Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2023
a.	De externe rentelasten voor de korte en lange financiering	+ 4.170
b.	De externe rentebaten voor de korte en lange financiering	-/- 358
Saldo rentelasten en rentebaten		3.811
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- 440
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- -
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend.	+ -
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		3.371
d1.	Rente over eigen vermogen	+ -
d2.	Rente over voorzieningen	+ -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		3.371
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- 2.765
Renteresultaat op het taakveld treasury		606
Afwijking rentelasten vs. voorgerecalculeerde rentelasten		-21,94%

Renteomslagpercentage

Het renteomslagpercentage wordt gebruikt om de externe rentelasten evenwichtig over de diverse taakvelden te verdelen. Bij de begroting 2023 zijn we uitgegaan van een renteomslag van 1,5%. Uit de nacalculatie blijkt dat het werkelijke percentage uitkomt op 1,74% voor de taakvelden exclusief de grondexploitaties. De afwijking ten opzichte van de voorgerecalculeerde rentelasten bedraagt daarmee 21,94% en valt binnen de bandbreedte van de toegestane afwijking van 25%. Daarmee wordt in de jaarrekening 2023 de bij de begroting berekende omslagrente van 1,5% gehandhaafd.

De rentetoerekening aan de grondexploitaties dient nacalculatorisch plaats te vinden conform een voorgeschreven berekening. De werkelijk rente voor de grondexploitaties is berekend op 2,20%. De rentelasten toegerekend aan de grondexploitaties bedraagt daarmee € 440.080.

Kredietbehoefte en leningenportefeuille

Hieronder staat het verloopoverzicht van de onderhandse leningen met een looptijd van langer dan één jaar. In 2023 is in totaliteit € 14,1 miljoen afgelost en is een nieuwe lening aangetrokken van € 14 miljoen. De omvang van de onderhandse leningen bedraagt eind 2023 nog € 138,8 miljoen. De ontwikkeling van de leningenportefeuille is in onderstaande tabel weergegeven.

Ontwikkeling leningenportefeuille		Rekening
(Bedragen x € 1.000)		2023
Stand per 1 januari 2023		138.921
Nieuwe afgesloten geldleningen	+	14.000
Reguliere aflossingen	-/-	14.110
Vervroegde aflossingen	-/-	-
Stand per 31 december 2023		138.811

Voor het aantrekken van nieuwe leningen geldt dat dit gebeurt conform de door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening en de bepalingen in het treasurystatuut.

Kasbeheer

De liquiditeitspositie moet zodanig zijn dat verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt uitgevoerd door de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

B. Risicobeheer

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen (welke nader is uitgewerkt in de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken.

Berekening kasgeldlimiet	Rekening 2023			
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
(Bedragen x € 1.000)				
Vlottende schulden	16.748	4.021	2.525	2.741
Vlottende middelen	2.671	3.451	8.130	16.935
Per saldo	14.077	570	-5.604	-14.194
Kasgeldlimiet	16.134	16.134	16.134	16.134
Ruimte (+), overschrijding (-)	2.057	15.564	21.738	30.328

Uit bovenstaande staat blijkt dat de gemeente Westerkwartier in het verantwoordingsjaar in geen van de kwartalen de kasgeldlimiet heeft overschreden. Dit is met name het gevolg van het aantrekken van een nieuwe langlopende geldlening in 2023.

Schatkistbankieren

Op basis van de Wet financiering decentrale overheden is de gemeente Westerkwartier verplicht te schatkistbankieren. Gemeenten zijn verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het Rijk. Voor 2023 bedraagt het drempelbedrag voor de gemeente Westerkwartier € 3,796 miljoen. Dagelijks moet worden beoordeeld of dit drempelbedrag overschreden wordt en is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om er voor te zorgen dat er gemiddeld over het hele kwartaal niet meer middelen buiten de schatkist worden gehouden dan dit drempelbedrag.

Uit de berekening in de tabel op de volgende pagina blijkt dat de gemeente Westerkwartier de laatste twee kwartalen van 2023 het drempelbedrag heeft overschreden. Er zijn geen sancties geformuleerd voor decentrale overheden bij overschrijding van het drempelbedrag.

De overschrijding in 2023 heeft derhalve geen financiële gevolgen. Om de geconstateerde overschrijding in de toekomst uit te kunnen sluiten, en daarmee te voldoen aan de wet- en regelgeving, wordt vanaf 2024 gebruik gemaakt van de mogelijkheid bij de BNG om de liquide middelen automatisch af te romen en aan te vullen bij 's Rijks schatkist.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2023			
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen (1)	-	164	7.857	14.201
Drempelbedrag (2)	3.796	3.796	3.796	3.796
Benutting van het drempelbedrag (2 -/- 1)	3.796	3.632	-4.061	-10.405
Overschrijding van het drempelbedrag?	Nee	Nee	Ja	Ja

Renterisiconorm:

Ter beheersing van het renterisico op langlopende schulden is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal in enig jaar voor herfinanciering in aanmerking komt. Voor de gemeente Westerkwartier is dit een bedrag van € 37,9 miljoen 2023. Dit bedrag mag niet overschreden worden en dat betekent dat slechts een geringe omvang aan langlopende leningen mag worden aangetrokken of een goede spreiding van leningen in omvang, looptijden en renteaanpassingen. De berekening van de renterisiconorm is hieronder opgenomen. Hieruit blijkt dat de norm in 2023 niet is overschreden.

Renterisiconorm jaarstukken 2023 (Bedragen x € 1.000)		Rekening 2023
a.	Renteherzieningen	-
b.	Aflossingen	14.110
c.	Renterisico (a + b)	14.110
d.	Begrotingstotaal	189.811
e.	Percentage regeling	20%
f.	Renterisiconorm (c * d)	37.962
g.	Ruimte onder risiconorm (f > c)	23.853
h.	Overschrijding risiconorm (c > f)	-
Overschrijding renterisiconorm?		Nee

C. EMU-saldo

Met de invoering van de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) op 11 december 2013 is een wettelijke regeling getroffen voor het doelgericht streven naar houdbare financiën van de collectieve sector in nationaal en Europees verband. Met de opgave van het EMU-saldo worden de gegevens van de collectieve sector verzameld binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo en de EMU-schuld zijn afgeleid van de cijfers over de sector overheid uit de nationale rekeningen. De norm voor het tekort is op macronorm voor gemeenten 0,27% van het bruto binnenlands product (BBP). De individuele referentiewaarde EMU-saldo van 2023 voor de gemeente Westerkwartier bedraagt €9,715 miljoen². Dit is geen norm maar een indicatie van het aandeel van de gemeente Westerkwartier.

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Inkomsten en uitgaven worden daarbij geboekt in het jaar dat economische waarde gecreëerd wordt of

² Op basis van de decembercirculaire 2023.

wanneer een recht dan wel verplichting ontstaat. Het is gelijk aan het vorderingensaldo van de sector overheid in de nationale rekeningen plus het rentevoordeel of -nadeel als gevolg van financiële derivaten (renteswaps).

De EMU-schuld is gedefinieerd als de geconsolideerde overheidsschuld, gewaardeerd tegen nominale waarde, exclusief de transitorische schuld en de schuld op de titel financiële derivaten. Door het verschil in waarderingsgrondslag is de som van de schuldtitels van de EMU-schuld (nominaal) niet gelijk aan de som van de schuldtitels in de nationale rekeningen (marktwaarde). De schuld bestaat uit de titels: chartaal geld, kortlopende waardepapieren, obligaties, kortlopende leningen en langlopende leningen. Hieronder is de berekening van het EMU-saldo opgenomen met de jaarcijfers van het verslagjaar en de twee voorgaande jaarstukken³.

Berekening EMU-saldo		Rekening	Rekening	Rekening	
(Bedragen x € 1.000)		2021	2022	2023	
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	7.153	12.596	11.143
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-/-	347	7.814	413
3.	Mutatie voorzieningen	+	2.371	703	-183
4.	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-/-	-7.389	-1.030	-9.463
5.	Boekwinst van verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-/-	295	-	50
Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)			16.271	6.515	19.959
6.	Referentiewaarde EMU-saldo	-/-	-6.039	-7.126	-9.715
Verskil EMU-saldo t.o.v. referentiewaarde			22.310	13.641	29.674

Net als in de voorgaande twee jaren is er geen sprake van een tekort, maar een voordeel en blijft de gemeente Westerkwartier daarmee ruimschoots binnen de referentiewaarde van - € 9,715 miljoen. Een toelichting op onder meer exploitatiesaldo, voorraden en voorzieningen is te vinden in de financiële jaarrekening.

³ Het EMU-saldo is in voorgaande jaarstukken foutief berekend. De hier gepresenteerde cijfers over 2021 en 2022 wijken daardoor af van de voorgaande jaarstukken.

Paragraaf C – Bedrijfsvoering

Inleiding

We gaan in deze paragraaf verder in op de volgende onderdelen:

I Bedrijfsvoering:

- A. Organisatie
- B. Dienstverlening aan onze inwoners
- C. Hoe wij communiceren
- D. Huisvesting en faciliteiten
- E. Plannen en in control zijn
- F. Open overheid
- G. Digitaal beheer op orde: automatisering en informatievoorziening, informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens

II Rechtmatigheid

Het onderdeel rechtmatigheid is nieuw deze paragraaf. Met ingang van het verslagjaar 2023 verantwoordt het college van burgemeester en wethouders over de rechtmatigheid.

A. Organisatie

Doorontwikkeling

De wereld om ons heen verandert. Van ons vraagt dat een andere taakopvatting, een andere houding, een andere manier van werken en anders samenwerken. Daarnaast heeft de organisatie in de eerste periode na de herindeling voornamelijk in het teken gestaan van vorming, ontwikkeling en opbouw van identiteit. Inmiddels zijn we in een volgende fase gekomen. Een fase met een doorontwikkeling om een organisatie te worden die continue in ontwikkeling is.

We hebben voor organisatie de komende jaren drie ambitieuze doelen gesteld:

1. In alles wat wij doen, stellen we de samenleving en onze inwoners centraal.
2. Wat we doen is gericht op het behalen van zichtbare resultaten.
3. We werken als één team, één gemeente.

Om deze doelen te bereiken versterken we onder meer resultaatgericht werken, geven we managementlagen opnieuw vorm en verbeteren we samenwerking (integraal werken).

We hebben onze koers (waaronder missie, visie en kernwaarden) om de organisatie naar een hoger niveau te brengen opgeschreven in "Mooi. Voor elkaar!".

Onze missie:

"Wij zetten ons maximaal in voor een leefbaar Westerkwartier. Mooi. Voor elkaar!"

Onze visie:

- Wij faciliteren ons bestuur zodat beleid wordt voorbereid en uitgevoerd dat voorziet in de behoefte van onze inwoners,
- Wij weten wat er speelt door in gesprek te zijn met ons bestuur en onze inwoners
- Wij zoeken in- en extern actief samenwerking met disciplines die nodig zijn
- Wij werken waar dat mogelijk of noodzakelijk is
- Wij zijn direct en duidelijk
- Wij zijn resultaatgericht

Onze kernwaarden:

Verantwoordelijk, verbinding en wendbaar.

Cao gemeenten

Op 13 november 2023 hebben VNG en bonden een onderhandelingsresultaat voor de Cao gemeenten gesloten. De cao loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. De salarissen stijgen per 1 januari 2024 met 4,75% en per 1 oktober met 1,25%.

Daarnaast is er in het onderhandelingsresultaat aandacht voor vitaliteit, werkdruk, krapte arbeidsmarkt en externe inhuur.

Arbeidsmarktstrategie en –communicatie

In het licht van de krapte op de arbeidsmarkt en om onze positie op de arbeidsmarkt te verbeteren, hebben we een plan opgesteld hoe we ons (nog) beter kunnen profileren op de arbeidsmarkt en hoe we aantrekkelijke werkgever zijn én blijven voor onze huidige medewerkers. Een stap die we onder meer hebben gezet, is het toekennen van een bonus aan medewerkers die via hun eigen netwerk nieuwe medewerkers werven en aan ons verbinden. We doen dit eerst in een pilotvorm. Ook hebben we een start gemaakt met het opstellen van een werkgeversmerk en het vormgeven van een werken bij de gemeente Westerkwartier-site.

B. Dienstverlening aan onze inwoners

We hebben voor de doorontwikkeling en verbetering van de online dienstverlening de volgende stappen gezet:

- Continuering keuzemenu in de ochtend voor de telefonische toegang van het sociaal domein en periode van belastingenaanslagen
- Verbetering van onderlinge afstemming tussen KCC en vak-afdelingen
- Verbetering van kwaliteit door meer monitoring en sturing op basis van data-informatie en servicenormen. De service normen zijn op 1 mei 2023 gepubliceerd via de website.
- Daarnaast hebben we voorbereidende stappen gezet voor het inrichten van een digitaal portaal met Track & Trace-functionaliteit voor de inwoner. Voor het zetten van vervolgstappen wachten we een landelijke pilot van de VNG in samenwerking met een aantal pilotgemeenten en enkele marktpartijen af. Zij onderzoeken en ontwikkelen de mogelijkheden om verschillende portalen in één digitale balie onder te brengen.

C. Hoe wij communiceren

Op verschillende manieren hebben we onze inwoners meegenomen in onze plannen en projecten. We hebben geluisterd naar onze inwoners en informatie en ideeën opgehaald. We hebben dit onder meer gedaan via inloop- en informatiebijeenkomsten, gesprekken, werkbezoeken, enquêtes, kennis- en werksessies.

We zijn begonnen met het borgen van het project Direct Duidelijk in onze organisatie. We hebben bijna 30 medewerkers getraind in het schrijven van begrijpelijke teksten. Hiermee hebben we een volgende stap gezet richting een organisatie die direct en duidelijk communiceert.

Om ervoor te zorgen dat bezoekers makkelijk kunnen navigeren op onze website, hebben we gewerkt aan de structuur van de site. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet in een nieuwe opzet voor de woonpagina's om deze ook volledig toegankelijk te krijgen voor bezoekers met een beperking. Verder startte het project mijn.westerkwartier.nl waarmee inwoners medio 2024 weer meer zaken zelf kunnen regelen en inzien.

D. Huisvesting en faciliteiten

Centrale huisvesting:

In het kader van centrale huisvesting hebben we in 2023 uitvoerig onderzoek verricht, waarbij gekeken is naar meerdere uitbreidingsrichtingen rondom de locatie Zuidhorn. Eind 2023 concludeerde het college van burgemeester en wethouders dat het realiseren van centrale huisvesting binnen de eerder vastgestelde kaders niet optimaal uitvoerbaar is. Onlangs is door de raad besloten dat een aanvullend onderzoek nodig is om meer duidelijkheid te geven of de uitbreiding van de locatie Zuidhorn eventueel met andere voorwaarden toch mogelijk is. Ook twee nieuwbouwlocaties worden meegenomen in het onderzoek. Resultaten van het onderzoek verwachten we na de zomer 2024.

Nieuwbouw Leeksterveld buitendienst/Novatec:

2023 heeft in het teken gestaan van het maken van het programma van eisen en het doorlopen van de aanbesteding voor het geïntegreerde contract voor het ontwerpen & bouwen van nieuwbouw Leeksterveld voor zowel de buitendienst als Novatec. De aanbesteding is in december 2023 afgerond. Na optimalisatie van het ontwerp start de bouw na het zomerreces van 2024. Het pand voorziet tevens in flexibele werkplekken voor de medewerkers van andere teams.

Locatie Leek:

De locatie Leek met oude gemeentehuis en gemeentewerf is in 2023 verkocht om te worden getransformeerd tot een prachtige duurzame woonwijk. Vanaf september gaat de fysieke dienstverlening aan inwoners over naar de locatie Zuidhorn. De medewerkers verhuizen naar de weer opengestelde locatie Grootegast, de locatie Marum en de locatie Zuidhorn.

E. Digitaal beheer op orde

Automatisering en informatievoorziening

Alle medewerkers die bij ons in dienst zijn, hebben we voorzien van ICT-middelen om plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen werken. Op alle laptops die we hebben verstrekt, is Endpoint Protection ingevoerd. Hiermee wordt er continue gemonitord of verdachte activiteiten (bijvoorbeeld virussen) plaatsvinden en kunnen we daar waar nodig direct stappen ondernemen.

We hebben Network Access Control (NAC) ingevoerd. Een oplossing die ons helpt meer grip te krijgen op welke apparaten allemaal aan ons netwerk worden aangesloten. We hebben daarmee onze IT-beveiliging verder opgeschroefd. Apparaten die worden aangesloten en die niet worden herkend, wordt toegang tot het netwerk geweigerd.

Informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens

Er is opnieuw ingezet op informatieveilig werken en de vierde cyclus I-bewustzijn is succesvol afgerond. Alle medewerkers hebben de verplichte training doorlopen.

In 2023 heeft de gemeente de technische beveiliging verder aangescherpt. De gemeente is aangesloten op netwerkmonitoring van een derde partij. De kans dat een incident snel gezien wordt, waardoor tijdig kan worden ingegrepen is hiermee toegenomen. De kans op een cyberincident met impact op de dienstverlening van de gemeente neemt daardoor af.

F. Open overheid

In 2023 zijn de korte termijn acties die nodig waren om Woo-verzoeken te kunnen uitvoeren afgerond. Zo zijn bijvoorbeeld de teksten op de website aangepast. Ook is op de website de mogelijkheid gecreëerd om een informatieverzoek in te dienen in plaats van een Woo-verzoek.

Er zijn in 2023 27 Woo-verzoeken bij ons ingediend. Hiervan zijn er 26 afgehandeld en van 1 verzoek loopt de behandeling door in 2024. Van de 26 afgehandelde verzoeken zijn er na overleg of een preciseringsverzoek 3 verzoeken ingetrokken, zijn er 6 afgehandeld als informatieverzoek en is over de rest een Woo-besluit genomen.

Een aantal informatiecategorieën uit de Woo (artikel 3.3) wordt inmiddels actief openbaar gemaakt, in lijn met het plan dat is opgesteld door de Woo-werkgroep en de impactanalyse uit 2022.

G. Plannen en in control zijn

Budgetcyclus

We hebben de budgetcyclus vormgegeven met een perspectiefnota, programmabegroting, twee bestuursrapportages en de jaarstukken. Daarnaast hebben we in december budgetoverhevelingen naar 2024 aan de raad voorgelegd.

In de perspectiefnota hebben we inzicht geboden in de financiële situatie en de belangrijkste ontwikkelingen. Na besluitvorming in de raad zijn deze verder geactualiseerd en verwerkt in de begroting. In de bestuursrapportages hebben we wijzigingen verwerkt van de begroting en ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.

II Rechtmatigheid

Met ingang van 2023 verantwoord het college middels de rechtmatigheidsverantwoording over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Dit betekent dat via een verbijzonderde interne controle is vastgesteld of de drie hiervoor geldende rechtmatigheidscriteria zijn nageleefd:

- Voorwaardencriterium: de naleving van wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader dat op 24 januari 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld;
- Begrotingscriterium: het handelen binnen de budgettaire kaders die de gemeenteraad stelt in de begroting en begrotingswijzigingen;
- Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium: het in voldoende voeren van een beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen.

Als norm voor het rechtmatig handelen is in de Financiële verordening gemeente Westerkwartier 2023 besloten een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan reserves). Op basis van de jaarrekening 2023 betekent dit een verantwoordingsgrens van € 7,247 miljoen. Uit de intern uitgevoerde controles blijken cumulatieve bevindingen die deze grens overschrijden.

De conclusie 'niet rechtmatig' komt door de aanpassing van de methodiek voor het berekenen van de begrotingsrechtmatigheid. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn vanaf 2023 ook acceptabele afwijkingen die in lijn zijn met de afspraken met de gemeenteraad altijd onrechtmatig. Wanneer deze acceptabele afwijkingen niet hadden meegeteld voor het oordeel was de afgesproken grens van 3% niet overschreden en waren de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Voorwaardencriterium

Ten aanzien van het voorwaardencriterium is vastgesteld dat in 20 gevallen de Europese aanbestedingsrichtlijnen niet zijn nageleefd. Dit betreffen veelal contracten die doorlopen vanuit het verleden. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is het begrip onzekerheden vervallen. In de afgelopen jaren konden we van een aantal crediteuren niet

vaststellen hoe ze aanbesteed waren, in 2022 is dit aangemerkt als een onzekerheid. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording worden deze onzekerheden als fouten aangemerkt.

Met betrekking tot de onrechtmatige aanbesteding van de inhuur zijn een aantal contracten vanuit het verleden die doorlopen. De nieuwe inhuur loopt via groningenhuurtin.nl. Dit is een goede ontwikkeling.

Onderstaand hebben we de uitkomsten van de aanbestedingen per type inkoop weergegeven.

Type (Bedragen x € 1.000)	Fout	Onzeker (definitie 2022)	Totaal
Reguliere inkopen	2.995	259	3.254
Inhuur	836	0	836
Totaal	3.830	259	4.090

Het college neemt actie om de onrechtmatigheden in toekomstige jaren te voorkomen. De inkoopfunctie wordt structureel verzwakt, zodat de kennis over de aanbestedingen binnen onze organisatie vergroot wordt. Daarnaast wordt in 2024 voor de grote doorlopende onrechtmatige contracten vanuit het verleden een plan van actie om de onrechtmatigheid op te lossen gedefinieerd.

Begrotingscriterium

Op welke wijze het begrip begrotingsrechtmatigheid geïnterpreteerd moet worden en meegewogen moet worden in de rechtmatigheidsverantwoording is in 2023 aan verandering onderhevig. Uitgangspunt is dat de raad het budgetrecht heeft, overschrijdingen van de lasten zijn per definitie onrechtmatig. Als gemeente Westerkwartier hanteren we, in overeenstemming met de afgelopen jaren, dat onderschrijdingen van de lasten en baten of overschrijdingen van de baten tijdig gemeld moeten worden. In het uiterste geval is tijdig melden de jaarstukken.

Op basis van bovenstaande afspraak met de raad is vastgesteld dat er sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid van € 3,5 miljoen. Deze begrotingsonrechtmatigheid bestaat uit een overschrijding van de lasten van € 2,7 miljoen en een overschrijding van de investeringskredieten van € 0,8 miljoen. Op basis van de financiële verordening is € 1,5 miljoen van deze overschrijding acceptabel.

Door het versterken van sturing op financiën binnen Westerkwartier verwachten we in de aankomende jaren de begrotingsonrechtmatigheden te verminderen. Het tijdig vanuit de organisatie inzicht krijgen in de financiële ontwikkeling van de begroting in relatie tot het behalen van de maatschappelijke doelen is een belangrijk speerpunt van het college. In de aankomende tijd wordt geïnventariseerd hoe de organisatie hierin doorontwikkeld moet worden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Er is geen sprake van bevindingen op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Overige onrechtmatigheid (niet financieel)

Naast de drie hierboven genoemde criteria is het op grond van de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV verplicht om in de paragraaf bedrijfsvoering tevens te

rapporteren over eventuele niet financiële onrechtmatigheden. In dat kader merken wij op dat in 2023 in kwartaal 3 en kwartaal 4 de drempelwaarde van het schatkistbankieren is overschreden met respectievelijk € 7,9 miljoen en € 14,2 miljoen. Dit houdt in dat in deze twee kwartalen meer geld op onze eigen bankrekeningen stond dan feitelijk toegestaan: het saldo boven de € 3,8 miljoen dient dagelijks afgeroomd te worden naar onze rekening schatkistbankieren bij de rijksoverheid. Dit is in deze twee kwartalen in onvoldoende mate gebeurd. Omdat geen sprake is van sanctionering kwalificeert deze overschrijding als een niet financiële onrechtmatigheid.

Paragraaf D – Verbonden partijen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording zijn verbonden partijen externe organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Het gaat dan om Gemeenschappelijke Regelingen op grond van de WGR en om deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente (dit geldt niet voor deelnemingen in een NV).

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De gemeente blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de beleidsprogramma's waaraan de verbonden partij in meer of mindere mate een bijdrage levert. De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de programma's.

Kaders

Er is een aantal wettelijke kaders en verplichtingen inzake verbonden partijen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn algemene voorschriften omtrent verbonden partijen opgenomen. De gemeentelijke financiële verordening ex artikel 212 bevat minimumvereisten omtrent informatievoorziening in de gemeentelijke planning en control-producten. Daarnaast bepaalt de rechtsvorm van de verbonden partij welke wettelijke kaders en verplichtingen meer specifiek van toepassing zijn, bijvoorbeeld de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Ons gemeentelijk beleid is als volgt. We zijn een grote plattelandsgemeente met ambities maar we kunnen niet alle taken zelf uitvoeren. Soms werken we samen omdat wettelijke bepalingen samenwerking voorschrijven (zoals bij de Veiligheidsregio), soms om taken adequaat uit te kunnen voeren.

Als taken op afstand worden georganiseerd en uitgevoerd moet de gemeente invloed kunnen uitvoeren en de voortgang en financiële kaders kunnen controleren en bewaken. Dit vraagt van ons professioneel opdrachtgeverschap en gedegen inhoudelijke en procesmatige sturing.

Overzicht verbonden partijen 2023

In het overzicht is aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Westerkwartier deelneemt, wat het hoofdprogramma uit de begroting is waaraan de verbonden partij bijdraagt en wat de juridische rechtsvorm is.

Naam verbonden partij	Hoofdprogramma begroting	Juridische rechtsvorm
1. Veiligheidsregio Groningen (VRG)	1. Veiligheid	Gemeenschappelijke regeling
2. Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z)	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
3. Centrum Beschermd Wonen Groningen	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling
4. Publiek Vervoer Groningen Drenthe	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling
5. Afvalbeheer Regio Centraal Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
6. Afvalsturing Friesland NV (Omrin)	7. Volksgezondheid en Milieu	NV

7. Omgevingsdienst Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
8. Eems Dollard Regio	o. Bestuur en ondersteuning	Internationaal verdrag
9. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	o. Bestuur en ondersteuning	NV
10. Enexis	o. Bestuur en ondersteuning	NV/BV
11. Waterbedrijf Groningen	o. Bestuur en ondersteuning	NV

In het hoofdstuk hieronder volgt de meest actuele informatie per verbonden partij.

Naam	Veiligheidsregio Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg, melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het algemeen bestuur.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Financieel belang 2023	€ 4.675.800
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: 1.740.000 Einde 2023: 3.333.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 26.659.000 Einde 2023: € 27.038.000
Financieel resultaat	Het voorlopige resultaat 2023 bedraagt € 1.780.000 nadelig
Beleidspunten	Toekomstbestendige brandweezorg, door stappen te zetten met taakdifferentiatie, risicocommunicatie en centrale huisvesting
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	Het FLO-dossier heeft gezorgd voor een negatieve algemene reserve. In de jaren 2020-2024 dragen gemeenten bij aan het inlopen daarvan. Voor het Westerkwartier gaat het in totaal om een bedrag van € 1,2 miljoen. In 2020, 2021, 2022 en 2023 hebben we hiervan jaarlijks € 238.000 betaald. De ingangsdatum van de Omgevingswet is 1 januari 2024. Deze wet betekent een enorme verandering omdat gemeenten en VRG op een andere manier zullen moeten omgaan met beleid, plannen, advisering en besluitvorming. In 2022 is een toekomstvisie op brandweezorg 2030 opgesteld. Daarnaast is de staat van de vastgoedportefeuille uitgewerkt in een huisvestingsplan voor alle kazernes.

Naam	Publieke Gezondheid en Zorg
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, rampenbestrijding en crisisbeheersing het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking.
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het algemeen bestuur
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Financieel belang 2023	Inwonersbijdrage € 1.887.356 Overige Bijdragen € 1.159.036

	Totaal € 3.046.392 Gebaseerd op concept jaarrekening 2023 GGD, tabel opbrengsten GGD Groningen 2023 per gemeente.
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	(concept jaarrekening/inclusief onverdeeld resultaat) Begin 2023: € 2.924.000 Einde 2023: € 2.034.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 48.586.000 Eind 2023: € 35.096.000
Financieel resultaat begrotingsjaar	€ 601.000 nadelig (concept jaarrekening)
Beleidspunten	Sinds 2023 werken we met de nieuwe DVO (Dienstverleningsovereenkomst). Daarin staan alle taken die door de GGD worden uitgevoerd, zowel wettelijk verplicht als facultatief. Verder is in 2023 de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 vastgesteld.
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	Onder deze gemeenschappelijke regeling vallen de uitvoeringsorganisatie Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Groningen en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG).

Naam	Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Taken en bevoegdheden van de regiogemeenten vanuit de Wmo op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente (=gemeente Groningen).
Bestuurlijk belang	Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). Het betreft een lichte gemeenschappelijke regeling, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang 2023	Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente de rijksmiddelen en betaald bijbehorende lasten. Het uiteindelijke resultaat wordt over alle deelnemende gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners per gemeente. Voor gemeente Westerkwartier gaat het om afgerond 10 %.
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing
Omvang eigen vermogen begin en einde 2023	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2023	Niet van toepassing
Financieel resultaat 2023	Het financiële resultaat voor het jaar 2023 op basis van de ontvangen decemberprognose bedraagt circa € 6,8 miljoen voordelig. Conform de verdeelsleutel is ons aandeel hierin circa € 739.000.

Beleidspunten	Per 1 juli 2021 is de gemeente Westerkwartier verantwoordelijk voor de uitvoering voor de Toegang van Beschermd Wonen. De gemeente Westerkwartier ontvangt maandelijks een voorschot bedrag van de centrumgemeente Groningen voor de uitvoering hiervan. Aan het eind van het jaar wordt gekeken of de voorschotten toereikend zijn of niet. Het verschil wordt gecompenseerd door de centrumgemeente. Met ingang van 2023 is de nieuwe inkoop van Beschermd Wonen van toepassing. Daarnaast is er vanuit de centrumregeling voor 2023 met overloop naar 2024 budget beschikbaar gesteld aan de gemeenten om verder in te zetten op de lokale opgaven. De komende jaren blijven we inzetten op de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Per januari 2024 de wooncomponent toegevoegd aan de intramurale producten in PGB. Hiermee is in de bevoorschotting van de centrumgemeente rekening gehouden in 2024. Daarnaast speelt dat het Rijk vanaf 2025 de taken en middelen voor Beschermd Wonen geleidelijk overhevelt van de centrumgemeenten naar de individuele gemeenten. Daarbij speelt ook het Woonplaatsbeginsel. Dit onderwerp is controversieel verklaard. Uitstel tot 2026 of afstel.
Risico	De invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel is opnieuw uitgesteld. Nu wordt gekoerst op 2026 of afstel. We zijn aansprakelijk voor de tekorten binnen deze Centrumregeling. Op basis van de huidige inzichten staat het meerjarenbeeld onder druk.
Overige informatie	De regiogemeenten hebben een aantal taken bij de gemeente Groningen belegd. Dit staat beschreven in de gewijzigde centrumregeling. Voor de uitvoeringskosten is een percentage afgesproken. Jaarlijks wordt bepaald of dit nog voldoende is of dat de gemeente Groningen met minder toe kan.

Naam	Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Vestigingsplaats	Assen
Openbaar belang	Publiek Vervoer Groningen Drenthe wil een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is, waarbij duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school kunnen gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociaal leven.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het bestuur van Publiek Vervoer. Hierbij is er sprake van een zogeheten bedrijfsvoeringsorganisatie (ook wel: GR-light genoemd). Dit betekent dat bepaalde taken van de deelnemers zijn overgedragen aan het uitvoerend team Publiek Vervoer.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten van de provincie Groningen en Drenthe en het OV-Bureau Groningen-Drenthe.
Financieel belang 2023	€ 37.578
Verwachte verandering in belang	-

Omvang eigen vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 430.000 Einde 2023: € 353.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 228.000 Einde 2023: € 82.000
Financieel resultaat 2023	€ 53.000 (2022: € 265.000)
Beleidspunten	Het jaar 2023 was het eerste 'normale' jaar na corona. De kosten voor het vervoer stegen nog steeds door hogere brandstofprijzen, toenemende inflatie en krapte op de personeelsmarkt. Publiek Vervoer is in 2023 bezig geweest met de doorontwikkeling op bijvoorbeeld de pilot inclusief reizen voor Wmo-pashouders, de nieuwe aanbesteding vanaf 1 augustus 2026, het onderzoek naar de visie 2030 en Stronger Combined.
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Behartigen van de belangen van preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van de overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen, het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken. Tot de taken behoren onder meer het exploiteren van inrichtingen voor het afvalstoffenbeheer, het inzamelen en transporteren van afvalstoffen en het afsluiten van afvalverwerkingscontracten.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het algemeen bestuur
Deelnemende partijen	De gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier.
Financieel belang 2023	De lasten en baten van de ARCG worden geheel afgerekend met de deelnemende gemeenten waardoor de gemeenschappelijke regeling kostenneutraal werkt. In lijn met het voorgaande is het resultaat over 2023 dan ook nihil.
Verwachte verandering in belang	- 2023/2024 herziening gemeenschappelijke regeling vanwege verwerken rest- en gft afval door Omrin
Omvang eigen vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 1.019.000 Einde 2023: € 1.019.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 971.000 Einde 2023: € 1.732.000
Financieel resultaat 2023	nihil
Beleidspunten	De regeling ARCG wordt in 2024 afgebouwd en beëindigd.
Risico	Volledig aansprakelijkheid voor financiële nadelen.
Overige informatie	-

Naam	Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Openbaar belang	Behartigen van de belangen van aandeelhouders, preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van de overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen, het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken. Tot de taken behoren onder meer het verwerken

	van restafval en GFT exploiteren van inrichtingen voor het afvalstoffenbeheer, het inzamelen en transporteren van afvalstoffen en het afsluiten van afvalverwerkingscontracten.
Bestuurlijk belang	De wethouder neemt deel aan de Algemene Aandeelhoudersvergadering
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Westerkwartier en Westerwolde, de Noord-Veluwsche gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten, NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk) en Aalsmeer.
Financieel belang 2023	Waarde van de aandelen
Verwachte verandering in belang	n.v.t.
Omvang eigen vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 70.303.000 Einde 2023: € 78.528.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2023	Begin 2023: € 119.141.000 Einde 2023: € 106.366.000
Financieel resultaat 2023	€ 10.322.000
Beleidspunten	Scherp blijven koersen op een nog hoger duurzaamheidsniveau en de lat hoog te blijven leggen als het gaat om het niveau van hergebruik, recycling en nuttige toepassing en een zo klein mogelijke hoeveelheid niet-recyclebaar restafval, met een stabiele bedrijfsvoering en een financieel verantwoord meerjarenperspectief.
Risico	Aansprakelijk tot de hoogte van de waarde van de aandelen en de hieraan gekoppelde opgebouwde reserve.
Overige informatie	-

Naam	Omgevingsdienst Groningen
Vestigingsplaats	Veendam
Openbaar belang	Uitvoering van vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Bestuurlijk belang	De wethouder is lid van het algemeen bestuur
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen
Financieel belang 2023	€ 1.247.609
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 219.000 Einde 2023: € 335.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 2.935.000 Einde 2023: € 3.086.000
Financieel resultaat begrotingsjaar	€ 16.000
Beleidspunten	In 2023 zijn mooie resultaten behaald. Zo is een grote bijdrage geleverd aan de belangrijkste opgaven van ons land op het gebied van klimaat,

	energietransitie en de stikstof problematiek. Als dienst zijn weer stappen gezet om efficiënter te werken in het primaire proces.
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Eems Dollard Regio
Vestigingsplaats	Leer, Duitsland
Openbaar belang	Het bevorderen, ondersteunen en coördineren van regionale, grensoverschrijdende samenwerking van de Duitse en Nederlandse deelnemers.
Bestuurlijk belang	Het bestuur vertegenwoordigt circa 100 leden waarbij voornamelijk publiekrechtelijke lichamen uit de provincies Groningen, Drenthe, Fryslân, Ostfriesland, Emsland en Cloppenburg vertegenwoordigd zijn.
Deelnemende partijen	Gemeenten in Noord-Nederland, de Kamers van Koophandel Groningen en Meppel, de streekraad Oost-Groningen, de Regioraad Noord-Groningen, 60 gemeenten in Noord-Duitsland, vier Industrie und Handelskammers, zes Landkreise.
Financieel belang 2023	€ 7.044
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	€ 0,7 miljoen (2022)
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	€ 3,7 miljoen en € 3,4 miljoen (2021)
Financieel resultaat begrotingsjaar	-/- € 23.400 (2022)
Beleidspunten	De EDR heeft als voornaamste taak om grensoverschrijdende projecten te stimuleren en Europese subsidies in dat verband te verstrekken.
Risico	Nihil
Overige informatie	-

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	Het openbaar belang is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De missie van de bank is duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel.
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van provincies en gemeenten
Financieel belang 2023	54.951 aandelen van € 2,50. Dividend 2023 € 2,16 per aandeel.
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 4.615.000 Einde 2023: € 4.721.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 107.459.000 Einde 2023: € 110.819.000
Financieel resultaat begrotingsjaar	Resultaat 2023 € 254 miljoen.

Beleidspunten	-
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-

Naam	Enexis Holding NV
Vestigingsplaats	Den Bosch
Openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland aansluitingen van huishoudens, bedrijven en overheden
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van gemeenten en provincies
Financieel belang 2023	129.202 aandelen van € 1. Dividend 2022 € 1,29 per aandeel
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 5.441.000.000 Eind 2023: € 5.320.000.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2023: € 4.907.000.000 Eind 2023: € 5.140.000.000
Financieel resultaat begrotingsjaar	€ 72.000.000 na belasting
Beleidspunten	In 2022 is een nieuw strategisch plan vastgesteld. De energietransitie leidt tot enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	◆ <u>CSV Amsterdam BV</u>: De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. ◆ <u>Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV</u>: Er resteren geen openstaande contractuele verplichting meer en PBE wordt als vennootschap ontbonden. Het bestuur van de vennootschap treft voorbereidingen voor het opheffen van de vennootschap en om de resterende liquide middelen in 2024 uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De levering van drinkwater aan woningen en bedrijven in de provincie Groningen en de gemeente Tynaarlo.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen zijn de provincie Groningen en de deelnemende gemeenten en de gemeente Tynaarlo in het verzorgingsgebied.
Financieel belang 2022	26 aandelen. Er wordt geen dividend uitgekeerd.
Verandering in belang	Nee
Omvang eigen vermogen begin en eind jaar 2022	Begin 2022: € 88,9 miljoen Einde 2022: € 87,7 miljoen

Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar 2022	Begin 2022: € 177,0 miljoen Einde 2022: € 197,2 miljoen
Financieel resultaat	Resultaat 2022: -/-€ 1,2 miljoen
Beleidspunten	Watertransitie Groningen: Veilig stellen van de drinkwatervoorziening Groningen en actief bijdragen aan een Groningen waarin waterwinning, natuur, landbouw, economische ontwikkelingen en leefbaarheid elkaar versterken.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-

Het jaarcijfers 2023 Waterbedrijf waren op 24 mei 2024 nog niet gepubliceerd.

Paragraaf E – Grondbeleid

Ingevolge artikel 16 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf betreffende het grondbeleid tenminste voor zover van toepassing:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Algemeen

Voor het boekjaar 2023 is het Grondbeleid 2021-2025 nog van toepassing, vastgelegd in het in maart 2021 vastgestelde rapport [Grondbeleid gemeente Westerkwartier 2021-2025](#).

Hoofdpijnen van het grondbeleid (huidig)

Het doel van het Grondbeleid 2021-2025 is tweeledig:

- Harmoniseren van het grondbeleid van de voormalige gemeenten.
Als gevolg van de financiële crisis en de ontstane financiële situatie hebben de voormalige gemeenten de laatste jaren verschillende beleidskeuzes gemaakt. De gemeente Leek had vanaf 2013 faciliterend grondbeleid. De gemeente Zuidhorn koos voor maatwerk per project. De gemeente Marum voerde een regisserend grondbeleid en de gemeente Grootegast hanteerde, ondanks het ontbreken van een nota grondbeleid, hoofdzakelijk faciliterend grondbeleid.
- Handvat bieden voor toekomstige projecten.
Grondbeleid is het beleid dat gericht is op het realiseren van ruimtelijke doelstellingen. Het is daarmee geen doel op zich, maar een middel om andere doeleinden te verwezenlijken. Het grondbeleid ondersteunt andere gemeentelijke beleidsterreinen, zoals bijvoorbeeld volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en economische zaken.

De strategie van de gemeente Westerkwartier is situationeel grondbeleid

De strategie van gemeente Westerkwartier is situationeel grondbeleid. Dit houdt in dat afhankelijk van de situatie wordt bepaald welke strategie - actief, faciliterend of actief faciliterend - wordt ingezet. De beoordeling van de toe te passen strategie wordt bepaald door een integrale afweging van de doelen op de verschillende beleidsterreinen van de gemeente. De nadruk zal liggen op een actief faciliterende rol, zoals in het visierapport van de herindelingswerkgroep economische zaken in 2018 reeds is beschreven. In die notitie, die op 28 mei 2018 door de Stuurgroep Herindeling is vastgesteld, wordt voorgesteld om in de nieuw te vormen gemeente Westerkwartier in beginsel uit te gaan van een faciliterende rol bij gebiedsontwikkeling.

Exploitaties worden in beginsel gezien als een ondernemersactiviteit die thuishoren bij de markt. De actief faciliterende rol geeft vorm aan het visie- en beleidsgerichte grondbeleid van onze gemeente.

De gemeente neemt alleen een actieve rol in bij de volgende uitzonderingssituaties:

- Het afronden en afbouwen van de bestaande grondexploitatie-projecten.
- In kernen waar nog voor lange termijn groei wordt verwacht en de actieve rol op een risicomijdende wijze vorm gegeven kan worden.
- Bij het oplossen van 'rotte kiezen' (herstructurering) of kleine inbreidingslocaties in kleine kernen, daar waar ontwikkelingen zonder de gemeente niet van de grond komen, maar toch gewenst zijn.

Als een ontwikkeling wel passend is binnen de visie van de gemeente, maar niet behoort tot de gemeentelijke ambities waar de gemeente zich extra voor wil inspannen kan de gemeente een faciliterende rol innemen.

Voor een keuze tussen de verschillende vormen is een beslisboom opgenomen op pagina 12 van het Grondbeleid 2021-2025.

	Boekwaarde 31-12-2023	Nog te maken			Resultaat	
		Kosten	Opbrengsten	Rente	EW per 31-12 + nadelig / - voordelig	NCW per 1-1 + nadelig / - voordelig
Roblespark te Grootegast	926.729	1.489.968	2.879.502	69.021	-393.783	-363.814
Kroonsfeld te Oldekerk	- 88.419	85.682	-	-2.210	-4.947	-4.850
Oostindie	- 391.863	2.822.566	180.643	45.716	2.295.776	2.206.688
Leeksterveld	5.345.879	7.407.777	15.806.567	457.323	-2.595.589	- 2.259.708
Zevenhuizen-Oost	- 9.727	1.570.756	877.606	29.407	712.830	671.743
Oostindie Zuid	-	7.277.336	6.526.826	-300.351	-306.387	- 277.507
Alberdaheerd II	- 1.159.711	841.797	-	-60.950	-378.865	- 357.027
Klieflocatie, Ezinge	6.675	171.773	142.880	2.077	37.645	36.184
Tussen de Gasten	2.097.009	3.670.206	4.935.854	308.314	1.139.675	1.012.026
Oostergast	3.826.030	2.101.454	5.670.819	210.135	498.863	460.897
TOTAAL	9.796.057	27.439.315	37.020.697	758.482	1.005.218	1.124.631

De boekwaarde per 31 december 2023 is afgerond € 10,2 miljoen lager dan per 1 januari 2023. De netto contante waarde van het eindresultaat (NCW per 1-1-23) is verbeterd ten opzichte van vorig jaar van € 2,9 miljoen negatief naar € 1,1 miljoen negatief. Belangrijke factoren hierin zijn:

- Goede verkoopresultaten in 2023 (positief)
- Gunstige aanbestedingen voor bouw- en woonrijp maken in 2023 (positief)
- Verhoging van de kostenindexatie (negatief)
- Winstnemingen (negatief)
- Verhoging van rekenrente (negatief)

De gehanteerde parameters in de grondexploitaties zijn als volgt:

- Rente 2,5 %
- Discontovoet 2 %
- Kostenstijging 2% per 1-1-24
 - 3,0% voor 2024
 - 2,5 % voor 2025
 - 2% voor 2026 e.v
 - Opbrengstenstijging 1 %

Winstnemning

De BBV schrijft een vaste methode van winstnemen voor, namelijk de POC methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat voor winstgevende grondexploitaties een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project (% gerealiseerde kosten * % gerealiseerde opbrengsten * geraamde winst). De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden van de berekende 'zekere' winst afgetrokken. Ook voorziene projectspecifieke risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd.

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt wordt er voor 5 van de 10 nog lopende grondexploitaties een verlies verwacht. Hier is van winstnemning dus geen sprake. Voor het project Leeksterveld fase 2 geldt dat er nog geen kavels zijn verkocht, dus hier is van winstnemning nog geen sprake. Voor de resterende projecten geldt dat in 2023 in totaal € 830.000 winst is genomen op basis van de POC-methode.

Verliesvoorzieningen

Voor de projecten waar sprake is van een verwacht negatief resultaat is een verliesvoorziening gevormd. Het gaat om de volgende grondexploitaties:

Verliesvoorzieningen	BW	Voorziening
	31-12-2023	31-12-2023
Oostindie	-391.863	2.206.688
Zevenhuizen-Oost	-9.727	671.743
Klieflocatie, Ezinge	6.675	36.184
Tussen de Gasten	2.097.009	1.012.026
Oostergast	3.826.030	313.998
TOTAAL		4.240.639

Het totaal van verliesvoorzieningen is door negatieve ontwikkelingen in de grondexploitaties gedaald ten opzichte van vorig jaar van € 5,0 miljoen negatief naar € 4,2 miljoen.

Risico's in de grondexploitaties

Binnen de MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitaties) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht. Voor alle grondexploitaties is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 1 % stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? De volgende parameters zijn doorgerekend:

GEVOELIGHEIDSANALYSE		Gevolg	
Spreiding	voordelig	waarschijnlijk	nadelig
➤ Rentestand	1,5%	2,5%	3,5%
➤ Kostenstijging	1,5%	3,0%	4,5%
➤ Opbrengstenstijging	2,5%	1%	-0.5%
➤ Kostenraming verwerving, sloop en milieu	-5%	conform grex	1%
➤ Kostenraming bouwrijp en woonrijp	-10%	conform grex	10%
➤ Kostenraming plankosten	-2%	conform grex	8%
➤ Opbrengstenraming verkopen	3%	conform grex	-3%
➤ Opbrengstenraming overige opbrengsten	10%	conform grex	-10%
➤ Tempo kosten & opbrengsten	2 jaar opbrengsten vervroegen	conform grex	2 jaar opbrengsten vertragen
	2 jaar kosten vervroegen	conform grex	2 jaar kosten vertragen

Afgelopen jaren hadden we te maken met het begin van een oorlogssituatie in Oekraïne waarvan we de gevolgen moeilijk konden voorspellen. Vorig jaar is reeds duidelijk geworden dat dit heeft geleid tot fors gestegen energielasten, wat een belangrijke oorzaak is van de gestegen bouwrijzen. Dit heeft zowel invloed op stijging van de kosten om een project bouw- en woonrijp te maken, als de residuele waarde van de grond. Immers, wanneer het bouwen van een woning duurder wordt, maar dit niet doorberekend kan worden in de verkoopprijs van de woning, daalt de (residuele) waarde van de grond. Deze stijging is inmiddels gestabiliseerd en beter in te schatten. De ontwikkeling van de component lonen is nu de belangrijkste onzekerheid. Daarom is er voor gekozen om de parameters van voorgaand jaar te handhaven. De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing.

Grondprijzen

Woningbouwkavels en bedrijventerreinen.

Zoals in het Grondbeleid 2021-2025 wordt vermeld, stelt het college jaarlijks een grondprijzenoverzicht vast, met daarin de kavelrijzen van de gemeentelijke grondexploitaties. De verkoopprijs van kavels buiten grondexploitaties zal bepaald worden naar aanleiding van een taxatie.

Snippergroen

Een groot gedeelte van het gemeente-eigendom bestaat uit wegen, bermen en openbaar groen en heeft dan ook een publieke functie. Soms kunnen gedeelten van bermen of openbaar groen worden afgestoten, omdat deze functie vervalt. Er is dan sprake van "snippergroen". Het beleid voor snippergroen is uitgewerkt in de beleidsnota gemeentegrond/snippergroen 2023. Deze nota is op 19 december 2023 door het college vastgesteld en per 1 januari 2024 in werking getreden. In hoofdlijnen zijn in de nota de volgende onderwerpen opgenomen:

1. Toetsingscriteria bij aanvragen voor koop, huur of bruikleen gemeentegrond

Er zijn criteria opgesteld waaraan aanvragen van inwoners voor het kopen, huren of in bruikleen nemen van gemeentegrond worden getoetst. Hiermee kunnen dergelijke aanvragen op een uniforme en transparante wijze worden afgehandeld.

2. Bestaande huur- en bruikleenovereenkomst gemeentegrond

Percelen gemeentegrond /snippergroen die worden gebruikt op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst (aangegaan door de voormalige gemeenten), worden zoveel mogelijk actief te koop aangeboden. Indien gemeentegrond niet voor verkoop in aanmerking komt of als de huurder/bruiklener niet tot aankoop wil overgaan, dan wordt in geval van huur een nieuwe huurovereenkomst aangegaan. Bruikleenovereenkomsten worden omgezet in een huurovereenkomst. Door toepassing van uniforme huurprijzen en voorwaarden, worden bestaande overeenkomsten zoveel mogelijk geharmoniseerd.

3. Niet geregistreerd grondgebruik

Indien wordt geconstateerd dat inwoners grond van de gemeente in gebruik hebben genomen zonder dat daarover (schriftelijke) afspraken zijn gemaakt, wordt zoveel mogelijk geprobeerd de feitelijke- en kadastrale situatie met elkaar in overeenstemming te brengen. In de beleidsnota is beschreven op welke wijze dit “niet geregistreerd grondgebruik” wordt opgepakt en welke instrumenten de gemeente daarvoor kan inzetten.

Tijdelijk beheer

- Tijdelijk beheer van gemeentelijk (grond)eigendom kan worden toegepast indien grond en/of vastgoed is aangekocht met als doel op termijn te worden ontwikkeld.
- Gemeente gaat zeer terughoudend om met het aangaan van huur-, of bruikleenovereenkomsten bij nieuwe aanvragen voor het gebruik van snippergroen. Het verkopen van deze percelen heeft hierbij de voorkeur. Dat geldt ook voor percelen snippergroen die reeds in gebruik zijn op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst.
- Voor grotere percelen (> 1.000 m²) die de gemeente voorlopig niet nodig heeft is ter overbrugging bruikleen/pacht/verhuur wél mogelijk, totdat de gemeente de gronden zelf weer nodig heeft.
- Bij de verhuur/verpachting van (landbouw)gronden wordt tevens beoordeeld in hoeverre het mogelijk is maatregelen op te nemen ter stimulering van biodiversiteit.

Paragraaf F – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt ons weerstandsvermogen toegelicht. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de beleidsuitvoering in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die de gemeente loopt en waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen (benodigde weerstandscapaciteit). De ratio weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.

De ratio weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Voor 2024 voldoet onze ratio weerstandsvermogen aan onze streefnorm. We hebben € 26,5 miljoen aan weerstandscapaciteit beschikbaar. We hebben onze risico's geactualiseerd en deze zijn qua omvang afgenomen. Voor de risico's is er € 11,4 miljoen aan weerstandscapaciteit nodig. Het benodigde bedrag ligt 24% procent lager dan bij het vorige actualisatiemoment in de begroting 2024. De ratio weerstandsvermogen ligt op 2,3 en is daarmee uitstekend.

In het vervolg van deze paragraaf lichten we de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit gelet op onze risico's toe.

Toelichting op de beschikbare weerstandscapaciteit

We beschouwen tot onderdeel van onze beschikbare weerstandscapaciteit de algemene reserve, de post onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit.

Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor een gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12¹ is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. Onze adviseur Pauw berekent onze onbenutte belastingcapaciteit 2023 op € 1.261.000.

Op basis van deze jaarrekening is de beschikbare weerstandscapaciteit eind 2022 als volgt:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve beschikbaar	25.147
Post onvoorzien	125
Onbenutte belastingcapaciteit	1.261
Beschikbare weerstandscapaciteit	26.533

De stand van de algemene reserve is op 31 december 2023 € 25.385.000. Dit bedrag is niet geheel beschikbaar als weerstandscapaciteit.

Stand algemene reserve (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve	25.385
FLO Veiligheidsregio	- 238
Algemene reserve beschikbaar	25.147

FLO bij Veiligheidsregio Groningen:

De gemeente Westerkwartier is deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen (VRG). De VRG heeft zich genoodzaakt gezien in de jaarrekening 2019 een voorziening van ongeveer € 15,2 miljoen te treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie (FLO2018). Zoals wettelijk geregeld moeten de deelnemende gemeenten tekorten in de GR opvangen. Gemeenten dragen 5 jaar bij aan dit tekort. Voor Westerkwartier betekent dit een extra bijdrage van vijf keer € 238.400. De eerste, tweede, derde en vierde bijdrage hebben we in 2020, 2021 en 2022 en 2023 betaald. We moeten nog eenmaal € 238.400 betalen.

Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van de tabel die door Coelo, NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) en Universiteit Twente is ontwikkeld. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Onderstaand staat de betekening bij de verschillende ratio's:

Weerstandsnorm ratio	Betekenis	
>2,0	Uitstekend	Geen actie nodig
1,4 – 2,0	Ruim voldoende	
1,0 – 1,4	Voldoende	
0,8 – 1,0	Matig	Actie nodig

0,6 – 0,8	Onvoldoende	
< 0,6	Ruim onvoldoende	

De tabel geeft aan wanneer actie nodig is. Concreet betekent dat, indien het weerstandsvermogen matig of lager is, het streven is om in maximaal vier jaren (dit is de begroting plus de meerjarenraming) weer op het gewenste niveau van 'Voldoende' te komen.

Inventarisatie Risico's en benodigde weerstandscapaciteit

De risico's zijn geïnventariseerd en geclusterd. Hieronder treft u een opsomming van risico's aan. Door middel van een symbool is aangegeven of een risico groter, kleiner of gelijk gebleven is ten opzicht van de voorgaande paragraaf weerstandsvermogen.

Omschrijving risico <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Risico
Algemene uitkering uit het gemeentefonds De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. Er spelen twee risico's: ten eerste een te hoge inschatting en ten tweede een stelselaanpassing (herijking) van het gemeentefonds. <i>Te hoge inschatting van de ontvangsten</i> De hoogte hangt af van kenmerken (maatstaven) zoals aantal inwoners. Voor elke maatstaf ontvangen gemeenten geld. Daarnaast is het accres van belang: macro-economische ontwikkelingen en beleidsvoornemens van het rijk zorgen voor wijzigingen van het te ontvangen bedrag. De mei-, september- en decembercirculaire zorgen voor wijzigingen van de te ontvangen bedragen. Daarnaast kan de actualisatie van de maatstaven ook leiden tot aanpassingen van de algemene uitkering. Het risico van te hoog geraamde inkomsten ramen we op 1% van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Dit percentage is gebaseerd op een analyse van de historische verschillen tussen raming en realisatie van de algemene uitkering. De algemene uitkering (exclusief decentralisatie-uitkeringen) bedraagt in 2024 volgens de decembercirculaire 2023 € 135 miljoen. Het risicobedrag komt dan neer op €1.350.000. <i>Stelselaanpassing (herijking) van het gemeentefonds</i> In de meicirculaire 2022 is een nieuw verdeelstelsel verwerkt. Voor Westerkwartier betekent de herijking de komende jaren een achteruitgang van € 2,4 miljoen (€ 37,50 per inwoner). Daarmee is in 2023 en 2024 het risico herijking vervallen. Op termijn is nog steeds sprake van een fors risico. Onze achteruitgang is gemaximeerd in de periode 2023-2025. Eerdere berekeningen kwamen uit op een nadeel van € 4,8 miljoen. Komende jaren worden diverse onderzoeken gedaan en wordt het nieuwe verdeelstelsel geëvalueerd. De bedragen voor 2026 en verder zijn afhankelijk van de besluitvorming naar aanleiding van die evaluatie. <i>Overige effecten</i> Behalve over de herijking maken rijk en gemeenten afspraken over de opschalingskorting. Voor de komende jaren is deze bevroren. Dat is een	1.350

tijdelijk voordeel. Vanaf 2026 heeft het rijk deze korting nog steeds in stand gehouden. In de voorjaarsnota 2023 van het rijk is daarnaast aangegeven dat een nieuwe financieringssysteem nader moet worden uitgewerkt. Vooralsnog betrekken we mogelijke veranderingen in de financieringssysteem niet bij risico inschatting hoogte en herijking.	
Sociaal Domein <i>Wmo/Jeugd:</i> De totaal budgetten voor het jaar 2023 zijn voor de Wmo en Jeugd binnen de begroting gebleven. Deze budgetten staan echter onder druk. Voor jeugd is er in 2023 sprake van een uitzetting. Met het Preventieprogramma Sociaal Domein in de periode 2020-2023 werd ingezet op het omlaag brengen van kosten op zware en daardoor duurdere maatwerkvoorzieningen. Voor de bepaling van het risicobedrag wordt een percentage van 5% ten opzichte van het budget Wmo (HH/BG2) en Jeugd gehanteerd. Afgerond is dit een bedrag van € 1,5 miljoen. <i>Participatiewet</i> Gemeente Westerkwartier ontvangt van het rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, oudere werklozen (IOAW, IOAZ) en levensonderhoud startende ondernemers (Bbz 2004) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Indien er sprake is van een groot tekort op de BUIG-uitkering, kan er een beroep worden gedaan op de vangnetregeling. Ook hier wordt gerekend met een risicopercantage van 5%. Afgerond is het risicobedrag € 0,5 miljoen.	2.000
Grondexploitatie Binnen de MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitatie in beeld gebracht. Voor alle grondexploitatie is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 1 % stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? In de paragraaf Grondbeleid zijn deze parameters nader omschreven. Afgelopen jaren hadden we te maken met het begin van een oorlogssituatie in Oekraïne waarvan we de gevolgen moeilijk konden voorspellen. Vorig jaar is reeds duidelijk geworden dat dit heeft geleid tot fors gestegen energielasten, wat een belangrijke oorzaak is van de gestegen bouwprijzen. Dit heeft zowel invloed op stijging van de kosten om een project bouw- en woonrijp te maken, als de residuele waarde van de grond. Immers, wanneer het bouwen van een woning duurdert wordt, maar dit niet doorberekend kan worden in de verkoopprijs van de woning, daalt de (residuele) waarde van de grond. Deze stijging is inmiddels gestabiliseerd en beter in te schatten. De ontwikkeling van de component lonen is nu de belangrijkste onzekerheid. Daarom is er voor gekozen om de parameters van voorgaand jaar te handhaven. In de paragraaf Grondbeleid is de gehanteerde gevoeligheidsanalyse opgenomen. De som van de nadelen worden beschouwd als de algemene economische risico's, die samen met de project specifieke risico's het totale risicoprofiel van	4.007

het project vormen. Het totaal hiervan bedraagt € 7,6 miljoen. Hiervan kan een deel worden gedekt uit winstverwachtingen van de financieel voordelige grondexploitaties. Het restant van het risicobedrag van € 4,0 miljoen dient afgedekt te worden in het weerstandsvermogen. Dit risico is €3,6 miljoen lager dan voorgaand jaar. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat ik 2023 veel grond is verkocht, veel bouw- en woonrijp is gemaakt. Dit betekent dat de toekomstige kasstromen, waar risico over wordt gelopen, beduidend lager zijn.	
Programma huisvesting Er kunnen tegenvallers optreden die het Programma en de buffers overstijgen ofwel de scope van het programma overstijgen. Mogelijke risico's als extra inventariskosten, tegenvallende verkopen gebouwen die we verlaten, vertraging, verder stijgende prijzen etc. Binnen het programma huisvesting is een post onvoorzien opgenomen in de ramingen. Daarnaast biedt de huidige exploitatie voldoende dekking voor de berekende exploitatiekosten na herhuisvesting. Ook is er een reserve gevormd om tegenvallers op te vangen. We nemen een raming van 5% op van de investeringsom a € 48 miljoen voor risico's. Dit betekent een investeringsom van € 2,4 miljoen. De kapitaallast hiervan is ca. € 100.000 structureel.	100
Gewaarborgde geldleningen In totaal staan we € 191,2 miljoen garant voor woningbouwverenigingen, nationale hypotheekgarantie en (zorg)instellingen. De (gedeeltelijke) garantstelling van ca. € 69,2 miljoen voor een tijdige betaling van rente en aflossing van leningen door woningbouwcorporaties wordt qua risico op nihil ingeschat, aangezien deze leningen zijn verstrekt onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast zijner garanties, ca. € 109 miljoen, afgegeven in het kader van de NHG (Nationale Hypotheek Garantie). Ook dit risico wordt als nihil ingeschat. De overige garantstellingen zijn afgegeven t.b.v. zorg (o.a. Het Hooge Heem) en andere stichtingen (o.a. St. Visvliet). De totale schuld bedroeg op 31 december 2023 circa € 12,9 miljoen. Het risico hiervan ramen we op 2%.	259
Gemeenschappelijke regelingen Het risico van gemeenschappelijke regelingen is dat er een hogere bijdrage wordt gevraagd voor de afgesproken werkzaamheden. Tekorten bij een gemeenschappelijke regeling worden verrekend bij de deelnemende partijen. De belangrijkste gemeenschappelijke regelingen zijn de Veiligheidsregio, Publieke Gezondheid & Zorg en de Omgevingsdienst. De totale bijdrage aan deze drie regelingen is ca € 8,7 miljoen. Overzicht bijdragen grote regelingen in de 2023: Veiligheidsregio € 4,6 miljoen Publieke gezondheid en zorg € 2,4 miljoen Omgevingsdienst <u>€ 1,7 miljoen</u> Totaal € 8,7 miljoen Bij andere regelingen gaat het om (veel) kleinere bedragen. Het risico op een hogere bijdrage ramen we op 3% van € 8,7 miljoen, dat is € 261.000.	261

Eigenrisicodrager personeel voor ziekte en werkloosheid Vanaf de start van onze gemeente hadden we een voorziening voor wachtgelden van wethouders. In 2022 is hiervan het laatste deel ingezet. Vanaf 2023 worden wachtgelden begroot en verantwoord in de reguliere begroting. Wachtgelden zijn daarmee een risico geworden. We schatten dit risico in op kleiner dan € 100.000. Daarmee is het niet nodig om apart te noemen in deze paragraaf. Gemeente Westerkwartier is voor haar personeel eigenrisicodrager t.a.v. ziekte en werkloosheid. Het risicobedrag ramen we op 1% van de loonsom van circa € 39,1 miljoen.	391
Juridische claims Naar aanleiding van procedures waarin de gemeente Westerkwartier verwikkeld is bestaat het risico dat de invorderingen (gedeeltelijk) worden gehonoreerd. In december 2023 heeft Sportcentrum Leek BV een juridische procedure tegen de gemeente aanhangig gemaakt wegens gesteldelijk onrechtmatig handelen, bestaande uit de niet-naleving van normen uit de Mededingingswet (Wet Markt en Overheid). Zij vordert in dat kader een bedrag van ongeveer € 1,7 miljoen (peil: december 2023) van de gemeente. Naar ons voorlopig oordeel komt de vordering mogelijk voor een beperkt deel voor vergoeding in aanmerking. De zaak loopt nog, de afhandeling vergt tijd. Vooralsnog handhaven we dit risico op € 400.000, dit bedrag is niet onderbouwd.	400
Indexatie De prijzen van goederen en diensten waren in 2023 gemiddeld 3,8% duurder dan in 2022. In 2022 was de inflatie 10%; de tijd van grote prijsstijgingen lijkt voorbij. Hoge inflatie heeft grote gevolgen voor onze budgetten. In onze begroting hebben we indexatie verwerkt zoals toegelicht bij onze technische uitgangspunten. Het is onzeker of de verwerkte bedragen voldoende zijn gecompenseerd. Onzekere componenten zijn bijvoorbeeld energiekosten en kosten voor het beheer en onderhoud van gebouwen, wegen en groen. De hogere loonkosten zijn van invloed op inhuurtarieven. De sterk gestegen bouwkosten hebben mogelijk effect voor de vastgestelde investeringen. We handhaven dit risicobedrag op € 2 miljoen.	2.000
Bezwaren WOZ-waarde In de afgelopen jaren was er steeds sprake van een toename in het aantal bezwaren (200 in 2020, 400 in 2021, 800 in 2022 en 1300 in 2023). Er is in het afgelopen jaar ook opnieuw veelvuldig door de burgers bezwaar ingediend door de no cure no pay bureaus waardoor de hoeveelheid werk met betrekking tot de uitvoering van de WOZ telkens toeneemt. Daarnaast ontstaat er ook een grotere druk op de rechtelijke macht om een tijdige besluitvorming te kunnen garanderen. De toenames in de WOZ-bezwaren zijn landelijk een trend geworden waardoor de VNG en het rijk inmiddels maatregelen hebben genomen in de vorm van het wijzigingen aanbrengen in de WOZ-wet. Deze wijzigingen behelzen een aantal financiële maatregelen die er moeten gaan leiden dat het aantal WOZ bezwaren moet gaan afnemen. Hoe dit gaat uitwerken moet natuurlijk nog blijken. Maar gelet op de geringe waarde wijzigingen en de beperkte	90

tariefsverhoging (alleen inflatiecorrectie) is de verwachting dat het aantal bezwaren vergelijkbaar of lager uitkomt dan vorig jaar. We stellen voor om het risico terug te brengen naar € 90.000. Dat staat voor op extra tijdelijke inzet van 1,0 fte aan WOZ-taxateurs. Komend jaar bepalen we of een structurele begrotingsbijstelling nodig is. Bij een terugloop in het aantal WOZ-bezwaren is dit mogelijk niet het geval.	
Betalingsproblemen Door de hoge prijzen krijgt een groeiend aantal huishoudens en organisaties moeite om de rekeningen te blijven betalen. Uit een stresstest van het Centraal Plan Bureau blijkt het te gaan om 9 tot 15% van alle huishoudens. Betalingsproblemen kunnen leiden tot mindere inbaarheid van door ons in rekening gebrachte kosten. In de begroting 2023 hebben we hiervoor een risico van € 100.000 opgenomen. Door corona en de daarmee samenhangende maatregelen en door de energietoeslag zijn de jaren 2020-2023 moeilijk te vergelijken. We zien iets meer betalingsregelingen, maar beperkte toename van de oninbaarheid. We stellen we voor dit risico terug te brengen naar € 75.000.	75
Overige Dit betreft diverse (kleinere) risico's, die niettemin wel politiek en bestuurlijk relevant zijn, o.a.: Bij overtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen die kan oplopen tot € 20 miljoen. De Network and Information Security directive (NIS2-richtlijn) is gericht op een verbetering van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten. Deze richtlijn wordt in Nederland vertaald in de Wet beveiliging netwerk- en Informatiesystemen (Wbni) voor digitale dienstverleners. Vanaf 17 oktober 2024 is de gemeente verplicht te voldoen aan de richtlijn. Bij verwijtbaar niet voldoen aan de WBNI kan de toezichthouder boetes opleggen tot 10 miljoen. Ransomware komt steeds meer voor. Een ransomware aanval is een vorm van cybercrime waar kwaadwillenden bestanden versleutelen op het interne netwerk van een organisatie. Tegen betaling kunnen de bestanden weer worden ontsleuteld. Daarnaast is er bij een ransomware aanval een toenemend risico op data exfiltratie, hierbij wordt data gestolen waarmee de gemeente kan worden afgeperst. Er is een risico op kosten voor forensisch onderzoek en systeemherstel. Door versterking van onze netwerkmonitoring (outsourcing externe partner) en een abonnement op forensische hulpverlening (bij dezelfde externe partner) is het risico op een cyberincident met impact verkleind. Cyberspecialisten kijken op afstand 24/7 mee wat er gebeurt op het gemeentelijk netwerk. Een incident met impact waarbij de NIS2, WBNI of de AVG wordt overtreden leidt hoogstwaarschijnlijk ook tot een afnemend vertrouwen in de gemeente.	500
Totaal	11.433

Totaaltelling risico's en ontwikkeling ervan ten opzichte van de vorige inventarisatie

De laatste keer dat we de gemeenteraad integraal inzicht hebben gegeven in de risico's was bij het opstellen van de begroting 2024. Ten opzichte van die inventarisatie ziet het overzicht van risico's er nu uit zoals onderstaand weergegeven.

Overzicht risico's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting 2024	Rekening 2023
Algemene uitkering	1.240	1.330	1.350
Sociaal domein	2.000	2.000	2.000
Grondexploitaties	7.625	7.625	4.007
Huisvesting	100	100	100
Gewaarborgde geldleningen	234	234	259
Gemeenschappelijke regelingen	225	261	261
Eigenrisicodragerschap	384	433	391
Juridische claims	400	400	400
Indexatie	2.000	2.000	2.000
Bezwaren OZB waarde		100	90
Betalingsproblemen	100	100	75
Overig	500	500	500
Totaal	14.787	15.083	11.433

Uit de risico-inventarisatie is naar voren gekomen dat de omvang van de risico's 24% lager wordt ingeschat op € 11.433.000. Dit afgezet tegen het aanwezige weerstandsvermogen van € 26.533.000 geeft dit een ratio van 2,3 wat als uitstekend kan worden gewaardeerd.

Financiële kengetallen

Alle gemeenten zijn verplicht om een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat het betekent voor de financiële positie van de gemeente.

De situatie in het Westerkwartier ziet er samengevat als volgt uit:

- De netto schuldquote is voldoende en is verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2022
- De solvabiliteit is matig en is verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2022
- De grondexploitatie is voldoende en is verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2022
- De structurele exploitatieruimte is voldoende en is verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2022
- De belastingcapaciteit (woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde) is matig en verbeterd ten opzichte van de jaarrekening 2022

Onderstaande tabel toont de financiële kengetallen. Daaronder zijn de VNG normen opgenomen.

Omschrijving	Rekening g 2022	Begroting g 2023	Rekening g 2023	Weging	Trend tov vrg jaar
Netto schuldquote	69,4%	106,3%	60,0%	Voldoende	Beter
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	66,0%	106,3%	56,1%	Voldoende	Beter

Solvabiliteitsratio	21,2%	13,0%	24,7%	Matig		Beter
Grondexploitatie	7,2%	4,3%	2,7%	Voldoende		Beter
Structurele exploitatieruimte	8,1%	2,1%	5,2%	Voldoende		Beter
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	111,0%	105,9%	104,2%	Matig		Beter

Omschrijving	Normen VNG (%)		
	Vol-doende	Matig	Onvol-doende
Netto schuldquote	<90	90><130	>130
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90	90><130	.>130
Solvabiliteitsratio	>50	20><50	<20
Grondexploitatie	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte	>0	0	<0
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	<95	95><105	>105

Paragraaf G – Lokale heffingen

Eén van de inkomstenbronnen voor de gemeenten zijn de gemeentelijke heffingen, met name belastingen en retributies. Deze heffingen zijn gebaseerd op publiekrechtelijke regels.

Concreet kunnen deze heffingen onderscheiden worden in:

- Algemene belastingen: hierbij bestaat geen duidelijke relatie tussen de dienstverlening en de belasting (met name onroerendezaakbelastingen), de opbrengst vloeit rechtstreeks naar de algemene middelen;
- Rechten of retributies: dit zijn vergoedingen voor een publiekrechtelijke dienstverlening of voor het gebruik van voorzieningen waarbij tevens betaald moet worden indien de dienst niet gewenst is (afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- Leges: hierbij moet sprake zijn van een individuele tegenprestatie van de overheid (zoals het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen etc.).

De lokale heffingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente en hebben als dekkingsmiddelen betrekking op verschillende beleidsvelden. Ze zijn dan ook door de hele begroting terug te vinden. De gemeente Westerkwartier kende in 2023 de volgende lokale heffingen:

- Onroerendezaakbelastingen (OZB);
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Leges;
- Begraafplaatsrechten;
- Liggelden;
- Marktgelden.

In deze paragraaf wordt het beleid ten aanzien van deze lokale heffingen weergegeven.

Conform artikel 10 van het BBV bespreekt deze paragraaf:

- de inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de kostenonderbouwingen;
- de lokale lastendruk;
- het kwijtscheldingsbeleid.

Inkomsten

De tabel geeft een overzicht van de opbrengsten uit de lokale heffingen. De opbrengsten leges burgerzaken betreffen leges persoonsadministratie, reisdocumenten en rijbewijzen en zijn inclusief de rijksleges. Deze rijksleges worden afgedragen aan de Rijksoverheid.

Soort heffing (bedragen x € 1.000)	Programma	Begroting 2023	Begroting na wijziging	Rekening 2023
Onroerendezaakbelastingen	ADM ⁴	16.196	15.612	15.791
Afvalstoffenheffing	7	9.579	9.579	9.388
Rioolheffing	7	6.347	6.347	6.417
Omgevingsvergunning	8	1.264	1.264	1.866
Leges	0	970	870	768
Begraafplaatsrechten	7	542	642	744
Liggelden	2	12	12	20
Reclamebelasting	0	27	65	65
Marktgelden	3	18	18	20
Totaal		34.955	34.409	35.079

OZB-opbrengst woningen		10.117	9.721	9.687
OZB-opbrengst niet-woningen		6.079	5.891	6.104
		16.196	15.612	15.791

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De gemeente heft OZB van de eigenaren van alle onroerende zaken, uitgezonderd die welke volgens de wet of volgens de gemeentelijke verordening zijn vrijgesteld. Voor de niet-woningen wordt ook nog een gebruikersbelasting van een onroerende zaak geheven. In de verordening zijn vrijstellingen opgenomen voor bijvoorbeeld kerken, begraafplaatsen, straatmeubilair en agrarische bedrijfsgronden.

Jaarlijks besluit de gemeenteraad wat de opbrengst van de OZB moet zijn. De tarieven van de OZB, die deze opbrengst moeten realiseren, worden berekend aan de hand van de concept-taxatiewaarden van het komende jaar. In de begroting 2022 hebben we aangegeven in 2022 een 5% hogere opbrengst te willen realiseren. In de eerste begrotingswijziging 2022 is deze stijging naar 2023 doorgeschoven. Behalve een loon- en prijscorrectie is in 2023 geen hogere opbrengst in de tarieven verwerkt.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Ook is de gemeente wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Bij de bepaling van tarieven voor beide heffingen streven we naar 100% kostendekkendheid. Kosten die betrekking hebben op de zorgplichten voor water worden doorberekend in de rioolheffing. Kosten voor de inzameling, afvoer en verwerking van afval worden verhaald via de afvalstoffenheffing.

Niet geheven belastingen

De gemeente Westerkwartier heft geen precariobelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting en baatbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting zou niet opwegen tegen de kosten van de heffing, de omvang van de toeristische sector rechtvaardigt niet de heffing van de toeristenbelasting. Ook kent de

⁴ ADM: Algemene dekkingsmiddelen

gemeente geen parkeerdruk die het opportuun maakt parkeerbelasting te heffen. In het Westerkwartier is evenmin behoefte aan een baat- of forensenbelasting. Heffen van precariobelasting is niet meer toegestaan.

Kostenonderbouwingen

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Hieronder wordt in een tweetal tabellen de kostendekkendheid voor afvalstoffenheffing en rioolheffing weergegeven.

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	2023
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-9.971
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	982
Netto kosten taakveld	-8.989
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead incl. (omslag)rente	-167
BTW	-1.937
Totale kosten	-11.093
Opbrengst heffingen	9.397
Dekkingspercentage	85%

Kostendekkendheid Riolering (bedragen x € 1.000)	2023
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	-5.109
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	66
Netto kosten taakveld	-5.043
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Kolken reinigen (100%)	-101
Straatvegen (50%)	-167
Slootschonen (50%)	-355
Baggeren (50%)	-26
Overhead incl. (omslag)rente	-279
BTW	-829
Totale kosten	-6.800
Opbrengst heffingen	6.417
Dekkingspercentage	94%

Voor beide heffingen geldt dat de kosten in 2023 hoger waren dan de opbrengsten.

Bij afvalstoffenheffing is er sprake van onderdekking. Ten opzichte van de *primitieve begroting 2023*, waarbij we uitgaan van 100% kostendekking, zijn de lasten € 1.492 miljoen. hoger en de baten € 0,181 miljoen. lager. Bij de berekening van de kostendekkendheid wordt uitgegaan van de werkelijke cijfers.

Bij riolering is ook sprake van onderdekking. Ten opzichte van de *primitieve begroting 2023* zijn de lasten € 0,136 lager en de baten € 0,07 miljoen. hoger dan begroot. Ook bij riolering is het uitgangspunt 100% kostendekking. In de primitieve begroting was het percentage 92%, vanwege een eenmalige onttrekking aan de voorziening riolering om het tarief te dempen. Bij de berekening van de kostendekkendheid wordt uitgegaan van de werkelijke cijfers.

De berekeningswijze van kostendekking kijkt af van het jaarrekeningresultaat op deze taakvelden in de jaarrekening. Bij de berekening van kostendekking worden extracomptabele kosten als btw, overhead en lasten van andere taakvelden als het vegen van wegen meegenomen. Bij de analyse in de jaarrekening wordt alleen gekeken naar de feitelijke lasten die op de betreffende programma's worden verantwoord.

Ook gaan we bij beide heffingen op begrotingsbasis in principe uit van 100% kostendekking. De rioolheffing vormt hierbij op voor 2023 een uitzondering, omdat het tarief in 2023 eenmalig is gedempt door een onttrekking aan de voorziening van € 588.000. In de jaarrekening is uiteindelijk € 383.000 onttrokken.

Voor beide heffingen hebben we te maken met een onderdekking. De dekkingspercentages staan los van de resultaten opgenomen bij programma 7. Bij de berekening van de dekkingspercentages worden extracomptabele kosten als btw en overhead meegenomen. Daarnaast worden lasten van andere taakvelden als wegen (bijv. straatvegen) en water (baggeren) deels meegenomen in het kostendekkingspercentage.

Lokale lastendruk

De meeste inwoners van Westerkwartier betalen OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De OZB is gesplitst in een eigenarenbelasting voor woningen, eigenarenbelasting voor niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De te betalen belasting wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing gaat het om het doorberekenen van de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De kosten worden via een vast bedrag en gedifferentieerd tarief verhaald op alle gebruikers van woonpercelen. Het vast recht is een bedrag per perceel en per belastingjaar. Het gedifferentieerde tarief is per kilogram ingezamelde afvalstoffen. Bij het gedifferentieerd tarief wordt een onderscheid gemaakt tussen grijs en groen afval.

Rioolheffing

Rioolheffing is van toepassing voor gebruikers van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Bij de rioolheffing gaat het om de bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater, de inzameling het transport voor bedrijfsafvalwater en de inzameling en verwerking van hemelwater.

Tarieven

Tarieven	2023
OZB woningen	0,1178%
OZB niet-woning eigenaar	0,2759%
OZB niet-woning gebruiker	0,2097%
Afvalstoffenheffing - vast recht	€ 199,00
Afvalstoffenheffing - grijs	€ 0,45
Afvalstoffenheffing - groen	€ 0,25
Rioolrecht	€ 223,00

Lastendruk in vergelijking

Het Coelo brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Hierin is een groot aantal tarieven en vergelijkingen opgenomen. In de Atlas 2023 is opgenomen dat de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met eigen woning in Westerkwartier € 1.027 bedragen en in de provincie Groningen gemiddeld € 1.044. De woonlasten voor eenpersoonshuishoudens met eigen woning bedragen in Westerkwartier € 933 en in de provincie Groningen gemiddeld € 953.

Woonlasten 2023	Westerkwartier	Provincie Groningen	Nederland
Meerpersoonshuishouden met eigen woning	€ 1.027	€ 1.044	€ 944
Eenpersoonshuishouden met eigen woning	€ 933	€ 953	€ 867

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Westerkwartier kent geen kwijtschelding, maar wel een minimabeleid. Het gaat in dit kader om een tegemoetkoming in de kosten van de gemeentelijke belastingen.

Paragraaf H – Novatec

In deze paragraaf gaan we eerst in op een aantal belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in het jaar 2023. Vervolgens geven we inzicht in het financiële resultaat van Novatec over het afgelopen jaar en de opbouw daarvan.

Belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen in 2023

Over 2023 is een drietal belangrijke ontwikkelingen te noemen, die we hieronder toelichten.

Sturing Novatec

Met de vorming van de gemeente Westerkwartier per 1 januari 2019 is naast de samensmelting van de vier ambtelijke organisaties ook het sociaal werkbedrijf Novatec onderdeel geworden van de gemeentelijke organisatie Westerkwartier. In 2022 zijn verdere stappen gezet tot volledige inbedding van Novatec in de gemeentelijke organisatie. Alle activiteiten met betrekking tot het werkgeverschap van doelgroep medewerkers is belegd bij Novatec. Novatec is niet alleen werkzaam voor inwoners van de gemeente Westerkwartier, maar verleent ook diensten aan inwoners van de gemeente Noordenveld. Er zijn dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) met de gemeente Noordenveld afgesloten met betrekking tot de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (personeel 'Nieuw Beschut'). Deze DVO's zijn ook in deze paragraaf verantwoord. In 2023 zijn we gestart met de opstart van de nieuwe afdeling Techniek (ter vervanging van de Spuiterij die niet mee verhuist naar de nieuwbouw Leeksterveld in 2025). We krijgen de weesfietsen binnen uit de gemeente Westerkwartier. Deze worden opgeknapt en vervolgens verkocht in onze kringloopwinkel. Fietsen die niet meer geschikt zijn voor hergebruik demonteren we tot lossen onderdelen die weer geld opleveren als grondstof. Momenteel zijn we met verschillende bedrijven in gesprek om meer opdrachten binnen te halen voor de Techniek afdeling. We zien het aantal medewerkers dat bij Novatec werkt in een dienstverband stabiel blijven. Er is een daling van 21 medewerkers (6,25 %) van de oude Wsw. Het aantal medewerkers dat instroomt vanuit de Cao Aan de slag is toegenomen met 18. In het vervolg van deze paragraaf geven we meer inzicht in onze personeelsopbouw. De taakstelling van Nieuw Beschut is in 2023 losgelaten en alle inwoners die een indicatie Nieuw Beschut krijgen, kunnen nu instromen zonder wachtlijst.

Nieuwbouw Leeksterveld

In 2021 is er toestemming gekomen vanuit de gemeenteraad om een nieuw pand te bouwen op Leeksterveld voor Novatec en de Buitendienst. We zijn in 2023 verder gegaan met het ontwikkelen van een ruimtestaat binnen de werkgroep om de indeling van dit nieuwe pand zo optimaal mogelijk te bepalen. De vastgestelde visie en strategie helpen om de juiste beslissingen te nemen voor de indeling van het nieuwe pand.

Financiële integratie

Om het bedrijfsmatige karakter van Novatec en het daarbij behorende kosten- en opbrengstenpatroon te borgen zijn de financiën van Novatec in een aparte paragraaf opgenomen in de programmabegroting en jaarrekening van onze gemeente. Novatec voert een eigen subadministratie die aansluit op de behoeften van een sociaal ontwikkelbedrijf van deze omvang. Deze subadministratie is geconsolideerd in de gemeentelijke hoofdadministratie. De afstemming van wederzijdse posten (eliminaties) heeft ook plaatsgevonden, zodat Novatec een geïntegreerd onderdeel van de jaarrekening van gemeente Westerkwartier uitmaakt. Met de daaraan verbonden gelijke waarderingsgrondslagen en eisen aan administratieve organisatie en interne controle. In het

onderdeel taakvelden van deze paragraaf laten we zien in welke taakvelden Novatec welk aandeel heeft.

Financieel resultaat 2023

In dit deel van deze paragraaf presenteren we eerst de verantwoording in cijfers van Novatec, gevolgd door een toelichting daarop. Vervolgens geven we in enkele tabellen en grafieken informatie over de werkzame populatie bij Novatec.

Het financiële gedeelte van deze paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Algemene financiële toelichting;
- Financiële verantwoording 2023;
- Taakvelden: onderverdeling;
- Ontwikkeling aantal medewerkers;

A. Algemene financiële toelichting

Het resultaat van Novatec is € 551.000 beter uitgevallen dan verwacht. Deze bijstelling heeft grotendeels een structureel karakter.

Bij de oorspronkelijke begroting was nog uitgegaan van een negatief saldo van € 1.170.000. Bij de 3^e bestuursrapportage is de prognose voor het jaar 2023 bijgesteld naar een negatief saldo van € 853.000. Het eindresultaat komt op € 302.000 negatief, het verschil ten opzichte van de prognose 3^e bestuursrapportage is € 551.000 positief. Er is op een zevental onderdelen sprake van voordelen. In de volgende tabel is een nadere uitwerking gegeven hiervan, waarbij ook is aangegeven of de bijstelling een structureel of een incidenteel karakter heeft.

Afwijking (bedragen x € 1.000)	Structureel ^{*)}	Incidenteel	Totaal
Bruto marge	170		170
Overige opbrengsten	36		36
Bedrijfskosten	141		141
Bijzondere baten en lasten		74	74
Subsidieresultaat SW	-182		-182
Subsidieresultaat nieuw beschut	62		62
Subsidieresultaat afspraakbanen	162		162
Lage inkomensvoordeel (LIV)	88		88
Totaal	477	74	551

Het voordeel op de brutomarge van € 170.000 is mede veroorzaakt door de doorberekening van de groendetachering buitendienst van € 71.000. Binnen de gemeente is het bedrag van € 71.000 een budgettair neutrale post (tegenover voordeel Novatec staat een nadeel op onderdeel openbaar groen).

*) De structurele componenten hebben een doorwerking naar 2024 en verder. Op onderdelen is daar in de meerjarenbegroting van Novatec al op geanticipeerd. Of en zo ja in welke mate er sprake is van een structureel voordeel zal blijken uit de begroting 2025.

B. Financiële verantwoording 2023

Financiële verantwoording Novatec <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting 2023	Prognose 3e bestuurs- rapportage	Realisatie 2023	Verskil realisatie en prognose
Totaal opbrengsten	4.233	4.644	4.776	132
Totaal kostprijs opbrengsten	552	532	494	38
Totaal brutomarge	3.681	4.112	4.282	170
Totaal overige opbrengsten	194	230	266	36
Totaal bedrijfskosten	3.518	3.536	3.395	141
Bedrijfsresultaat: excl. bijz. baten en lasten	357	806	1.153	347
Totaal bijzondere baten en lasten	400	414	488	74
Bedrijfsresultaat: incl. bijz. baten en lasten	757	1.220	1.641	421
Subsidieresultaat Wsw	-1.083	-657	-839	-182
Subsidieresultaat Nieuw Beschut	-336	-281	-219	62
Subsidieresultaat afspraakbanen	-622	-1.241	-1.079	162
Totaal subsidieresultaat	-2.041	-2.179	-2.137	42
Lage- inkomensvoordeel (LIV)	114	106	194	88
Totaal resultaat	-1.170	-853	-302	551

C. Taakvelden: onderverdeling

De financiële gegevens van Novatec zijn integraal opgenomen in deze jaarrekening. Ze raken meerdere taakvelden uit een drietal programma's van onze begroting. In onderstaande tabel is de verdeling naar taakvelden in de jaarrekening weergegeven. Het eerste cijfer van het taakveld verwijst naar het programma uit de begroting.

Verdeling naar taakvelden <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Omschrijving taakveld	Bedrag
0.1	Bestuur	11 N
0.4	Overhead	916 N
0.5	Treasury	4 N
0.7	IU Sociaal domein (bate)	-8.617 V
6.4	Sociale werkvoorziening	4.545 N
6.5	Arbeidsparticipatie	3.433 N
8.3	Wonen en bouwen	10 N
Saldo		

D. Ontwikkeling aantal medewerkers

Als sociaal ontwikkelbedrijf draait Novatec om mensen. In deze paragraaf geven we daarom informatie over de ontwikkeling in onze verschillende populaties, waarbij we onderscheid maken in de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), Nieuw Beschut en overige doelgroepen.

Aangezien instroom in de Wsw niet meer mogelijk is, daalt die populatie door natuurlijk verloop. De instroom van inwoners in de groepen Nieuw Beschut en overige doelgroepen stijgt. Door andere financieringsmodellen brengt deze verandering ook financiële consequenties met zich mee. Met onze strategie spelen we daarop in.

Hieronder tonen we achtereenvolgens:

- Verloop in SE en gemiddelde SE
- Aantal personen in de Wsw in 2023
- Aantal personen in Nieuw beschut 2023
- Aantal personen in overige doelgroepen
- Aantal personen in Cao Aan de slag

Verloop in SE en gemiddelde SE

Een standaard eenheid (SE) is volgens de Wet sociale werkvoorziening een eenheid die overeenkomt met een arbeidsplaats voor een werkweek van 36 uur (ofwel 1 fte) voor een werknemer die is ingedeeld in de arbeidshandicap categorie matig. De subsidie die we krijgen van het Rijk op grond van de Wsw is afhankelijk van ons aantal SE's.

Onderdeel		1-1-2023			31-12-2023			Gemiddeld	
	Realisatie	Begr.	Afwijking	Realisatie	Begr.	Afwijking	Realisatie	Begr.	Afwijking
Beschut binnen	119	133	-14	129	126	3	124	129	-6
Totaal binnen	119	133	-14	129	126	3	124	129	-6
Begeleid werken	19	22	-3	16	21	-5	18	21	-3
Groepsdeta	65	68	-3	55	66	-11	60	67	-7
Individuele deta	95	87	8	79	85	-6	87	86	1
RVU	6	5	1	5	2	3	5	3	2
Totaal buiten	185	182	3	155	174	-19	170	177	-7
Totaal	304	315	-11	284	300	-16	294	306	-13

Aantal personen Wsw 2023

Het aantal personen in de Wsw is gedaald van 336 begin 2023 naar 315 op het einde van 2023. Dit is een daling van 6,25%. Het aantal personen in Begeleid Werken is gedaald met 3 personen. Bij Individuele Detachering is het aantal personen gedaald met 16 personen. Het aantal sw-medewerkers in het Groen bij de gemeente Westerkwartier is met 9 personen afgenomen. Bij het Beschutte bedrijf is dit jaar een stijging van 8 personen te zien. Het aantal personen, dat gebruik maakt van de regeling vervroegd uittreden (RVU) is gedaald met 1. De werkgever betaalt aan medewerkers een bedrag ter hoogte van het RVU-vrijgestelde bedrag. De medewerker blijft wel in dienst maar wordt vrijgesteld van werk en bouwt geen pensioen of verlof op.

Aantal personen in Nieuw Beschut 2023

Het aantal personen met een indicatie Nieuw Beschut is toegenomen van 40 naar 45. Hiervan zijn 15 personen afkomstig uit de gemeente Noordenveld en 30 uit de gemeente Westerkwartier.

De grootste groep is jonger dan 30 jaar, namelijk 75,6%. 13,3% is met een arbeidscontract Nieuw Beschut op een werkplek op de arbeidsmarkt geplaatst in Individuele Detachering. Alle contracten Nieuw Beschut worden verloond via Cao aan de Slag.

Aantal personen overige doelgroepen 2023

Het aantal personen Overige Doelgroepen is toegenomen van 59 naar 63. Hiervan zijn 12 personen afkomstig uit de gemeente Noordenveld en 51 uit de gemeente Westerkwartier. Alle contracten Overige Doelgroepen worden verloond via Cao aan de Slag.

Aantal personen in Cao aan de Slag in 2023

Het aantal personen in Cao aan de Slag is 108 personen. Het betreft 45 personen in de regeling BSN (Beschut), 40 personen in de regeling DGR (Afspraakbaan, doelgroep register UWV) en 23 personen in de regeling GLK (Afspraakbaan, niet in doelgroep register UWV).

2 Jaarrekening

2.1 Balans

De artikelen verwijzen naar het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In paragraaf 2.2 geven we een toelichting op de wijze van opstellen van de balans en de gebruikte begrippen. In paragraaf 2.3 lichten we de balans cijfermatig toe.

Balans Activa (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Rekening 2022
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>	<u>8.655</u>	<u>8.241</u>
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	119	179
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	8.536	8.063
<u>Materiële vaste activa</u>	<u>180.028</u>	<u>177.009</u>
- Investerings met economisch nut	95.271	97.231
- Investerings met economisch nut waarvan in erfpacht uitgegeven	2.669	1.611
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	51.003	49.145
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31.085	29.023
<u>Financiële vaste activa</u>	<u>9.243</u>	<u>7.588</u>
- Kapitaalverstrekkingen:		
- Aan deelnemingen	418	418
- Leningen:		
- Aan deelnemingen	432	432
- Overige langlopende leningen	8.394	6.739
Totaal vaste activa	197.926	192.839
Vlottende activa		
<u>Voorraden</u>	<u>6.137</u>	<u>15.600</u>
- Grond- en hulpstoffen	79	81
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	6.058	15.519

Balans Activa (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2023	Rekening 2022
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar</u>	<u>17.752</u>	<u>17.741</u>
- Vorderingen op openbare lichamen	10.435	13.603
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.000	-
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	521	839
- Overige vorderingen	3.796	3.299
<u>Liquide middelen</u>	<u>13.708</u>	<u>316</u>
- Kas- banksaldi	13.708	316
<u>Overlopende activa</u>	<u>9.551</u>	<u>11.298</u>
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	9.551	11.298
Totaal vlottende activa	47.148	44.955
Totaal activa	245.073	237.793
<i>Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vpb 1969 bestaat</i>	-	-

Balans | Passiva*(Bedragen x € 1.000)*

	Rekening 2023	Rekening 2022
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>	<u>60.180</u>	<u>50.345</u>
- Algemene reserve	25.385	20.009
- Bestemmingsreserves	23.652	19.080
- Te bestemmen resultaat	11.143	11.256
<u>Voorzieningen</u>	<u>8.427</u>	<u>8.610</u>
<u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd >1 jaar</u>	<u>138.834</u>	<u>138.942</u>
- Onderhandse leningen:		
- Van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	138.811	138.921
- Waarborgsommen	23	22
Totaal vaste passiva	207.441	206.507
Vlottende passiva		
<u>Netto vlottende schulden</u>	<u>16.164</u>	<u>19.660</u>
- Kasgeldleningen van openbare lichamen	-	8.000
- Banksaldi	3.679	4.209
- Overige vlottende schulden	12.484	7.451
<u>Overlopende passiva</u>	<u>21.469</u>	<u>20.236</u>
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	6.904	10.281
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Het Rijk	13.413	9.108
- Overige Nederlandse overheidslichamen	918	682
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	233	165
Totaal vlottende passiva	37.633	39.896
Totaal passiva	245.073	237.793
<i>Bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt</i>	<i>191.158</i>	<i>213.041</i>

2.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften, zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening (ex artikel 212 Gemeentewet), waarin door de gemeenteraad op 19 april 2023 de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. De financiële verordening geeft met de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie. De inhoudelijke mandatering is nader geregeld in het Algemeen mandaatbesluit. Op 3 december 2019 is het Treasurystatuut vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben (baten/lastenstelsel). Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen als zij vóór de vaststelling van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat over verschillende zaken een oordeel wordt gevormd, en dat er schattingen worden gemaakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken. De jaarrekening is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. De uitkomsten van 2023, de vermogenspositie en de begroting voor 2024 geven geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de [Financiële verordening gemeente Westerkwartier 2023](#) en op basis van de [Kadernota rechtmatigheid 2023](#) van de Commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het [normenkader 2023](#) zoals op 24 januari 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij

misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid alsmede onze eigen financiële verordening. In het op 24 januari 2024 door de raad vastgestelde controleprotocol 2023 is de verantwoordingsgrens en rapporteringstolerantie vastgelegd. Dit betekent dat:
- Een verantwoordingsgrens van 3 % (zijnde € 7.247 miljoen⁵) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.
 - In afwijking van het bovenstaande geldt voor de in de bijlage bij de jaarrekening opgenomen verantwoordingsinformatie inzake specifieke uitkeringen (SiSa) de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering:
 - € 12.500 indien de omvang basis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000;
 - 10% indien de omvangbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000;
 - € 125.000 indien de omvang basis groter is dan € 1.000.000

Toelichting op de gebruikte termen in de balans

- *Vaste activa:* Vaste activa zijn activa die langer dan een jaar worden gebruikt. Vaste activa zijn te verdelen in immateriële vaste activa, materiële vaste activa en financiële vaste activa.
- *Immateriële vaste activa:* Immateriële vaste activa kunnen kosten van geldleningen betreffen of kosten van onderzoek en ontwikkeling. Voor onderzoeks- en ontwikkelingskosten gelden cumulatieve voorwaarden op grond van het BBV.
- Een andere mogelijkheid is een bijdrage aan activa in eigendom van derden, dat kan tegen oorspronkelijk betaalde waarde minus afschrijvingen, maximaal gelijk aan de gebruiksduur door de derde. Echter ook hier gelden cumulatieve criteria op grond van het BBV. De afschrijvingslasten over een investering worden voor het eerst verantwoord in het jaar volgend op het jaar van gereedkoming.
- *Materiële vaste activa:* Materiële vaste activa zijn de fysieke bezittingen van gemeenten. Ze kenmerken zich door een levensduur die langer is dan een jaar. De materiële vaste activa zijn onder te verdelen in investeringen met economisch nut (al dan niet met heffing) en investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte.
- Investeringen met economisch nut kunnen worden verhandeld of er kan een bijdrage voor worden gevraagd. Bij investeringen met maatschappelijk nut kan dat niet.
- Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingskosten kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.
- Ten aanzien van de investeringen met economisch nut geldt dat specifieke investeringsbijdragen van derden op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht.

⁵ 3% van het totaal aan gerealiseerde lasten na mutatie reserves in 2023.

- Op grondbezit wordt niet afgeschreven, op overige materiele vaste activa wel.
- De afschrijvingslasten over een investering worden voor het eerst verantwoord in het jaar volgend op het jaar waarin investeringsuitgaven zijn gepleegd.
- De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in 3.5.
- *Financiële vaste activa*: Financiële vaste activa hebben betrekking op financiële kapitaalgoederen zoals deelnemingen, beleggingen en leningen. Afzonderlijk worden tenminste opgenomen kapitaalverstrekking aan deelnemingen, langlopende leningen aan deelnemingen en overige langlopende leningen. Deelnemingen hebben betrekking op gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen zijn gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs, eventueel verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Financiële vaste activa hebben een rente typische looptijd van een jaar of langer.
- *Vlottende activa*: Vlottende activa zijn activa met een beperkte looptijd, zoals voorraden, kortlopende vorderingen, kortlopende beleggingen in effecten (niet bedoeld als deelneming om invloed uit te oefenen) en liquide middelen.
- *Vorraden*: De voorraden omvatten grondstoffen en halffabricaten, onderhanden werk, gereed product en handelsgoederen.
- *Grond- en hulpstoffen*: Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.
- *Onderhanden werk waaronder gronden in exploitatie*: De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
- *Tussentijdse winstneming en verliesvoorzieningen*: Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.
- Voorzieningen voor een eventueel voorzienbaar verlies zijn opgenomen conform de contante waarde van het voorziene exploitatietekort. In de presentatie zijn voorzieningen in mindering gebracht op de boekwaarde van de respectievelijke grondexploitaties.
- *Gereed product*: Gereed producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voor als voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
- *Kortlopende vorderingen*: Kortlopende vorderingen zijn vorderingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar. Deze vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Afzonderlijk worden opgenomen: vorderingen op openbare lichamen, verstrekte kasgeldleningen en overige vorderingen.

- *Liquide middelen en overlopende activa*: Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen
- *Vaste passiva*: Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rente typische looptijd van één jaar of langer.
- *Eigen vermogen*: Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.
- *Voorzieningen*: Voorzieningen worden gevormd door:
 - Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten is;
 - Bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
 - Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
 - Van derden verkregen middelen die specifiek besteedt moeten worden.
- Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van (voormalige) wethouders wordt echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
- *Vaste schulden*: Onder vaste schulden worden afzonderlijk opgenomen:
 - Onderhandse leningen binnenlandse banken.
 - Onderhandse leningen binnenlandse bedrijven.
 - Waarborgsommen.
- Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van een jaar of langer.
- *Vlottende passiva*: Vlottende passiva zijn schulden die binnen een jaar na de balansdatum moeten worden betaald. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
- *Borg- en garantstellingen*: Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de (cijfermatige) toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.
- *Vennootschapsbelasting*: De afgelopen jaren zijn drie activiteiten aangemerkt als belaste ondernemingsactiviteiten voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit betreffen de activiteiten 'verkoop huishoudelijke reststoffen', 'reclame' en 'grondexploitaties'. Ten aanzien van de reststoffen en reclame worden geringe resultaten behaald. Ten aanzien van de grondexploitaties geldt dat er (nog steeds) landelijke discussies zijn over het bepalen van de openingsbalans en de bepaling van de jaarwinst. De discussie betreft voornamelijk de rentetoerekening en de disconteringsvoet voor de openingsbalanswaarde. Met name de fusie maakt de situatie complex.
- Voor deze problematiek laat de gemeente Westerkwartier zich al jaren ondersteunen door fiscaal adviesbureau Caraad Belastingadviseurs. Zekerheidshalve is door de adviseur in overleg met de gemeente ook afstemming gezocht met de Belastingdienst. Voor de jaren 2019 tot en met 2021 zit deze afstemming in de afrondende fase. De voorlopige conclusie is dat in de jaren 2019 en 2020 door verliesverrekening uiteindelijk per saldo geen Vpb verschuldigd is. Voor de latere jaren dienen nog enkele gegevens te worden geverifieerd, waardoor de resultaten nog kunnen wijzigen. De verwachting is dat de resultaten niet materieel zullen afwijken van de voorlopige aanslagen. Het streven is dat medio 2024 de afstemming met de Belastingdienst wordt afgerond en de fiscale

resultaten 2019 t/m 2022 definitief kunnen worden gemaakt, zodat daarmee ook de lijn voor de toekomst meer duidelijk is.

- *Toerekening overhead:* Om de gemeenteraad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten voor overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, is wettelijk voorgeschreven om de kosten voor overhead apart te presenteren. Zie hiervoor paragraaf 1.3 onderdeel B van het jaarverslag. In de programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Overhead omvat de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- Binnen de begroting en jaarrekening is sprake van "gesloten systemen" als rioleringen, afval etc. In deze gevallen blijft een deel van de overhead conform het verdelingsprincipe toegerekend aan de programma's. De totale lasten voor het taakveld overhead vormen de basis voor de toerekening van de overhead aan leges en heffingen. Deze zijn opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.
- *Gemeentefonds:* De uitkering uit het gemeentefonds is verwerkt op basis van de laatste uitkeringsspecificatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2.3 Toelichting op de balans

Toelichting op de posten aan de activa zijde van de balans

Immateriële vaste activa

Afzonderlijk moeten worden opgenomen kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio, kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De volgende immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven:

- Kosten voor het afsluiten van geldleningen, agio of disagio worden in 4 jaar afgeschreven.
- Kosten voor onderzoek en ontwikkeling worden in 4 jaar afgeschreven.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden: in dezelfde looptijd als de economische levensduur van het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en van de bijdragen aan activa in eigendom van derden:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Investerings 2023	Desinvest. 2023	Afschrijvingen 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling	179			60	119
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	8.062	786	47	265	8.536
Totaal	8.241	786	47	325	8.655

De investering en desinvestering 2023 onder bijdragen aan activa in eigendom van derden betreft de maatschappelijke Plint Marum.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven. De afschrijving start in het jaar volgend op de besteding van het krediet. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Op investeringen die voor 1 januari 2019 zijn gedaan én investeringen waarvan vóór 1 januari 2019 een krediet beschikbaar is gesteld, maar die nog niet volledig zijn gerealiseerd, blijven de afschrijvingstermijnen en methode gelden zoals deze van toepassing waren voor de afzonderlijke gemeenten Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Investerings met economisch nut	97.230	95.271
In erfpacht gegeven gronden	1.611	2.669
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	49.145	51.003
Investerings met maatschappelijk nut	29.023	31.085
Totaal	177.009	180.028

Onderverdeling investeringen met economisch nut (exclusief aandeel waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven):

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Investeren- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	8.218						8.218
In erfpacht uitgegeven gronden	1.611	1.058					2.669
Woonruimten	967			65			902
Bedrijfsgebouwen	74.756	2.101	350	3.482			73.025
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.264	215		458			5.021
Vervoermiddelen	2.145	955		499			2.601
Machines, apparaten en installaties	1.838	-44		265			1.530
Overige materiële vaste activa	4.042	365	2	431			3.974
Totaal	98.841	4.650	352	5.199			97.940

De investeringen materiële vaste activa met economisch nut groter dan € 100.000 in 2023 staan in het hieronder opgenomen overzicht vermeld.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Investeren- 2023	Desinvest. 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Bouw IKC Marum	8.528	262	89	8.703
Nieuwbouw/uitbreiding scholen	23.414	1.467	6	7.727
Nieuwbouw/verduurzaming gebouwen	18.614	369		459
ICT	1.401	429		1.325
Vervanging materieel en tractie 2023	625	925		925
Maatschappelijke Plint	542	786	47	910

De investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (denk hierbij aan rioolheffing, afvalstoffenheffing, en begraafplaatsrechten) kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Investeren- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	34						34
Bedrijfsgebouwen	130			10			120
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	48.213	3.713	331	1.487			50.108
Vervoermiddelen	0						
Machines, apparaten en installaties	762	23		47			739
Overige materiële vaste activa	6			3			3
Totaal	49.145	3.736	331	1.547			51.003

De investeringen met economisch nut met een heffing groter dan € 100.000 in 2023 staan in het hieronder opgenomen overzicht vermeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Investeren- 2023	Desinvest. 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Watertakenplan (voorheen GRP)	10.538	3.713	331	6.236

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Investe- ringen	Desinveste- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	29.023	4.327	145	1.713	406		31.086
Totaal	29.023	4.327	145	1.713	406		31.086

De investeringen met maatschappelijk nut groter dan € 100.000 in 2023 staan in het hieronder opgenomen overzicht vermeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Investeringen 2023	Desinvesteringen 2023	Bijdragen van derden	Cumulatief besteed t/m 2022
Openbare verlichting	1.350	98			276
Wegen	6.017	3.629			5.187
Renovatie bruggen	890	382			601

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in het volgende overzicht opgenomen:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Investe- ringen	Desinvesteringen / Aflossingen	Mutatie voorziening	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen:					
- Deelnemingen	418				418
Sub-totaal	418				418
Leningen aan:					
- Deelnemingen	432				432
Sub-totaal	432				432
Overige langlopende leningen	7.037	2.492	858		8.671
Voorziening verstrekte leningen	-298			21	-277
Sub-totaal	6.739	2.492	858	21	8.394
Totaal	7.589	2.492	858	21	9.243

Toename langlopende leningen betreft € 2,5 miljoen starters-/duurzaamheidsleningen.

Onderstaande tabel specificeert de kapitaalverstrekking en leningen aan deelnemingen (artikel 36a 1):

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023
Bank Nederlandse Gemeenten	132
N.V. Waterbedrijf Groningen	9
Deelneming Oikocredit	5
Deelneming Enexis	534
Deelneming in BV 's escrow en CBL	17
Aandelen Dataland	1
Aandelen Omrin	152
Totaal	850

Vorraden

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Grondbank	502			502
Vorraden onderhanden werk (incl bouwgronden in exploitatie)	20.004	4.741	14.948	9.796
Overige grond- en hulpstoffen	81	-2		79
Voorziening grex	-4.987	-749	-1.495	-4.240
Totaal	15.600	3.990	13.453	6.137

Van de voorraden onderhanden werk kan van het verloop in 2023 het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
BIE: Bedrijventerreinen	5.346	7.865	15.807	-2.595	-2.260
BIE: Woningbouwlocaties	4.450	20.779	21.799	3.430	3.227
Totaal	9.796	28.644	37.606	835	967

Nb: een negatieve waarde betekent een positief resultaat

Voor een toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	13.603	10.435
Rekening courantverhouding met het Rijk	-	3.000
Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen	839	521
Overige vorderingen	3.299	3.796
Totaal	17.741	17.752

Op 23 maart 2024 stond aan vorderingen op openbare lichamen nog € 10,520 miljoen open, waarvan een teruggave BTW-compensatiefonds van € 9.983 miljoen.

Overige vorderingen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Belastingdebiteuren	480	615
Voorziening oninbaarheid belastingdebiteuren	-41	-50
Debiteuren Sociaal domein	1.612	1.164
Voorziening oninbaarheid debiteuren sociaal domein	-738	-557
Debiteuren overige	2.061	2.770
Voorziening oninbaarheid debiteuren overige	-76	-146
Totaal	3.299	3.796

Op 18 maart 2024 stond nog bij de belastingdebiteuren een bedrag van € 309.517 open. Van de overige debiteuren stond op 18 maart 2024 nog een bedrag open van € 11.016.253.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Kas	6	5
BNG	77	13.615
Rabobank	233	87
Totaal	316	13.708

Overlopende activa

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	747	1.355
Nog te ontvangen bedragen	10.551	8.196
Totaal	11.298	9.551

In het bedrag van nog te ontvangen bedragen zitten de aanslagen Diftar 2023 voor een bedrag van € 3,9 miljoen, Nedvang vergoedingen verpakkingsmaterialen van € 0,7 miljoen miljoen, en voorlopig resultaat Beschermd Wonen 2023 van € 0,6 miljoen.

Toelichting op de posten aan de passiva-zijde van de balans

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	20.009	25.385
Bestemmingsreserves	19.080	23.652
Gerealiseerde resultaat	11.256	11.143
Totaal	50.345	60.180

Het verloop in 2023 wordt hieronder per reserve weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Resultaat- bestemming 2022	Vermeer- deringen 2023	Verminder- ingen 2023	Verminder- ing ter dekking afschr. 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	20.009	7.836	778	3.238		25.385
Totaal algemene res.	20.009	7.836	778	3.298		25.385
Reserve grondexploitatie	1.616	79	750	9		2.436
Reserve MFC Oostwold	83					83
Reserve herinrichting voorm. zandwinput	276					276
Reserve IKC Marum	1.236					1.236
Reserve afboeking boekwaarden scholen	860					860
Reserve MFC De Wierde Grijpskerk	232					232
Reserve Natuurpark	349			18		331
Reserve overheveling niet- uitgegeven budgetten	4.261	1.574	9.902	11.227		4.510
Reserve Verduurzamings- maatregelen	203					203

Reserve groot onderhoud gebouwen	195					195
Reserve afschrijving diverse investeringen	7.379				366	7.013
Reserve programma huisvesting	728	160	183	60		1.011
Reserve beheerskosten TOZO	415	-11		77		327
Reserve cofinanciering projecten			3.000			3.000
Reserve museum Wierdenland	0		313			313
Reserve vluchtelingen		1.618				1.618
Reserve Sociaal domein	8					8
Reserves Winsum	1.239			1.239		0
Totaal bestemmingsres.	19.080	3.420	14.148	12.630	366	23.652

De mutaties van de reserves zijn toegelicht in bijlage 3.4

Voorzieningen

Niet alle voorzieningen worden op de balans credit weergegeven. In onderstaand tabel wordt weergegeven welke voorzieningen op de balans staan en welke in mindering worden gebracht op de activa van de balans:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023	In mindering op activa	Opgenomen in de balans
Pensioen wethouders	5.898		5.898
Egalisatie rioolheffing	1.027		1.027
Oostindie S/B	110		110
Verlofsparen	1.392		1.392
Voorzieningen GREX	4.241	4.241	
Voorzieningen debiteuren	752	752	
Voorziening verstrekte leningen	277	277	
Totaal	13.697	5.270	8.427

Het verloop van de voorzieningen in 2023 wordt hieronder weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.200	7.400
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	1.410	1.027
Door derden beklemden middelen met een specifieke aanwendingsrichting		
Totaal	8.610	8.427

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeer- deringen 2023	Vrijval 2023	Vermin- deringen 2023	Boekwaarde 31-12-2023
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening Pensioenen wethouders	6.257			359	5.898
Voorziening Oostindie	110				110
Voorziening Verlofsparen	833	1.061		502	1.392
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.200	1.061		861	7.400

Voorziening egalisatie riolering	1.410			383	1.027
Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	1.410			383	1.027
Totaal voorzieningen	8.610	1.061		1.244	8.427

De mutaties van de voorzieningen zijn toegelicht in bijlage 3.4

Vaste schulden met een rente-typische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde	Boekwaarde
(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Onderhandse leningen		
- van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	138.921	138.811
Waarborgsommen	22	23
Totaal	138.943	138.834

Over de langlopende geldleningen is in 2023 een bedrag van € 4,0 miljoen aan rente verantwoord.

In het volgende overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar over het jaar 2023:

Omschrijving	Saldo	Vermeer-	Aflossingen	Saldo
(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	deringen		31-12-2023
Onderhandse leningen:				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	138.921	14.000	14.110	138.811
Waarborgsommen	22	1		23
Totaal	138.943	14.001	14.110	138.834

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Omschrijving	Boekwaarde	Boekwaarde
(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	19.660	16.164
Overlopende passiva	20.236	21.469
Totaal	39.896	37.633

Op 7 maart 2024 was de stand van de openstaande overige schulden € 780.783.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde	Boekwaarde
(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Verplichtingen die in de loop van het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.281	6.904
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	9.791	14.331
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	164	233
Totaal	20.236	21.469

Verplichtingen die in de loop van het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2023
Transitorische rente	1.676
Uitkeringen/Bijdragen sociaal domein	606
Individueel keuze budget	226
Loonheffing/ABP	3.076
Overig	1.320
Totaal	6.904

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	SISA Regeling	Saldo 01-01- 2023	Ontvangen bedrag	Bestedingen	Vrijgeval- len bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
Onderwijsachterstandenbeleid	D8	114	467	458	0	123
Nationaal Programma Groningen 8 ^e tranche	F201	0	300		0	300
Capaciteit Decentr Overh Klimaat/Energ	F28	0	1.077	137	0	940
Verbetering digitale dienstverlening	C10	0	79	0	0	79
Lokaal onderwijsbeleid	D14	169	276	404	0	41
Koplopers project	H21	50	0	50	0	0
Inburgering	G10	377	658	173	37	825
Lokale Aanpak Isolatie	C94	0	2.751	0	0	2.751
Energiearmoede	C55	1.218	581	267	0	1.532
Proeftuin MOL aardgasvrije wijken	C72	4.473	0	689	0	3.784
Onderwijsroute	G13	55	58	0	55	58
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden 2022	D19	57	0	0	0	57
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden 2023	D19	0	180	129	0	51
Domein Overstijgend Samenwerken	H27	0	681	133	0	548
Gezond en Actief Leven Akkoord	H30	0	1.026	833	0	193
Regeling stim verkeersveiligheid 2022 2023	E84	486	0	407	0	79
TOZO	G4	1.015	0	0	187	828
Ventilatie in scholen	C32	800	0	0	0	800
Startbouwimpuls	C105	0	312	0	0	312
Lokaal preventieakkoord 1)	H12	45	0	2	0	43
Lokaal preventieakkoord 2023	H12	0	40	40	0	0
Lokaal Sportakkoord 2021 1)	H8	56	0	0	56	0
Lokaal Sportakkoord 2022	H8	76	0	7	0	69
Reductie energiegebruik woningen	C43	119	0	0	119	0
Subtotaal Rijk		9.108	8.486	3.729	454	13.413
Fietsroute	GRO2C	319	0	0	0	319
Fietsvoorzieningen bij gem bushaltes	GRO2C	0	35	0	0	35

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	SISA Regeling	Saldo 01-01- 2023	Ontvangen bedrag	Bestedingen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
Verkeersveiligheid	GRO2C	0	124	0	0	124
Kickstart	GRO8C	280	0	177	0	103
Retail Westerkwartier	GRO8C	5	0	1	0	4
Begeleiden kwetsbare schoolverlaters		25	0	0	0	25
Erfgoeddeal MH		52	0	52	0	0
Klimaatadaptatie	E44B	0	455	331	0	124
Samen koken in WK		1	0	0	1	0
Beschermde wonen – lokale investerings		0	159	0	0	159
Digitale inclusie – gemeente		0	10	0	1	9
Digitale inclusie - provincie		0	16	0	0	16
Subtotaal overige overheden		682	798	561	0	918
Totaal		9.791	9.284	4.290	454	14.331

1) De regels "Lokaal preventieakkoord" en "Lokaal Sportakkoord 2021 zijn uitgesplitst in de jaarrekening 2023, maar niet in de jaarrekening 2022.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Hoofdsom	% garant	Boekwaarde 01-01-2023	Totaalbedrag betalingen	Boekwaarde 31-12-2023	Garantie- bedrag
St. Wold en Waard	26.174	100	14.542		13.482	13.482
St. Biblionet Groningen	1.207	100	1.027		1.008	1.008
St. Woon/zorgcentrum het Hooge Heem	14.035	100	10.015		9.484	9.484
St. MFC Zevenhuizen	500	100	488		475	475
St. Woonzorg Nederland	2.481	100	1.932		1.827	1.827
St. Visvliet vitaal	150	100	138		134	134
Tennisclub Nienoord	75	100	5			
St. Behoud dorps huis	50	100	4		1	1
Kornhorn						
St. Wold en Waard	119.804	50	98.665	2.000	95.920	47.960
St. Huisvesting Vredewold	31.127	50	17.115		15.574	7.787
Nationale hypotheekgarantie (NHG)	26.174	50	239.000		218.000	109.000
Totaal			382.931	2.000	355.905	191.158

Langlopende financiële verplichtingen

Conform artikel 53 BBV vermeldt de gemeente belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren verbonden is. Niet opgenomen zijn de contracten met betrekking tot projecten, ambtelijk personeel en financiering (bijv. leningen). Daarnaast zijn de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen niet opgenomen. Deze staan al vermeld in de paragraaf Verbonden partijen. Hierna is een niet-limitatief overzicht van meerjarige contracten met een jaarlast groter dan € 1.000.000:

Meerjarige contracten (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Financiële verplichting	Looptijd
Inzameling en verwerking van de brongescheiden stromen	7.3	3.245	1-1-2020 – 1-1-2026 met de mogelijkheid tot verlenging met 1 keer 2 jaar
Inzameling gft en restafval	7.3	1.604	1-1-2020 – 1-1-2026 met de mogelijkheid tot verlenging met 1 keer 2 jaar
Bijdrage Rondweg Zuidhorn	2.1	1.350	Zie toelichting

Rondweg Zuidhorn: Bij de opening van de grondexploitatie voor de vervolgfases van fase 2D-A van de Oostergast betaalt de gemeente de resterende bijdrage van € 1,35 miljoen op 1 januari 2024 aan de provincie Groningen. Wanneer de datum van 1 januari 2024 niet wordt gehaald, omdat de uitgifte van woningen trager verloopt dan voorzien, dan kan de gemeente in overleg gaan met de provincie en moet tot overeenstemming worden gekomen over de betaling.

Langlopende verplichtingen Novatec:

- Aan de SW-medewerkers en aan medewerkers werkzaam via de cao aan de slag wordt vakantiegeld betaald over de periode 1 juni - 31 mei. De reservering vakantiegeld per 31 december 2023 is conform regelgeving BBV niet gepassiveerd. Deze reservering is naar schatting € 524.000.
- De verplichting inzake het stuwmeer verlof is niet in de balans tot uitdrukking gebracht. Dit stuwmeer was per 31 december 2023 geschat op ongeveer 45.400 uur. Een gedeelte van het stuwmeer verlof is omgezet in spaarverlof; hierbij gaat het om 22.600 uur.
- De gemeenteraad heeft een krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw op locatie Leeksterveld. Dit ter vervanging van de panden aan de Feithsweg 4. Aannemelijk is, gezien de geringe boekwaarde, dat er op termijn een boekwinst wordt gemaakt. 30% hiervan komt ten gunste van de gemeente Noordenveld. Dit is vastgelegd in het Liquidatieplan "Opheffing Gemeenschappelijke Regeling Novatec 2006" blz 14 2.6.1. waardebeoordeling activa.

2.4 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma's Baten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
0. Bestuur en ondersteuning	872	972	872	1.131	260	V
1. Veiligheid	56	38	48	59	11	V
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	534	106	401	628	226	V
3. Economie	172	43	43	46	4	V
4. Onderwijs	1.620	1.092	1.322	1.419	97	V
5. Sport, cultuur en recreatie	2.584	1.804	3.206	3.380	174	V
6. Sociaal domein	41.245	24.849	42.639	43.506	867	V
7. Volksgezondheid en milieu	17.401	17.943	24.913	19.760	-5.153	N
8. Volkshuis., ruimt.ord. en sted. vern.	3.486	1.480	3.334	4.241	907	V
Totaal baten programma's	67.970	48.325	76.776	74.169	-2.606	N
Algemene dekkingsmiddelen	146.892	140.403	147.569	149.707	2.138	V
Overhead	630	370	701	1.325	623	V
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten voor mutatie reserves	215.492	189.098	225.046	225.201	155	V
Onttrekkingen reserves	15.690	712	27.571	27.502	-69	N
Totaal baten na mutatie reserves	231.182	189.811	252.617	252.703	86	V

Programma's Lasten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
0. Bestuur en ondersteuning	5.384	5.467	5.828	5.734	94	V
1. Veiligheid	5.743	5.783	6.563	6.669	-106	N
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	10.995	10.677	10.988	11.335	-346	N
3. Economie	830	584	751	633	117	V
4. Onderwijs	8.440	7.177	7.885	8.228	-344	N
5. Sport, cultuur en recreatie	15.472	15.793	18.413	18.098	315	V
6. Sociaal domein	101.127	87.116	108.008	106.671	1.337	V
7. Volksgezondheid en milieu	20.255	20.149	27.978	23.521	4.457	V
8. Volkshuis., ruimt.ord. en sted. vern.	8.785	5.114	6.654	7.482	-828	N
Totaal lasten programma's	177.030	157.859	193.068	188.371	4.696	V
Algemene dekkingsmiddelen	3.218	8.429	2.853	3.098	-245	N
Overhead	22.596	23.244	22.947	23.869	-922	N
Vennootschapsbelasting	52	50	50	27	23	V
Onvoorzien	-	125	-	-	-	-
Totaal lasten voor mutatie reserves	202.896	189.583	218.918	215.366	3.552	V
Toevoegingen reserves	17.030	103	26.194	26.194	-	V
Totaal lasten na mutatie reserves	219.926	189.811	245.112	241.560	3.552	V

Totaal saldo baten en lasten	11.256	-	7.505	11.143	3.638	V
-------------------------------------	---------------	----------	--------------	---------------	--------------	----------

2.5 Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Verloop 2023 (bedragen x € 1.000)	Saldo
Primaire begroting	4,200
Stelpost vrije ruimte	<u>4,200</u>
Saldo primaire begroting	0,000
Eerste Bestuursrapportage	<u>-0,489</u>
Saldo na Eerste BR	-0,489
Tweede Bestuursrapportage	<u>3,851</u>
Saldo na Tweede BR	3,362
Laatste bijstelling begroting	<u>4,143</u>
Saldo na laatste bijstelling	7,505
Jaarrekeningresultaat	<u>11,144</u>
Verschil jaarrekening tov begroting incl wijzigingen	3,639

Totaalanalyse

Het jaarrekeningresultaat over 2023 is € 11,1 miljoen positief. Op basis van de bestuursrapportages is de begroting in de loop van 2023 bijgesteld tot een saldo van € 7,5 miljoen positief. De afwijking van het jaarrekeningresultaat ten opzichte van de bijgestelde begroting bedraagt € 3,6 miljoen positief.

A. Analyses per programma - algemeen

Hieronder geven we een toelichting op afwijkingen per programma. Voordat we dat doen gaan we in op salarissen en inhuur, omdat dit zowel de programma's als het taakveld overhead raakt.

Salarissen/ inhuur personeel

De salaris- en inhuurkosten van alle medewerkers worden toegerekend aan de diverse taakvelden en daarmee aan de programma's. In de analyse gaan we in op de begroting en realisatie ten aanzien van salarissen en inhuur over 2023 op totaalniveau, dat wil zeggen over alle programma's en het taakveld overhead heen. De bedragen zijn exclusief raad, college en griffie. Het bestuur wordt toegelicht bij programma o.

We onderscheiden diverse soorten inhuur:

- Inhuur formatie: inhuur bij niet ingevulde vacatures
- Inhuur incidenteel: inhuur bij projecten of tijdelijke vraag
- Inhuur in verband met vervanging wegens ziekte of zwangerschap
- Inhuur voor Novatec

Hieronder gaan we eerst in op salarissen en inhuur formatie bij niet ingevulde vacatures, en vervolgens op incidentele inhuur en inhuur wegens ziekte. Inhuur voor Novatec komt ten laste van specifieke budgetten en wordt indien nodig elders toegelicht.

Salarissen en inhuur formatie niet ingevulde vacatures (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Realisatie 2023	Vershil
Salarissen personeel	41.350	39.049	2.253 V
Naar projecten		-330	330 V
Stelpost inburgering	154	0	289 V
Uitleen	-93	-209	116 V
Subsidie		-118	118 V
Totaal salarissen	41.411	38.392	3.018 V
Inhuur formatie niet ingevulde vacatures	1.299	4.483	-3.184 N
Stelpost bedrijvigheid	135	0	135 V
Totaal inhuur formatie niet ingevulde vacatures	1.434	4.483	-3.049 N
Totaal salarissen en inhuur formatie niet ingevulde vacatures	42.844	42.875	-31 N

Aan salarissen personeel hebben we € 41,4 miljoen begroot, en € 39,0 miljoen gerealiseerd. Van de salarissen hebben we ruim € 0,3 miljoen doorbelast aan projecten zoals de opvang van ontheemden uit Oekraïne, crisishulpverlening van asielzoekers en het programma Kickstart, deze kosten komen niet ten laste van het begrote salarisbudget. We hebben een stelpost inburgering (programma 6) beschikbaar voor salarislasteren hiervoor. Uitleen personeel leverde € 0,1 miljoen meer op dan begroot. Aan loonkostensubsidies hebben we € 0,1 miljoen ontvangen. Na deze aanpassingen waren de werkelijke salarislasteren € 38,4 miljoen. Aan inhuur formatie bij niet ingevulde vacatures hebben we € 1,3 miljoen begroot en € 4,5 miljoen gerealiseerd. De stelpost bedrijvigheid (programma 3), was beschikbaar voor inhuur. De totale kosten samen bedragen € 42,9 miljoen. Enerzijds zijn de kosten van inhuur hoger ten opzichte van vast personeel. Anderzijds worden functies soms later of voor minder uren ingevuld waardoor een voordeel ontstaat. We willen in 2024 bij inhuur eerder de begroting daarop aanpassen en ook de stelposten eerder vertalen naar salaris- en inhuurbudgetten.

Incidentele inhuur (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Realisatie 2023	Vershil
Inhuur incidenteel	559	1.589	-1.030 N

Aan incidentele inhuur hebben we € 1,0 miljoen meer besteed dan geraamd. Van deze inhuur had ongeveer € 0,5 miljoen betrekking op gestegen aanvragen leges omgevingsvergunning. De opbrengsten daarvan zijn verwerkt bij programma 8.

Inhuur wegens ziekte (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Realisatie 2023	Vershil
Inhuur bij ziekte	1.350	1.457	-107 N
Verrekening UWV	-250	-310	60 V
Totaal	1.100	1.147	47 N

Voor inhuur wegens ziekte of zwangerschap hebben we in 2023 € 1,4 miljoen geraamd. De totale inhuurkosten wegens ziekte of zwangerschap waren € 1,5 miljoen. We hebben € 0,3 miljoen aan UWV-inkomsten ontvangen ter dekking van deze inhuurkosten. Na verrekening hiervan is sprake van een nadeel van € 47.000.

Programma o – Bestuur en ondersteuning

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

o. Bestuur en ondersteuning <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma o	872	1.131	260	V
Lasten programma o	5.828	5.734	94	V
Saldo van baten en lasten	4.957	4.603	353	V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
362 V	3 V	359 V	<u>Pensioenen wethouders</u> Voor de dekking van (toekomstige) pensioenverplichtingen van de wethouders moeten we geld reserveren. In de begroting hebben we hiervoor een jaarlijkse storting van € 225.000 in de voorziening pensioenen opgenomen. Na afloop van het jaar berekent een extern bureau de hoogte van de benodigde middelen. Met name door rente-ontwikkelingen ontstaan grote verschillen met de begroting. Uit de actualisatie blijkt dat € 359.000 kan vrijvallen uit de voorziening. Daarnaast hebben we € 222.000 aan uitgekeerde pensioenen verantwoord. Per saldo € 362.000 voordeel op pensioenen wethouders
50 V	50 V		<u>Salarissen en inhuur griffie</u> In 2023 waren deze lasten € 50.000 lager dan begroot.
55 N	55 N		<u>Contributie VNG / GGU</u> De contributie Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en onze bijdrage aan fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) van de VNG was € 55.000 hoger dan begroot. De contributie wordt bepaald op basis van aantal inwoners. We hebben de toename van aantal inwoners nog niet verwerkt in begroting
68 N	34 V	102 N	<u>Leges burgerzaken</u> Minder inwoners hebben een paspoort of identiteitskaart aangevraagd dan verwacht. Afgelopen jaren was dat ook het geval, in 2021 en 2020 als gevolg van corona. Dit heeft geleid tot € 102.000 minder legesopbrengsten dan begroot, tegenover deze lagere baten staan ook lagere lasten.
65 V	62 V	3 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 62.000 lagere lasten en € 3.000 hogere baten.
353 V	94 V	260 V	Totaal afwijking programma

Programma 1 – Veiligheid

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

1. Veiligheid <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 1	48	59	11	V
Lasten programma 1	6.563	6.669	-106	N
Saldo van baten en lasten	6.515	6.610	-95	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
83 N	83 N		<u>Salarissen en inhuur</u> In de begroting 2023 hebben we de salariskosten van alle medewerkers toegerekend aan de taakvelden en programma's waarvoor zij naar verwachting werkbaar zijn. De werkelijke kosten voor salarissen en inhuur verantwoorden we ook per taakveld. Bij programma 1 is sprake van een nadeel van € 83.000 bij salarissen en inhuur voor niet ingevulde vacatures. In de inleiding bij 2.5 Toelichting op baten en lasten zijn de integrale salariskosten en de kosten voor inhuur nader toegelicht
12 N	23 N	11 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleinere afwijkingen zorgen voor € 23.000 hogere lasten en voor € 11.000 hogere baten.
95 N	106 N	11 V	Totaal afwijking programma

Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 2	401	628	226	V
Lasten programma 2	10.988	11.335	-346	N
Saldo van baten en lasten	10.587	10.707	-120	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
230 V	230 V		<u>Waterwegen</u> Behoudens een aantal onderzoeken is het budget voor baggeren grotendeels, € 348.000, niet ingezet in 2023. De baggerlocaties zijn geïnventariseerd, locaties zijn geprioriteerd, bodem- en ecologisch onderzoek is uitgevoerd. Uit laatstgenoemde bleek dat nader onderzoek nodig is in verband met aanwezigheid poelkikker op bijna alle locaties. We voorzien dat achterstallige baggerwerkzaamheden in 2024 uitgevoerd moeten worden. Daar staat het volgende nadeel tegenover. De kosten voor de afvoer en verwerking van de slootruigte van depots bij de Tweemat zijn bijna tweemaal duurder dan begroot. Deze overschrijding met € 115.000 wordt veroorzaakt door de afstand die het transport moet afleggen, grotere volumes dan begroot en prijsstijgingen.
234 N	383 N	149 V	<u>Wegen</u> Aan het project "herinrichting centrum Leek" is € 229.000 uitgegeven. Hier staan private bijdragen van € 214.000 tegenover. Zowel de lasten als de baten zijn niet begroot. Er is een bate begroot van de provincie voor het toekomstig beheer en onderhoud van de fietsverbinding Leek-Groningen van € 259.000. Dit bedrag is nog niet ontvangen. Voor de inhuur voor toezicht op de aanleg van glasvezel in het buitengebied en voor het herstel van asfaltschades door het trekken van kabels zijn meerkosten gemaakt die worden gedekt door hogere opbrengsten van leges- en degeneratievergoedingen. Per saldo pakt dit voordelig uit en is daardoor een verklaring van het positieve saldo op de baten van kostenplaats wegen. Het budget onderhoud infra is met € 154.000 overschreden. Deze overschrijding komt door extra uitgaven die een directe relatie hebben met inkomsten uit schadevergoedingen en overige inkomsten voor aanleg en verbreden van inritten en het leggen van bestratingen voor particulieren. De overige meeropbrengsten laten zich grotendeels verklaren door in rekening gebrachte degeneratiekosten en legesopbrengsten.
116 N	193 N	77 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 193.000 hogere lasten en € 77.000 hogere baten.
120 N	346 N	226 V	Totaal afwijking programma

Programma 3 – Economie

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

3. Economie <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten programma 3	43	46	4	V
Lasten programma 3	751	633	117	V
Saldo van baten en lasten	708	587	121	V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
135 V	135 V		<u>Stimulering bedrijvigheid</u> Voor het versterken van onze economische positionering en de ondersteuning aan ondernemers zijn vanuit het CUP structurele middelen beschikbaar gesteld. Het bedrag voor 2023, € 135.000, is voor een groot deel wel ingezet, maar (inhuur)lasten zijn ten laste van een ander programma gebracht.
73V	73 V		<u>Versterken winkelcentra</u> Er zijn wel middelen ingezet voor versterking van de winkelcentra, echter deze zijn elders geboekt en verrekend met een provinciale subsidie voor het Uitvoeringsprogramma Retail.
50 V	50 V		<u>Herstructurering bedrijventerreinen</u> Voor dit project is structureel € 200.000 in de begroting opgenomen. In 2023 is hiervan eerder € 150.000 afgeraamd. Nu ontstaat een extra voordeel. Dit project is nog niet gestart in verband met het eerst opstarten van het programma Wonen en afronden masterplan Leek-Tolbert.
137 N	141 N	4 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 141.000 hogere lasten en € 4.000 hogere baten.
121 V	117 V	4 V	Totaal afwijking programma

Programma 4 – Onderwijs

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

4. Onderwijs <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten programma 4	1.322	1.419	97	V
Lasten programma 4	7.885	8.228	-344	N
Saldo van baten en lasten	6.563	6.810	-247	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
0	128 N	128 V	<u>NPO Lokaal Onderwijsbeleid</u> In het kader van het NPO Lokaal onderwijsbeleid zijn geormerkte middelen uit het voorgaande jaar ingezet ter dekking van hogere uitgaven in 2023.
248 N	248 N		<u>Leerlingenvervoer</u> De lasten met betrekking tot leerlingenvervoer vallen € 248.000 hoger uit dan begroot. Dit ontstaat door een toename van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer gedurende het hele schooljaar. Ondanks aangepast beleid en meer inzet op zelfstandig reizen stijgt het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer.
1 V	32V	31 N	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 32.000 lagere lasten en € 31.000 lagere baten.
247 N	344 N	97 V	Totaal afwijking programma

Programma 5 - Sport, cultuur en recreatie

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

5. Sport, cultuur en recreatie <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 5	3.206	3.380	174	V
Lasten programma 5	18.413	18.098	315	V
Saldo van baten en lasten	15.207	14.718	489	V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
159 V	67 V	96 V	<u>Salarissen</u> In de begroting 2023 hebben we de salariskosten van alle medewerkers toegerekend aan de taakvelden en programma's waarvoor zij naar verwachting werkbaar zijn. De werkelijke kosten voor salarissen en inhuur verantwoorden we ook per taakveld. Bij programma 5 is sprake van een voordeel van € 159.000 bij salarissen en inhuur voor niet ingevulde vacatures. In de inleiding bij 2.5 Toelichting op baten en lasten zijn de integrale salariskosten en de kosten voor inhuur nader toegelicht.
130 V	130 V		<u>Recreatie</u> We hebben € 130.000 minder uitgegeven aan recreatie. Het budget bevat voornamelijk tijdelijke middelen voor de uitvoering van de visie recreatie en toerisme. Met vaststelling van de laatste financiële rapportage 2023 was al € 442.500 van de oorspronkelijk begrote middelen overgeheveld.
95 V	95 V		<u>Bibliotheek</u> Er is sprake van een voordeel van 95.000. Via de meicirculaire Gemeentefonds is € 60.000 ontvangen voor Taal voor ontheemden Oekraïne. De Taallessen zijn eind 2023 van start gegaan en de facturen worden in 2024 uitbetaald. Voorgesteld wordt het budget via resultaatbestemming 2023 mee te nemen naar 2024. Daarnaast was er nog € 75.000 gereserveerd voor de verhoging van de huurlasten na de verhuizing in Marum. Aangezien de Bibliotheek pas halverwege 2023 verhuisde, is hiervan € 40.000 uitgegeven.
84 V	84 V		<u>Cultureel erfgoed</u> Een subsidie voor de restauratie van molen De Meeuw, een bijdrage van € 32.500 is nog niet uitgekeerd. De bijdrage wordt na voltooiing van de restauratie uitbetaald. Op de post onderhoud gebouwen is een bedrag van € 29.000 niet ingezet. Het resultaat op gebouwen wordt verrekend met de reserve onderhoud gebouwen. De kosten voor het opstellen van een archeologische beleidsadvieskaart waren geraamd op € 35.000. De kosten hiervan vallen mee. Een voordeel van € 23.000.
83V	83 V		<u>Subsidieregeling Energielasten Maatschappelijke organisatie</u> Met betrekking tot de subsidieregeling tegemoetkoming Energielasten Maatschappelijke organisaties is er op programma 5 sprake van een voordeel van € 83.000. Er was minder budget nodig dan verwacht voor subsidies, onder meer doordat zwembaden gebruik konden maken van een landelijke regeling. Van de € 83.000 dient nog wel €

			25.000 overgeheveld te worden voor personele inzet voor vaststelling van de subsidies. Het restant van € 58.000 komt vrij te vallen.
82 V	82V		<u>Cultuurvisie</u> De lasten met betrekking tot de cultuurvisie vallen € 82.000 lager uit dan begroot. Meerdere redenen liggen hieraan ten grondslag: het gaat hierbij onder andere om een terugbetaling van een verstrekte subsidie als gevolg van een verantwoording van een project, geen aanvragen voor 'grote theaterproducties' in 2023, het niet doorgaan van het cultuurfestival in 2023, betalingen voor culturele activiteiten die in 2023 vanuit de Cultuurvisie betaald zouden worden, maar eenmalig vanuit de SPUK GALA gefinancierd zijn.
74 V	74V		<u>Sportbeleid</u> De lasten met betrekking tot sportbeleid vallen 74.000 lager uit dan begroot. Dit ontstaat doordat een subsidie ten laste van de specifieke uitkering GALA kon worden gebracht en geraamde personeelslasten voor het onderzoek gratis sporten vielen lager uit.
40V	108 V	68 N	<u>Sportakkoord</u> Er is een bedrag van € 108.000 in 2023 niet uitgegeven aan het Sportakkoord. Dit bedrag komt voor uit € 68.000 vanuit het overgehevelde Rijksbudget Sportakkoord 2022 en € 40.000 vanuit de gemeentebegroting 2023. In 2023 is het Sportakkoord herijkt en is de subsidieregeling duidelijker en toegankelijker gemaakt. De reden hiervoor is dat er onvoldoende aanvragen binnen kwamen en dat de aanvragen met enige regelmaat niet aan de subsidievoorwaarden voldeden. Het aanpassen van de beide regelingen heeft tijd gekost, waardoor het resultaat hiervan in 2023 nog onvoldoende zichtbaar werd. Omdat het budget uit 2023 niet overgeheveld kan worden naar 2024, is in 2023 alleen het Rijksbudget 2023 uitgegeven. Het Rijksbudget 2022 en het gemeentelijk budget 2023 is grotendeels niet besteed. Met de nieuwe subsidieregeling verwachten we de budgetten wel in 2024 te kunnen besteden.
79 N	79 N		<u>Openbaar groen</u> Als gevolg van stormschade in de zomer 2023 zijn € 79.000 extra lasten voor externe inzet gefactureerd.
145 N	145 N		<u>Sportvelden</u> Het onderhoud gebouwen bij sportvelden is met € 34.000 overschreden. Deze overschrijding wordt verrekend met de reserve onderhoud gebouwen. Door diverse oorzaken als storm Polly, vandalismeschade, reparatie van (verouderde) verlichtingsinstallaties is de post overige goederen en diensten met € 111.000 overschreden.
38 N	184 N	146 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 184.000 hogere lasten en € 146.000 hogere baten.
489 V	315 V	174 V	Totaal afwijking programma

Programma 6 – Sociaal domein

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

6. Sociaal Domein (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
Baten programma 6	42.639	43.506	867	V
Lasten programma 6	108.008	106.671	1.337	V
Saldo van baten en lasten	65.369	63.165	2.203	V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
701 V	547 V	154 V	<u>BUIG⁶ (onderdeel BBZ)</u> Op onderdeel BBZ is er per saldo sprake van een voordeel van € 701.000. De verklaring is een combinatie van oorzaken. De aantallen BBZ gerechtigden zijn drastisch gedaald (van 18 naar 5 dossiers). En er zijn geen leningen bedrijfskapitaal verstrekt. Naast verlaging van de kosten gaf dit ook een verlaging van uitvoeringslasten.
534 V	593 V	59 N	<u>Wmo Hulp bij het Huishouden</u> Wmo Maatwerkvoorziening, Hulp bij het huishouden laat een voordeel zien van € 0,5 miljoen ten opzichte van het begrote budget van afgerond € 5,5 miljoen. Dit voordeel ontstaat met name bij de Zorg in Natura. Vanaf 1 maart 2023 is er sprake van een taakgerichte uitvoering van deze Zorg in Natura door twee zorgaanbieders. Op basis van het definitieve startbudget 2023 had gedurende het jaar het budget € 0,3 miljoen verlaagd kunnen worden. Vanuit voorzichtigheid is dit niet gedaan, ook gezien de toename van het aantal cliënten. Op basis van onze concept afrekening 2023 met beide zorgaanbieders is er sprake van een aanvullend voordeel van € 0,2 miljoen. De daadwerkelijke inzet van uren zorg valt ondanks toename van het aantal cliënten lager uit. Dit heeft te maken met personeelskrapte.
321 V		321 V	<u>Regeling IZA</u> In 2023 is een bedrag van € 320.000 aan salariskosten in rekening gebracht bij penvoerder gemeente Groningen, regeling IZA. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening is het voorstel om dit voordeel op salariskosten in 2024 in te zetten voor IZA projecten.
306 V	250 N	556 V	<u>Novatec</u> Op programma 6 zijn inzake Novatec de lasten € 250.000 hoger en de baten zijn € 556.000 hoger. In totaal is het effect € 306.000 voordelig. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Novatec.
299 V		299 V	<u>Beschermd Wonen</u> Op basis van de prognose december 2023 is er sprake van een vrijval van € 739.000 in plaats van € 440.000 vanuit centrumgemeente Groningen inzake Beschermd Wonen. Dit

⁶ BUIG is de benaming voor een gebundelde uitkering van het Rijk aan gemeenten voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
			ontstaat met name door lagere zorgkosten en door lagere uitvoeringskosten.
198 V	198 V		<u>Dorpshuizenbeleid</u> Doordat 2023 een aanloopjaar was – beleid vastgesteld door de raad in april, start uitvoering in 2 ^e helft 2023- is er onderbenutting van het budget voor dorpshuizenbeleid. De subsidieregeling OZB 2023 werd volop benut. De overige subsidieregelingen vroegen aan de kant van de gemeente én aan de kant van de dorpshuizen meer uitwerkingstijd, dit gold vooral voor de subsidieregeling EPA-maatwerkadvies en DMJOP dorpshuizen en de nog vast te stellen regelingen: Onderhoudsfonds en de Maatwerksubsidie.
175 V	175 V	oV	<u>Energietoeslag 2023</u> Energietoeslag 2023 laat ten opzichte van het begrote budget van € 3,6 miljoen een voordeel van € 175.000 zien. Dit ontstaat met name door de terug ontvangen subsidie Stichting Noofofonds. Bij de resultaatbestemming 2023 wordt voorgesteld € 60.000 over te hevelen naar 2024 ter afronding van de uitvoering energietoeslag.
121 V	121 V		<u>Leefbaarheid</u> Voor leefbaarheid en inwonersinitiatieven is € 121.000 minder besteed. We zijn terughoudend geweest met het toekennen van subsidies voor inwonersinitiatieven. In principe wordt de lijn gevolgd dat initiatieven voor bijdragen eerst een beroep doen op de door ons beschikbaar gestelde dorpsbudgetten, daarnaast kan mogelijk een beroep worden gedaan op een aanvullende subsidie Leefbaarheid.
105 V	230 V	125 N	<u>Wmo Dagbesteding en Begeleiding</u> Wmo Dagbesteding en Begeleiding laat een voordeel zien van € 0,1 miljoen ten opzichte van het begrote budget van afgerond € 6,0 miljoen. Ten opzichte van het totaalbudget een beperkte afwijking..
81 V	81 V	o V	<u>Inkomensondersteuning</u> Met betrekking tot inkomensondersteuning is er sprake van een overschot op meerdere onderdelen van in totaal ongeveer € 80.000. De oorzaak is dat het aantal toekenningen inkomensondersteuning net zoals in 2022 lager is uitgevallen dan verwacht. Dit past in het beeld, omdat ook het aantal bijstandsgerechtigden in 2023 is afgenomen.
26V	258 N	284 V	<u>Uitvoering Beschermd Wonen ZIN/PGB</u> Met betrekking tot uitvoering Beschermd Wonen zijn de zorglasten circa € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Deze zorglasten worden volledig vergoed door de centrumgemeente Groningen. De baten vallen daardoor ook € 0,3 miljoen hoger uit dan begroot.
o	548 V	-548 N	<u>Specifieke Uitkering Domein Overstijgend Samenwerken</u> In 2023 is € 681.000 ontvangen voor het Domein Overstijgend Samenwerken. Er is in totaal € 126.000 uitgegeven. Dit valt lager uit dan begroot doordat het project pas effectief kon starten in september 2023, mede door de late toekenning van de rijksmiddelen medio mei. Het niet uitgegeven deel van € 548.000 gaat terug naar het Rijk. In 2024 ontvangen wij opnieuw geld voor het project DOS
o	127 V	127 N	<u>Specifieke Uitkering Wet Inburgering</u> De begrote lasten met betrekking tot de specifieke uitkering Wet Inburgering waren bij de tweede bestuursrapportage verlaagd met

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
			€ 300.000. Ten opzichte van deze bijgestelde begroting vallen de lasten lager uit met een bedrag van € 127.000. Dit ontstaat doordat het daadwerkelijk aantal gehuisveste statushouders lager uitvalt dan verwacht. Hierdoor zijn de baten ook € 127.000 lager. Het niet bestede deel van deze specifieke uitkering wordt op de balans geparkeerd.
0	171 V	171 N	<u>Kickstart</u> De lasten met betrekking tot de specifieke uitkering 'Kickstart' vallen € 171.000 lager uit dan begroot. Een deel van de kosten die we in Kickstart hebben begroot, hebben we ten laste gebracht van het GALA-budget 2023. Daarnaast vielen de uitgaven Kickstart lager uit doordat scholen terughoudend met de aan hen verstrekte subsidies voor Tijd voor Toekomst omgingen en doordat voorbereiding van pilots Tijd voor Toekomst op diverse scholen wat meer voorbereidingstijd vergden. Een uitgebreidere toelichting staat in de Voortgangsrapportage 2023, die in Q2-2024 aan de raad ter informatie wordt voorgelegd. Het in 2023 niet uitgeven deel van de geoormerkte bijdrage van de provincie staat op de balans geparkeerd en kan komende periode worden ingezet. Hierdoor zijn ook de baten € 171.000 lager dan begroot.
5 N	389 N	384 V	<u>BUIG (P-wet, IOAW, IOAZ en loonkosten)</u> De lasten op dit onderdeel zijn € 389.000 hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de afname van de balanspositie overige debiteuren Participatiewet. Daar staat tegenover dat de baten € 384.000 hoger zijn dan begroot. Dit ontstaat door hogere terugvorderingen met betrekking tot de participatiewet en door een gedeeltelijke vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren
21 N	66 V	87 N	<u>Leefgeld Particuliere Opvang Oekraïners (POO)</u> In de tweede bestuursrapportage is een inschatting gemaakt dat er een resultaat zou zijn van € 100.000 op leefgeld. Nu blijkt dat zowel de baten als de kosten te hoog zijn ingeschat wat leidt tot de aanpassing van € 66.000 minder lasten en € 87.000 minder baten. Hierdoor is het resultaat op leefgeld met € 21.000 naar beneden bijgesteld.
65 N	6 V	71 N	<u>Club-en buurthuizen</u> Het casco van het gebouw Hazelaar in Marum was al voor 1 januari 2023 opgeleverd en daarvoor moest het gehele jaar huur worden betaald (ca. € 123.000). Dit terwijl pas sinds medio 2023 de ruimten in het gebouw kunnen worden verhuurd aan Biblionet, Sociaal Werk De Schans en een aantal kleinere huurders.
97 N	90 N	7N	<u>Re-integratie</u> De lasten met betrekking tot re-integratie vallen € 90.000 hoger uit dan begroot. Dit ontstaat door de verstrekte vergoedingen voor reiskosten inburgering.
263 N	242 N	21 N	<u>Wmo Vervoer</u> Met betrekking tot Wmo Vervoer is er sprake van een nadeel van € 232.000. De hogere lasten ontstaan met name door loonprijs ontwikkelingen wat begroting technisch nog niet was verwerkt.
581 N	589 N	8 V	<u>Jeugdhulp</u> Jeugdhulp (ZIN/PGB en overig) laat een nadeel zien van € 0,6 miljoen ten opzichte van het begrote budget jeugd van afgerond € 23 miljoen. Hiervan heeft circa € 0,35 miljoen betrekking op een hogere vraag naar Jeugdhulp. Daarnaast is er sprake van een

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
			nadelig prijseffect van € 0,2 miljoen. Dit hangt onder meer samen met de definitieve vaststelling tarieven van de lokaal ingekochte jeugdhulp over jaren 2022/2023 en ook de hogere vraag naar jeugdhulp. Tenslotte zijn er nog nagekomen facturen uit voorgaande jaren ter hoogte van € 0,05 miljoen. In de tweede bestuursrapportage 2023 hebben we hiervoor al € 1 miljoen extra begroot. In totaal is het nadeel € 1,6 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting
368 V	292 V	77 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen samen voor € 292.000 lager lasten en € 77.000 hogere baten.
2.203 V	1.337 V	867 V	Totaal afwijking programma

Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

7. Volksgezondheid en milieu (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten programma 7	24.913	19.760	-5.153	N
Lasten programma 7	27.978	23.521	4.457	V
Saldo van baten en lasten	3.066	3.764	-696	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
932 N	882 N	50 N	<u>Afval</u> De contracten voor broninzameling zijn in 2023 met € 882.000 overschreden door: - fors hogere indexatie 15,3% dan geraamd 7% -dispuut ontstaan in 2022 met de inzamelaar over de inzamelmethode lastig bereikbare locaties, lage opbrengsten deelstromen, hoge kosten op- en overslag PD en Corona kosten. Een deel van deze kosten is afkomstig uit 2022. -Niet geraamde kosten voor vermarkting deelstromen, de grondstoffenmarkt is in 2023 fors verslechterd waar gerekend is op een effect rond nul, was dit fors negatief. De opbrengsten uit de tarieven (vastrecht en diftar) waren € 193.000 lager dan geraamd. Met name de aangeleverde kilo's diftar waren aanzienlijk lager met € 225.000. De totale opbrengsten van de heffing waren € 9,3 miljoen. Daarentegen zijn de opbrengsten voor verpakkingsafval met € 131.000 hoger dan ingeschat. Deels door een afrekening voor jaar 2021 € 66.000. <i>Bovenstaande werd pas in het najaar concreet inzichtelijk en kon daarom niet bijgesteld worden in de begroting.</i> <i>De uitkomsten van deze jaarrekening worden betrokken bij de tariefstelling voor 2024. Voor een analyse van het resultaat op baten en lasten waarmee het dekkingspercentage wordt berekend verwijzen wij naar de tabel in de paragraaf lokale heffingen.</i>
235 N	235 N		<u>Milieustraat</u> Het niet meer kunnen verwerken van de gemeentelijke groenstromen op de milieustraat de Tweemat en het ombuigen van deze groenstromen heeft geleid tot een fors hogere verwerkingskosten. We kregen in het najaar pas zicht op de extra kosten.
40 N	476 V	516 N	<u>Aanpak energiearmoede</u> Voor uitvoering van de regeling reductie energie is een uitkering van € 1.433.000 beschikbaar. Het doel van de regeling is het verminderen van CO₂ uitstoot door het nemen van energiebesparende maatregelen door huiseigenaren en, in mindere mate, huurders. Met deze regeling zetten gemeenten projecten op waarmee huiseigenaren voorgelicht en gestimuleerd worden energiebesparende maatregelen te nemen. De regeling loopt door in 2024. Het nog beschikbare bedrag is € 476.000. Een deel van de lasten (€ 40.000) wordt als

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
			nadeel verwerkt in de jaarrekening. Deze zijn niet ten laste van de regeling te brengen.
13 N	927 V	940 N	<u>CDOKE eerste tranche</u> Deze (meerjarige) uitkering heeft als doel om de capaciteit te vergroten voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. De eerste tranche ontvangen in 2023 is grotendeels niet ingezet.
o	3.311 V	3.311 N	<u>Proeftuin aardgasvrije wijken</u> De dorpen Midwolde, Oostwold, Lettelbert (MOL-dorpen) zijn aangewezen als een van de 64 proeftuinen aardgasvrije wijken. De gemeente heeft een subsidie van € 4,6 miljoen. ontvangen om de woningen in de MOL-dorpen aardgasvrij te maken. In 2022 en 2023 is in totaal ruim € 0,8 miljoen. ingezet. Er resteert nog € 3,8 miljoen.
o	300 V	300 N	<u>Nationaal isolatieprogramma</u> De middelen worden verstrekt in het voor uitgaven aan verschillende doeleinden. Gedacht kan worden aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken inzake demografische veranderingen, energietransitie en economische uitdagingen rond digitalisering en vergroening.
o	177 V	177 N	<u>Gezond en actief leven akkoord (GALA)</u> Met betrekking tot Gala zijn zowel de lasten als baten € 177.000 lager dan begroot. Dit ontstaat met name op het onderdeel valpreventie. De reden hiervoor is dat 2023 een opstartjaar is van deze regeling. Het niet bestede deel gaat grotendeels terug naar het Rijk.
82 V	82 V		<u>Gezond in de stad</u> De lasten met betrekking tot Gezond in de stad zijn € 82.000 lager dan begroot. Dit ontstaat doordat de lasten onder de specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord, kortweg GALA, kon worden verantwoord.
102 V		102 V	<u>Leges Begraafplaatsen</u> De hogere inkomsten zijn te verklaren doordat er in 2023 sprake was van een hoger aantal begrafenissen dan in 2022
107 V	107 V		<u>Dienstverleningsovereenkomst GGD</u> Er is sprake van een voordeel van € 107.000 met betrekking tot de dienstverleningsovereenkomst GGD. Dit ontstaat doordat een deel van de kosten onder de specifieke uitkering GALA kan worden verantwoord.
233 V	194 V	39 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 191.000 lagere lasten en € 39.000 hogere baten.
696 N	4.457 V	5.153 N	Totaal afwijking programma

Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit programma. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

8. Volkshuisvest., ruimtelijke ord. en sted. vern.	Begr.2023	Rekening	Vershil	V/N
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	na wijz.	2023	2023	
Baten programma 8	3.334	4.241	907	V
Lasten programma 8	6.654	7.482	-828	N
Saldo van baten en lasten	3.321	3.241	80	V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
505 V	96 N	601 V	<u>Leges omgevingsvergunningen</u> Het resultaat is het gevolg van de hoeveelheid aanvragen die is behandeld en de fors gestegen bouwkosten. Dit heeft ook extra lasten (zie nadeel bij salarissen en inhuur) met zich meegebracht, die we hebben kunnen dekken uit de extra opbrengsten.
32 N	381 N	349 V	<u>Grondexploitaties</u> In de laatste financiële rapportage 2023 is voor de grondexploitaties een doorkijk gemaakt richting einde jaar. De begroting is op basis van deze doorkijk aangepast. De winstneming is begroot op € 750.000 en een positieve bijstelling van de verliesvoorzieningen met € 850.000. Samen € 1.600.000 voordeel. In de jaarrekening is de uiteindelijke winstneming € 830.000 en is de mutatie op de verliesvoorzieningen met € 800.000 iets nadeliger.
213 N	213 N		<u>Salarissen en inhuur</u> In de begroting 2023 hebben we de salariskosten van alle medewerkers toegerekend aan de taakvelden en programma's waarvoor zij naar verwachting werkbaar zijn. De werkelijke kosten voor salarissen en inhuur verantwoorden we ook per taakveld. Bij programma 8 is sprake van een nadeel van € 213.000 bij salarissen en inhuur voor niet ingevulde vacatures. In de inleiding bij 2.5 Toelichting op baten en lasten zijn de integrale salariskosten en de kosten voor inhuur nader toegelicht
180 N	138 N	43 N	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 138.000 hogere lasten en € 43.000 lagere baten.
80 V	828 N	907 V	Totaal afwijking programma

Algemene dekkingsmiddelen

De analyse van de algemene dekkingsmiddelen is opgesplitst naar de onderstaande taakvelden:

Algemene dekkingsmiddelen Baten (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	488	546	58	V
0.5 Treasury	646	658	13	V
0.61 OZB woningen	9.735	9.707	-29	N
0.62 OZB niet-woningen	5.900	6.116	216	V
0.64 Belastingen overig	65	65		V
0.7 Algemene en overige uitkering Gem fonds	130.735	132.342	1.607	V
0.8 Overige baten en lasten	-	273	273	V
Totaal baten algemene dekkingsmiddelen	147.569	149.707	2.138	V

Algemene dekkingsmiddelen Lasten (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Vershil 2023	V/N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	869	1.117	-248	N
0.5 Treasury	551	877	-326	N
0.61 OZB woningen	733	761	-28	N
0.62 OZB niet-woningen	236	243	-7	N
0.64 Belastingen overig	65	62	3	V
0.7 Algemene en overige uitkering Gem fonds	9	10	-1	N
0.8 Overige baten en lasten	390	27	363	V
Totaal lasten algemene dekkingsmiddelen	2.853	3.098	-245	N

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroet incl wijzigingen	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	869	1.117	-248 N
Baten	-488	-546	58 V
Saldo	381	572	-191 N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
62 V		62 V	<u>Verkopen onbebouwd vastgoed</u> De verkoop van twee kavels in Grootegast en Doezum (buiten onze grondexploitaties) heeft samen met overige stukjes grond € 62.000 meer opgeleverd dan begroot.
104 N	104 N		<u>Energie</u> Aan energiekosten hebben we € 104.000 meer betaald dan begroot.
149 N	144 N	4 N	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 145.000 hogere lasten en € 4.000 lagere baten.
191 N	248 N	58 V	

o.4 Overhead

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Overhead <i>(Bedragen x € 1.000)</i>	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten overhead	701	1.325	623	V
Lasten overhead	22.947	23.869	-922	N
Saldo van baten en lasten	22.246	22.544	-299	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
243 V	217 V	26 V	<u>Salarissen en inhuur</u> In de begroting 2023 hebben we de salariskosten van alle medewerkers toegerekend aan de taakvelden en programma's waarvoor zij naar verwachting werkbaar zijn. De werkelijke kosten voor salarissen en inhuur verantwoorden we ook per taakveld. Bij overhead sprake van een voordeel van € 217.000 bij salarissen en inhuur voor niet ingevulde vacatures. In de inleiding bij 2.5 Toelichting op baten en lasten zijn de integrale salariskosten en de kosten voor inhuur nader toegelicht.
559 N	1.061 N	502 V	<u>Voorziening verlofsparen</u> Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 vakantie-uren sparen. Bij verlofsparen is sprake van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een niet voorspelbare opbouw en afbouw. De financiële regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording, BBV) schrijft voor dat dan een voorziening moet worden gevormd. De storting wordt bepaald door niet opgenomen verlof te vermenigvuldigen met het uurloon van betreffende medewerker. Deze berekening hebben we na afloop van 2023 gemaakt. In de begroting hadden we hiervoor geen post opgenomen.
17 V	78 N	95 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 78.000 hogere lasten en € 95.000 hogere baten
299 N	922 N	623 V	

0.5 Treasury

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	551	877	-326 N
Baten	646	658	13 V
Saldo	95	219	-314 N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
307 N	307 N		<u>Rente lang</u> We hebben € 307.000 meer aan lange rente betaald dan begroot, bij de begroting is geen rekening gehouden met de nieuwe lening die in 2023 is aangetrokken.
7 N	20 N	13 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 20.000 hogere lasten en € 13.000 hogere baten.
-314 N	-326 N	13 V	

0.6 OZB en Belastingen

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	1.034	1.066	32 N
Baten	15.700	15.888	188 V
Saldo	14.666	14.822	156 V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
178 V		178 V	<u>OZB niet woningen</u> De opbrengst van OZB op niet-woningen was hoger dan begroot.
22 N	32 N	10 V	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 32.000 hogere lasten en € 10.000 hogere baten.
156 V	32 N	188 V	

0.7 Algemene uitkering

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	9	10	-1 N
Baten	130.735	132.342	1.607 V
Saldo	130.726	132.332	1.606 V

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
1.607 V		1.607 V	<u>Algemene uitkering</u> We hebben € 1,6 miljoen meer uit het gemeentefonds ontvangen dan begroot. Dit komt doordat het Rijk in de decembercirculaire op de valreep extra middelen heeft verstrekt die we niet hadden begroot. Bij de algemene uitkering betreft het actualisatie van de maatstaf huishoudens met een laag inkomen. Bij decentralisatie-uitkeringen zijn twee belangrijke bedragen € 552.000 voor invoeringskosten Omgevingswet en € 77.000 voor behoud sociale voorzieningen Groningen. Via resultaatbestemming gaan we deze bedragen beschikbaar stellen in 2024. Daarnaast hebben we € 93.000 extra ontvangen voor meerkosten Oekraïne sociaal domein. Ook ontvingen we in december we € 67.000 aan nabetalingen over 2021
1 N	1 N		<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 1.000 hogere lasten.
1.606 V	1 N	1.607 V	

o.8 Overige baten en lasten

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroot incl wijzigingen	Rekening 2023	Afwijking
Lasten	390	27	363 ✓
Baten	0	273	273 ✓
Saldo	390	-246	636 ✓

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
273 V		273 V	<u>Correcties omzetbelasting en BTW compensatiefonds</u> We hebben diverse correcties omzetbelasting en BTW Compensatiefonds over de periode 2017-2019 met de belastingdienst verrekend. Per saldo is sprake van een voordeel van € 273.000.
200 V	200 V		<u>Stelpost loon- en prijscompensatie</u> Via de algemene uitkering ontvangen we compensatie voor stijgende lonen en prijzen. In 2023 hebben we hiervoor € 3,1 miljoen toegevoegd aan deze stelpost en vervolgens € 2,9 miljoen via begrotingswijzigingen aan taakvelden toegevoegd. Tegenover het restantbedrag van € 200.000 staan onder meer extra uitgaven op andere taakvelden. De belangrijkste is jeugdhulpverlening van € 200.000. Op deze onderdelen is de begroting niet aangepast omdat (te) laat duidelijk werd om welke bedrag het ging.
169 V	169 V		<u>Stelpost themafonds en coronathemafonds</u> In 2023 hebben we € 250.000 begroot voor de inzet vanuit themafonds. We hebben voor € 81.000 bijgedragen aan diverse projecten, € 169.000 is niet ingezet. De bijdragen zijn toegelicht en verwerkt in de eerste en tweede bestuursrapportage, daarna zijn geen nieuwe besluiten genomen om bij te dragen aan projecten.

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
			Voor het corona themafonds was € 1.256.000 begroot, hiervan hebben we € 425.000 ingezet voor tegemoetkoming energiekosten en € 831.000 overgeheveld naar 2024 voor energiekosten en verduurzaming.
6 N	6 N		<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 7.000 hogere lasten
636 V	363 V	273 V	

0.9 VPB

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. De afwijkingen zijn kleiner dan € 50.000, daarom geen toelichting.

Vennootschapsbelasting (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Lasten vennootschapsbelasting	50	27	23	V
Saldo van baten en lasten	50	27	23	V

0.10 Mutatie reserves

Onderstaand overzicht toont de afwijkingen op de lasten en baten van dit taakveld. In de tabel eronder volgt een toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000, gesorteerd van voordeel naar nadeel.

Reserve mutaties (Bedragen x € 1.000)	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023	Verschil 2023	V/N
Onttrekkingen reserves	27.571	27.502	-69	N
Toevoegingen reserves	26.194	26.194	-	-
Saldo van mutatie reserves	-1.377	-1.308	-69	N

Afwijking saldo	Afwijking lasten	Afwijking baten	Onderwerp en toelichting
69 N		69 N	<u>Diverse verschillen</u> Diverse kleine verschillen zorgen voor € 69.000 lagere baten.
69 N	o	69 N	

2.6 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Als norm voor het rechtmatig handelen is in de [Financiële verordening gemeente Westerkwartier 2023](#) besloten een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten te hanteren (inclusief toevoegingen aan reserves). Op basis van de jaarrekening 2023 betekent dit een verantwoordingsgrens van € 7,247 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Conclusie rechtmatigheidsverantwoording

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen zijn opgenomen in de tabel hieronder.

Rechtmatigheidsverantwoording	
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	2.791
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	748
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>3.539</i>
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (onderdeel 1 + 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid	1.467
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	2.072
Voorwaardencriterium	
Geconstateerde afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.	4.090
M&O criterium	
Geen afwijkingen geconstateerd	-
Totaal van onrechtmatigheden	7.629

Waar voorheen de acceptabele begrotingsonrechtmatigheden (€ 1,467) niet meetelden in het rechtmatigheidsoordeel, is dit nu niet meer het geval. Wanneer de acceptabele afwijkingen niet hadden meegeteld voor het oordeel was de afgesproken verantwoordingsgrens van 3% niet overschreden en waren de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden wordt hieronder nader toegelicht. In paragraaf C Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid (waaronder de toelichting op geconstateerde afwijkingen binnen het voorwaardencriterium). In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Analyse begrotingscriterium

Het budgetrecht is een recht dat de gemeenteraad toekomt. Het budgetrecht houdt in dat het college van burgemeester en wethouders (B&W) in principe alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming ofwel autorisatie van de gemeenteraad. Met de vaststelling van de begroting geeft de gemeenteraad het college van B&W deze toestemming.

In de financiële verordening van de Gemeente Westerkwartier is bepaald dat de begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd. Concreet betekent dit dat voor de analyse op de begrotingsonrechtmatigheden wordt getoetst op de overschrijding van de lasten in de programma's (1A), op overschrijdingen van de investeringsbudgetten (1B), op ongeautoriseerde reservemutaties (2) en op een overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (3).

In onderstaande analyse zijn alle geconstateerde begrotingsonrechtmatigheden vermeld, waarbij afwijkingen als acceptabel worden aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

1A. Overschrijding van de lasten in de programma's

Per programma is beoordeeld of het totaal aan lasten de begroting na wijziging heeft overschreden. Het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden binnen de programma's bedraagt € 2,8 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen past binnen het vooraf vastgestelde beleid en als acceptabel is beoordeeld. De begrotingsonrechtmatigheden doen zich voor binnen de volgende programma's:

Programma 1. Veiligheid

Dit programma laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 106.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Salarissen en inhuur (lasten € 83.000 nadeel, onacceptabel)

Bij programma 1 is sprake van een nadeel van € 83.000 bij salarissen en inhuur voor niet ingevulde vacatures. De extra kosten zijn in 2023 niet tijdig aan de raad gemeld of als begrotingswijziging in 2023 verwerkt. De overschrijding in 2023 is binnen de afgesproken kaders als onacceptabel beoordeeld.

Programma 2. Vervoer, verkeer en waterstaat

Dit programma laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 346.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Wegen (lasten € 383.000 nadeel, acceptabel)

Het nadeel op de lasten heeft voor een deel betrekking op het project "herinrichting centrum Leek". Zowel de gerealiseerde lasten van € 229.000 als de gerealiseerde baten van € 214.000 zijn niet begroot. Deze extra uitgaven, die grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde bijdragen, worden als acceptabel beoordeeld.

Voor de inhuur voor toezicht op de aanleg van glasvezel in het buitengebied en voor het herstel van asfaltschades door het trekken van kabels zijn meerkosten gemaakt die direct worden gecompenseerd door de hogere opbrengsten uit leges- en degeneratievergoedingen. Per saldo pakt dit voordelig uit en is daardoor een verklaring van het positieve saldo op de baten van kostenplaats wegen. Deze extra uitgaven die worden gecompenseerd door direct gerelateerde extra inkomsten worden daarmee als acceptabel beoordeeld.

Tot slot is budget onderhoud infra met € 154.000 overschreden. Deze overschrijding komt door extra kosten die een directe relatie hebben met inkomsten uit schadevergoedingen en overige inkomsten voor aanleg en verbreden van inritten en het leggen van bestratingen voor particulieren. Deze extra uitgaven worden gecompenseerd door direct gerelateerde extra inkomsten en worden daarmee als acceptabel beoordeeld.

Programma 4. Onderwijs

Dit programma laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 344.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Leerlingenvervoer (lasten € 248.000 nadeel, acceptabel)

De lasten met betrekking tot leerlingenvervoer vallen € 248.000 hoger uit dan begroot. Dit ontstaat door een toename van het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer gedurende het hele schooljaar. Ondanks aangepast beleid en meer inzet op zelfstandig reizen stijgt het aantal leerlingen in het leerlingenvervoer. Leerlingenvervoer is voor de gemeente een opneemregeling en de geconstateerde afwijking valt daarmee binnen de afgesproken kaders van acceptabele overschrijdingen. De overschrijding in 2023 is daarom als acceptabel beoordeeld.

NPO Lokaal Onderwijsbeleid (lasten € 128.000 nadeel, acceptabel)

In het kader van het NPO Lokaal onderwijsbeleid zijn geoormerkte middelen uit het voorgaande jaar ingezet ter dekking van hogere uitgaven in 2023. Deze extra uitgaven worden gecompenseerd door direct gerelateerde extra inkomsten en worden daarmee als acceptabel beoordeeld.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Dit programma laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 828.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Grondexploitaties (lasten € 381.000 nadeel, acceptabel)

In de tweede bestuursrapportage 2023 is voor de grondexploitaties een doorkijk gemaakt richting einde boekjaar. De begroting 2023 is op basis van deze doorkijk aangepast. In de jaarrekening is de uiteindelijke winstneming met € 830.000 (begroot: € 750.000) hoger en is de mutatie op de verliesvoorzieningen met € 800.000 nadeliger (begroot € 850.000). Dit kon logischerwijs niet worden voorzien binnen het boekjaar 2023.

Salarissen en inhuur omgevingsvergunningen (lasten € 327.000 nadeel, acceptabel)

Het nadeel is grotendeels het gevolg van de hoeveelheid aanvragen die is behandeld en de fors gestegen bouwkosten. Dit heeft ook extra inzet met zich meegebracht, die we hebben kunnen dekken uit de extra opbrengsten. Deze extra uitgaven worden grotendeels gecompenseerd door direct gerelateerde extra inkomsten en worden daarmee als acceptabel beoordeeld.

Algemene dekkingsmiddelen

Dit onderdeel laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 245.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Energiekosten (lasten € 104.000 nadeel, onacceptabel)

Door de gestegen energiekosten hebben we € 104.000 meer betaald aan energie dan begroot. De begroting 2023 is niet tijdig aangepast en de extra uitgaven in 2023 zijn ook niet aan de raad gemeld. De overschrijding in 2023 is daarom als onacceptabel beoordeeld.

Rentelasten langlopende geldleningen (lasten € 307.000 nadeel, onacceptabel)

We hebben € 307.000 meer aan rente voor langlopende leningen betaald dan begroot. Dit komt doordat onvoldoende rekening is gehouden met de transitorische rente van de nieuwe lening die in 2023 is aangetrokken. De begroting 2023 is hiervoor niet tijdig aangepast en de extra uitgaven in 2023 zijn ook niet aan de raad gemeld. Deze overschrijding in 2023 is daarom als onacceptabel beoordeeld.

Overhead

Dit onderdeel laat een afwijking in de lasten zien tussen de begroting 2023 na wijziging en de realisatie 2023 van € 922.000. De overschrijding heeft hoofdzakelijk betrekking op:

Voorziening verlofsparen (lasten € 1.061.000 nadeel, onacceptabel)

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 vakantie-uren sparen. Bij verlofsparen is sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen met een niet voorspelbare opbouw en afbouw en laten zich daarom lastig begroten. De wet- en regelgeving schrijft voor dat voor deze verplichtingen een voorziening moet worden gevormd. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar opnieuw beoordeeld. Dit heeft tot gevolg dat er in 2023 een aanvullend bedrag aan de voorziening toegevoegd moet worden om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. In de begroting hadden we hiervoor geen post opgenomen. Aangezien daardoor sprake is van extra lasten die niet tijdig aan de raad zijn gemeld of tijdig verwerkt in de begroting, is de afwijking, binnen de afgesproken kaders als onacceptabel beoordeeld.

1B. Overschrijdingen van de investeringsbudgetten

Bij investeringsprojecten is de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het investeringskrediet, wordt als rechtmatig beschouwd.

Bij enkele investeringen is sprake van een overschrijding van het beschikbare budget in 2023. De totale begrotingsonrechtmatigheid binnen de investeringsbudgetten bedraagt € 748.000. Een totaaloverzicht van alle investeringskredieten, inclusief de realisatie en afwijkingen ten opzichte van het beschikbare investeringsbudget, is opgenomen in bijlage 1.19. De afwijkingen van meer dan € 100.000 zijn hieronder per afzonderlijk krediet toegelicht.

Tractiemiddelen 2023 (afwijking € 299.900 nadeel, onacceptabel)

De overschrijding is ontstaan door een aantal leveringen in 2023 die in eerdere jaren waren begroot, maar niet zijn opgenomen in het geactualiseerde traktieplan en zijn vertaald naar de begroting 2023 en verder. Ook is er in 2023 een grasmaaier geleverd die pas voor 2024 stond gepland (€ 181.314). In hoeverre deze uitgaven passen binnen een bestaand totaalkrediet, en of er een totaalkrediet beschikbaar is gesteld, is niet vast te stellen en daarom onduidelijk. Ook zijn de extra uitgaven in 2023 niet aan de raad gemeld. De overschrijding in 2023 is daarom als onacceptabel beoordeeld.

Maatschappelijke Plint 2021 (afwijking € 368.000 nadeel, onacceptabel)

Door een financiële omissie is het krediet uit 2021 na besluitvorming 2022 niet goed verwerkt in de financiële administratie en daarmee verwerkt in de begroting 2023 of in één van de bestuursrapportages van 2023. Aangezien daardoor sprake is van extra uitgaven die niet tijdig aan de raad zijn gemeld zijn de uitgaven, binnen de afgesproken kaders, als onacceptabel beoordeeld.

2. Ongeautoriseerde reservemutaties

Beoordeeld is of er toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn gedaan die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Op basis van de gerealiseerde, afzonderlijke reservemutaties, zoals ook opgenomen in het overzicht van baten en lasten en het overzicht mutatie reserves, is vastgesteld dat er niet meer middelen uit de reserves zijn onttrokken dan begroot en dat er niet meer middelen aan de reserves zijn toegevoegd dan begroot.

3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld

Voor de onderschrijdingen van de lasten en de over- en onderschrijdingen van de baten die zijn ontstaan in het begrotingsjaar, geldt dat het melden en toelichten bij de jaarrekening als tijdig wordt gezien. In de verschillenanalyse is ingegaan op de verschillen tussen de realisatie 2023 en de begroting 2023 na wijziging. Voor een gedetailleerde toelichting op de afwijkingen wordt hier dan ook naar verwezen.

2.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT is op 6 december 2011 door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en in die rol verantwoordelijk zijn voor de gehele instelling of rechtspersoon en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht, indien zij binnen een periode van 18 maanden meer dan 6 maanden werkzaam zijn voor de (semi)publieke instelling.

WNT-verantwoording Gemeente Westerkwartier

De WNT is van toepassing op gemeente Westerkwartier. Het voor gemeente Westerkwartier toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000, het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking:

Bedragen x € 1	R.E.C. Kleijnen	E. Paré	H.J. Koning	O.E. de Vries
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Waarnemend gemeente-secretaris	Waarnemend gemeente-secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-05 t/m 31-12	01-01 t/m 30-04	01-01 t/m 30-04	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.248	49.456	47.353	117.483
Beloningen betaalbaar op termijn	15.019	7.496	7.324	18.442
<i>Subtotaal</i>	109.267	56.952	54.678	135.926
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	148.667	74.333	74.333	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	109.267	56.952	54.678	135.926
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De verantwoording over 2022 was als volgt:

Bedragen x € 1	I.A. Schulting	E. Paré	H.J. Koning	J.L. de Jong	O.E. de Vries
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Waarnemend gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 30-09	01-10 t/m 31-12	01-10 t/m 31-12	01-01 t/m 31-03	01-03 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102.090	32.472	30.961	37.467	91.802
Beloningen betaalbaar op termijn	13.929	4.487	4.262	4.131	14.011
<i>Subtotaal</i>	<i>116.019</i>	<i>36.959</i>	<i>35.223</i>	<i>41.598</i>	<i>105.813</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	161.557	54.444	54.444	53.261	181.085
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	116.019	36.959	35.223	41.598	105.813
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

2.8 Incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht, is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Dit verplichte (meerjarige) overzicht speelt een rol bij het vast kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht.

Programma	Overzicht incidentele baten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2023
0	Bestuur en organisatie	
	Voorziening pensioen wethouders	359
1	Veiligheid	
	Overige mutaties (< €50.000)	12
2	Verkeer en vervoer	
	Degeneratievergoeding	73
	Bijdrage herinrichting parkeerterrein	214
	Overige mutaties (< €50.000)	35
3	Economie	
	Overige mutaties (< €50.000)	2
4	Onderwijs	
	SPUK onderwijshuisvesting ontheemden	129

	NPO	404
	Overige mutaties (< €50.000)	1
5	Sport, cultuur en recreatie	
	Spuk GALA	342
	Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)	54
	SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	700
	Project Herstel Groene Gordijn en ondersteuning Gebiedsraad	55
	SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	64
	Erfgoeddeal Middag Humsterland	107
	Overige mutaties (< €50.000)	141
6	Sociaal Domein	
	Gemeente Groningen – decentrale toegang	144
	Uitvoering Integraal Zorgakkoord	321
	SPUK versterking cliëntondersteuning (aanwending middelen 2022)	50
	Opvang ontheemden Oekraïne	12.472
	SPUK Wet Inburgering	173
	SPUK Domein Overstijgend Samenwerken (DOS)	133
	Kickstart – thema 2 Tijd voor Toekomst	117
	Leefgeld Oekraïners	313
	Voorziening dubieuze debiteuren overige vorderingen Soza	181
	Afrekening re-integratiegelden EU 2020 - 2022	404
	Overige mutaties (< €50.000)	137
7	Volksgesondheid en milieu	
	SPUK GALA	464
	Aanpak energiearmoede	267
	Voorziening egalisatie riolering	383
	CDOKE 1 ^e tranche	138
	Bijdrage herstel begraafplaatsen	69
	Proeftuin aardgasvrije wijken	689
	Overige mutaties (< €50.000)	134
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	
	Vrijval voorzieningen grondexploitatie	1.495
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	
	Verkoop gronden	317
	Algemene uitkering gemeentefonds afrekening 2021 en 2022	137
	Belastingbaten omzetbelasting voorgaande jaren	273
	Mutaties voorgaande dienstjaren	-2
OH	Overhead	
	Voorziening spaarverlof	502
	UWV ziektegeden	276
	Overige mutaties (< €50.000)	28
RES	Reserves	
	Algemene reserve (bijdrage FLO Veiligheidsregio)	238
	Algemene reserve (inbreng rekeningresultaat 2022)	11.256
	Algemene reserve (i.v.m. dotatie cofinanciering projecten CUP)	3.000

	Reserve programma huisvesting	60
	Reserve beheerkosten TOZO	88
	Reserve Overheveling niet uitgegeven budgetten	11.227
	Reserves vml gemeente Winsum	1.239
	Overige mutaties (< €50.000)	9
TOTAAL		49.424

Programma	Overzicht incidentele lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2023
0	Bestuur en organisatie	
	Inhuur personeel incidenteel	103
	Overige mutaties (< €50.000)	2
1	Veiligheid	
	FLO bijdrage Veiligheidsregio Groningen	238
	Inhuur personeel i.v.m. ziekte	377
	Overige mutaties (< €50.000)	33
2	Verkeer en vervoer	
	Herinrichting parkeerterrein	233
	Overige mutaties (< €50.000)	43
3	Economie	
	Overige mutaties (< €50.000)	29
4	Onderwijs	
	Inhuur personeel incidenteel	87
	Tijdelijke huisvesting Hasselbraam	140
	Huur tijdelijke huisvesting Lauwers College	295
	Inzet SPUK tijdelijke huisvesting ontheemden	129
	Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	404
	Overige mutaties (< €50.000)	50
5	Sport, cultuur en recreatie	
	Inhuur personeel incidenteel	80
	SPUK GALA	342
	Subsidie verhoogde energielasten maatschappelijke organisaties	100
	Subsidie Informatiepunten Digitale Overheid	61
	Overige mutaties (< €50.000)	69
6	Sociaal Domein	
	Inhuur personeel incidenteel	186
	SPUK versterking cliëntondersteuning	50
	Voorziening debiteuren overig	50
	Subsidie verhoogde energielasten maatschappelijke organisaties	165
	Opvang ontheemden Oekraïne	9.671
	SPUK Wet Inburgering	173
	Transitiekosten opvang ontheemden Oekraïne	305
	SPUK DOS	126
	Kickstart – thema 2 Tijd voor Toekomst	117
	Project Homestart	53

	Tijdelijke overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers – uitvoeringskosten	77
	Energietoeslag	3.465
	Leefgeld Oekraïners	234
	Overige mutaties (< €50.000)	187
7	Volksgezondheid en milieu	
	SPUK GALA	464
	Afwikkeling ARCG Woltjerspoor	75
	Corona meerkosten	60
	Inhuur personeel incidenteel	84
	Aanpak energiearmoede	306
	Proeftuin aardgasvrije wijken	689
	CDOKE 1 ^e tranche	138
	Herstel begraafplaatsen	69
	Overige mutaties (< €50.000)	96
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	
	Inhuur personeel incidenteel	124
	Omgevingswet	364
	Voorzieningen grondexploitaties	749
	Winstneming grondexploitaties	-830
	Overige mutaties (< €50.000)	11
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	
	Inhuur personeel incidenteel	82
	Overige mutaties (< €50.000)	50
OH	Overhead	
	Inhuur personeel incidenteel	680
	Frictiekosten Novatec	400
	Inhuur personeel i.v.m. ziekte	1.068
	Dotatie voorziening verlof sparen	1.061
	Frictie vastgoed	133
	Overige mutaties (< €50.000)	3
RES	Reserves	
	Algemene reserve (bestemming rekeningresultaat 2022)	7.836
	Algemene reserve (dotatie opheffing reserve Middag)	779
	Reserve grondexploitatie	829
	Reserve cofinanciering projecten CUP	3.000
	Reserve museum Wierdenland	313
	Reserve vluchtelingen	1.618
	Reserve Programma Huisvesting	343
	Reserve Overheveling niet uitgegeven budgetten	11.476
TOTAAL		49.641

2.9 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Aan een tweetal reserves worden structurele bedragen onttrokken:

Reserve <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Stand per 1-1-2023	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12-2023
Afschrijvingsreserve diverse investeringen	7.379		366	7.013
Reserve natuurpark Kommerzijl	349		18	331
Totaal	7.728		384	7.344

3 Bijlagen

3.1 Single Information Single Audit (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
Je nV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 12.420.950			€ 0	€ 0	€ 177.618

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>		
			€ 0	€ 123.060	€ 12.721.628	€ 22.042.887		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
			<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
			0	88	1	11	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)		

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10</i>	
			N.V.T.	Nee			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>
			€ 0	€ 824			€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			<i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>
			€ 0	€ 26.600	€ 3.468	€ 38.148	€ 1.795
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal
							€ 19.745

			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/24</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/25</i>	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/26</i>	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/27</i>	
			€ 0	€ 48.000	€ 0	€ 400	€ 23.213	
BZ K	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C10/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/02</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/03</i>	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/04</i>	Toelichting op niet-afgeronde projecten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/05</i>	
		Gemeente en Provincies	1 € 0	€ 0	Nee	Nee	Project start feitelijk in 2024	
BZ K	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Indicator: C55/10	Indicator: C55/11	Indicator: C55/12	Indicator: C55/13	Indicator: C55/14	Indicator: C55/15
			21	39	17	699	0	0
BZ K	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZ K	C72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			Aard controle R Indicator: C72/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/02	Aard controle D2 Indicator: C72/03	Aard controle D2 Indicator: C72/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C72/06
			€ 689.181	€ 828.087	25	30	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. Indicator: C72/07					
			Nee					
BZ K	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
-	-	-						
-	-	-						
-	-	-	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
-	-	-	Indicator: C92/01	Indicator: C92/02	Indicator: C92/03	Indicator: C92/04	Indicator: C92/05	
-	-	-	€ 63.664	€ 0	1	45	15	
BZ K	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: C94/01	Indicator: C94/02	Indicator: C94/03	Indicator: C94/04	Indicator: C94/05	Indicator: C94/06
		1	0	€ 0	0	0	0	€ 0

BZ K	C10 5	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van Bestellen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparen de isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoordin g (ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
			1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Aard controle D1 Indicator: C105/05	Aard controle R Indicator: C105/06
			1	2023-0000096291	0	Nee	0	Nee
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)

OC W	D8	Onderwijsachterstandenbel eid 2023-2026 (OAB)	1	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Aard controle D1 Indicator: C105/12
				2023-0000096291	€ 0	Ja	Start bouw is gepland in 2024; per 1-1-2024 is derhalve nog niets gerealiseerd en is ook niet te zeggen of de planning gehaald is.	0	Nee
				Kopie projectnummer	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14				
				2023-0000096291	Nee				
			1	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
				Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
		Gemeenten		€ 421.297	€ 10.000	€ 26.689	€ 0	€ 116.988	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicator: D8/06</i>	<i>Indicator: D8/07</i>	<i>Indicator: D8/08</i>	<i>Indicator: D8/09</i>		
		1						
		2						
		100						
OC W	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/05</i>	
			€ 397.897	€ 0	€ 6.030	€ 0	€ 169.043	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R		
			Indicator: D14/06	Indicator: D14/07	Indicator: D14/08	Indicator: D14/09		
		1						
		2						
		10						
OC W	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: D19/01	Indicator: D19/02	Indicator: D19/03			
			€ 128.976	€ 252.247	Ja			
Ien W	E44 B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)

			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
		1	030001 Provincie Groningen	2023-081474	€ 330.578	€ 330.578	€ 392.080	€ 392.080
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
		1	030001 Provincie Groningen	2023-081474	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
		1	030001 Provincie Groningen	2023-081474	Vogelbuurt Grijpskerk	Nee		
		2			Wateroverlast De Wilp	Nee		
		3			Langestraat Rijskampstraat Aduard	Nee		
		4			Waterberging Marum	Nee		
		5			Klimaatadaptief Kastanjelaan Grijpskerk	Nee		

		6			Klimaatadaptief Grijpskerk	Nee	
		7			Bestrijden wateroverlast Zevenhuizen	Nee	
len W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>	
			€ 13.237	€ 406.986	€ 509.557	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>	
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h aantal in Stuks	Nee	1		
		2	335 Aanleg van een veilige voetgangersoversteek plaats aantal in Stuks	Nee	1		
		3	336 Inrichten van schoolzone met snelheidsverlagende	Nee	1		

EZ K	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	maatregelen aantal in Stuks						
			4 344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h aantal in meters	Nee	650				
			5 320 Fietsoversteek over zijweg door middel van een uitritconstructie aantal in Stuks	Nee	3				
			Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: F28/01</i>	<i>Indicator: F28/02</i>	<i>Indicator: F28/03</i>	<i>Indicator: F28/04</i>	<i>Indicator: F28/05</i>	<i>Indicator: F28/06</i>	
			€ 119.948	€ 17.634	€ 0	€ 137.582	€ 0	€ 0	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F28/07</i>						
			Nee						
EZ K	F201	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen	Betreft tranche	Projectnaam/nummer	Beschikkingnummer/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Toelichting	

			<i>Indicator: G2/01</i>	<i>Indicator: G2/02</i>	<i>Indicator: G2/03</i>	<i>Indicator: G2/04</i>	<i>Indicator: G2/05</i>	<i>Indicator: G2/06</i>
			€ 11.469.166	€ 276.419	€ 1.033.176	€ 1.294	€ 164.470	€ 2.380
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	
			€ 237.867	€ 34.637	€ 0	€ 1.821.553	€ 9.180	€ 847
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				

SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 22.151	€ 31.144	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		

			<i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZ W	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 210	€ 140.128	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.030	€ 49.970	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 600	€ 49.397	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.821	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.398	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 1.840	€ 250.714	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire	Levensonderhou d- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kijwt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoes lagaffaire	Kapitaalverstrekk in - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekk in gen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZ W	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i> € 172.890	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i> € 0	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i> Ja	
SZ W	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire _gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaf faire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i> € 3.455	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoesla gaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i> € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i> Ja	

SZ W	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VW S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 527.758	€ 292.444				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	SPUKSPRT23050	€ 292.444	€ 240.584	€ 46.269	€ 5.591	

VW S	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/02</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/03</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H8/04</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/05</i>	Gerealiseerd <i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/06</i>
			1 1042419	€ 75.433	€ 0	€ 7.165	€ 0	€ 8.306
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoor- ding (Ja/Nee)				
VW S	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H8/08</i>				
			1 1042419	Ja				
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoor- ding? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: H12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H12/04</i>		
			€ 41.669	€ 81.669	Ja	Ja		
VW S	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H21/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H21/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05</i>	
			Ja		€ 50.000	€ 50.000	Ja	
VWS	H27	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken 2023_met centraal persoon	Gerealiseerd aantal cliënten in (jaar T) - Zelfstandige uitvoering	Cumulatief aantal cliënten (t/m jaar T) - Inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2024	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoordin g? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: H27/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H27/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H27/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H27/04</i>		
			19	19	Nee	Nee		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 44.578	€ 35.521	€ 8.916	€ 35.521	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 306.899	€ 306.899	€ 0	€ 306.899	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 68.581	€ 68.581	€ 0	€ 68.581	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 51.436	€ 59.795	€ 0	€ 59.795	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 24.003	€ 24.260	€ 0	€ 24.260	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 60.008	€ 56.684	€ 3.324	€ 56.684	Ja
			7 Valpreventie	€ 176.596	€ 29.847	€ 146.747	€ 29.349	Ja
			8 Leefomgeving	€ 34.290	€ 34.306	€ 0	€ 34.306	Ja

			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 8.573	€ 8.478	€ 95	€ 8.478	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 125.160	€ 121.814	€ 3.346	€ 121.814	Ja
			11	Mantelzorg	€ 34.290	€ 34.361	€ 0	€ 34.361	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 34.290	€ 11.650	€ 22.640	€ 11.650	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 18.860	€ 10.000	€ 8.860	€ 10.000	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 8.573	€ 8.573	€ 0	€ 8.573	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 30.518	€ 30.444	€ 74	€ 30.444	Ja
				Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
			2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
			4	Kansrijke Start	Ja				
			5	Mentale Gezondheid	N.v.t.				
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
			7	Valpreventie	N.v.t.				
			8	Leefomgeving	N.v.t.				
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
			10	Versterken sociale basis	N.v.t.				
			11	Mantelzorg	N.v.t.				

			12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.					
			13	Welzijn op recept	N.v.t.					
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.					
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.					
				Eindverantwoording (Ja/Nee)						
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>						
				Nee						
VW S	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Automatisch berekend</i>					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03</i>					
			<i>MEOZ23216</i>	€ 699.708	€ 699.708					
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingspla n aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H32/06</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08</i>			

			1	Zwembad De Woldzoom	€ 37.325	€ 37.325		Hebben nog geen energieafrekening ontvangen. Verduurzamingsplan aanwezig.	
			2	Openluchtwembad Wotterwille	€ 35.030	€ 35.030	Ja	Hebben nog geen energieafrekening ontvangen. Verduurzamingsplan aanwezig.	
			3	Zwembad De Griffioen	€ 24.534	€ 24.534	Nee	Leveren geen verduurzamingsplan aan. Dus gereed.	
			4	Zwembad Eekeburen	€ 210.159	€ 210.159		Hebben nog geen energieafrekening ontvangen. Verduurzamingsplan is in de maak (gereed ergens in juni).	
			5	Zwemkasteel Nienoord	€ 392.660	€ 392.660	Ja	Gereed	
GR O	GRO 2C	Verkeer en vervoer Groningen		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen				De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen

			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	Aard controle R Indicator: GRO2C/03	Aard controle R Indicator: GRO2C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06
			1 2021-042720	Subsidie fietsoversteek	€ 0		€ 0	
			2 2021-042731	Fietsroute Pieterzijl	€ 0		€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Aard controle R Indicator: GRO2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/11	
			1 2021-042720	€ 0		€ 0	Nee	
			2 2021-042731	€ 0		€ 0	Nee	
GR O	GRO 8C	Leefbaarheid Groningen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO8C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO8C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06</i>
1	2022-049649	Subsidieregeling flexpool versnelling voorfase woningbouw provincie Groningen			€ 215		€ 30.383	
2	2020-105967	Subsidieverlening uitvoeringsprogram ma retail			€ 109.971	-€ 132.916	€ 312.513	In 2023 jaren 2021 en 2022 gecorrigeerd. Centrimmanagem ent niet meegenomen (2021) en teveel als nog te betalen opgenomen in sisa opgaaf (2022).
3	2021-059949	Regionaal arrangement programma Kickstart			€ 551.387	-€ 14.816	€ 1.319.571	
	Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van			Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

				alleen provinciale middelen	laste van alleen provinciale middelen	van alleen provinciale middelen		
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
				<i>Indicator: GRO8C/07</i>	<i>Indicator: GRO8C/08</i>	<i>Indicator: GRO8C/09</i>	<i>Indicator: GRO8C/10</i>	<i>Indicator: GRO8C/11</i>
1			2022-049649	€ 161	€ 4.546	€ 22.787	Ja	
2			2020-105967	€ 54.986	-€ 53.978	€ 156.257	Ja	
3			2021-059949	€ 169.798		€ 290.287	Nee	

3.2 Overzicht taakvelden

Taakvelden Baten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023
0.1 Bestuur	56	-	-	359
0.2 Burgerzaken	816	972	872	772
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	530	158	488	546
0.4 Overhead	630	370	701	1.325
0.5 Treasury	354	250	646	658
0.61 OZB woningen	9.439	10.132	9.735	9.707
0.62 OZB niet-woningen	5.665	6.088	5.900	6.116
0.64 Belastingen overig	66	65	65	65
0.7 Algemene en overige uitkering Gem fonds	130.513	123.610	130.735	132.342
0.8 Overige baten en lasten	325	100	-	273
0.10 Mutaties reserves	15.690	712	27.571	27.502
0.11 Resultaat vd rekening van baten en laste	-	-	4.077	-
Totaal baten taakveld 0	164.085	142.457	180.790	179.665
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	18	20	20	22
1.2 Openbare orde en veiligheid	38	18	28	37
Totaal baten taakveld 1	56	38	48	59
2.1 Verkeer en vervoer	470	77	373	575
2.2 Parkeren	40	7	7	22
2.3 Recreatieve havens	19	14	14	21
2.5 Openbaar vervoer	5	7	7	9
Totaal baten taakveld 2	534	106	401	628
3.1 Economische ontwikkeling	137	10	10	12
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34	33	33	34
Totaal baten taakveld 3	172	43	43	46
4.2 Onderwijshuisvesting (openbr en bijz)	231	106	286	233
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.389	985	1.035	1.186
Totaal baten taakveld 4	1.620	1.092	1.322	1.419
5.1 Sportbeleid en activering	80	-	427	350
5.2 Sportaccommodaties	1.831	1.249	2.033	2.126
5.3 Cultuurpresentaties, - prod en -particip	212	205	205	235
5.4 Musea	50	57	57	50
5.5 Cultureel erfgoed	74	47	47	50
5.6 Media	14	30	94	72
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	322	216	343	496
Totaal baten taakveld 5	2.584	1.804	3.206	3.380
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13.116	794	14.467	13.873
6.2 Wijkteams	115	7	-	2
6.3 Inkomensregelingen	17.431	15.596	17.096	17.583

Taakvelden Baten	Rekening	Begr.2023	Begr.2023	Rekening
(Bedragen x € 1.000)	2022	voor wijz.	na wijz.	2023
6.4 Begeleide participatie	3.450	3.057	3.166	3.688
6.5 Arbeidsparticipatie	3.919	3.508	4.888	4.916
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	140	184	184	200
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	386	438	438	379
6.71b Begeleiding (WMO)	-	125	85	-
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	-	40	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	9
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.688	1.141	2.275	2.858
Totaal baten taakveld 6	41.245	24.849	42.639	43.506
7.1 Volksgezondheid	109	30	671	541
7.2 Riolering	6.654	6.948	6.948	6.866
7.3 Afval	9.539	10.411	10.411	10.379
7.4 Milieubeheer	444	10	6.170	1.138
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	655	543	712	836
Totaal baten taakveld 7	17.401	17.943	24.913	19.760
8.1 Ruimtelijke ordening	8	2	2	44
8.2 Grondexploitatie	954	-	1.850	2.199
8.3 Wonen en bouwen	2.525	1.478	1.482	1.999
Totaal baten taakveld 8	3.486	1.480	3.334	4.241
Totaal baten taakvelden	231.182	189.811	256.694	252.703

Taakvelden Lasten	Rekening	Begr.2023	Begr.2023	Rekening
(Bedragen x € 1.000)	2022	voor wijz.	na wijz.	2023
0.1 Bestuur	3.881	3.666	3.963	3.904
0.2 Burgerzaken	1.503	1.802	1.865	1.831
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.071	746	869	1.117
0.4 Overhead	22.596	23.244	22.947	23.869
0.5 Treasury	742	-176	551	877
0.61 OZB woningen	718	576	733	761
0.62 OZB niet-woningen	192	201	236	243
0.64 Belastingen overig	60	65	65	62
0.7 Algemene en overige uitkering Gem fonds	9	139	9	10
0.8 Overige baten en lasten	426	7.003	390	27
0.9 Vennootschapsbelasting	52	50	50	27
0.10 Mutaties reserves	17.030	103	26.194	26.194
0.11 Resultaat vd rekening van baten en laste	11.256	-	11.582	11.143
Totaal lasten taakveld o	59.536	37.419	69.454	70.066
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	4.384	4.532	4.815	4.857
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.359	1.251	1.747	1.812
Totaal lasten taakveld 1	5.743	5.783	6.563	6.669
2.1 Verkeer en vervoer	9.488	9.244	9.095	9.650

Taakvelden Lasten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023
2.2 Parkeren	430	416	438	481
2.3 Recreatieve havens	38	38	38	42
2.4 Economische havens en waterwegen	959	907	1.327	1.092
2.5 Openbaar vervoer	79	72	91	69
Totaal lasten taakveld 2	10.995	10.677	10.988	11.335
3.1 Economische ontwikkeling	427	235	421	217
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	32	9	8	43
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	190	161	169	220
3.4 Economische promotie	181	179	153	154
Totaal lasten taakveld 3	830	584	751	633
4.1 Openbaar onderwijs	292	295	297	308
4.2 Onderwijshuisvesting (openbr en bijz)	4.433	3.900	4.143	4.100
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.715	2.982	3.445	3.820
Totaal lasten taakveld 4	8.440	7.177	7.885	8.228
5.1 Sportbeleid en activering	638	616	808	597
5.2 Sportaccommodaties	5.335	5.264	6.344	6.516
5.3 Cultuurpresentaties, -prod en -particip	1.136	913	979	881
5.4 Musea	226	270	295	332
5.5 Cultureel erfgoed	334	428	469	383
5.6 Media	1.290	1.373	1.539	1.419
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.514	6.929	7.979	7.968
Totaal lasten taakveld 5	15.472	15.793	18.413	18.098
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	17.917	6.654	19.359	17.537
6.2 Wijkteams	2.528	2.460	3.178	3.184
6.3 Inkomensregelingen	23.035	20.137	24.985	24.371
6.4 Begeleide participatie	7.714	7.523	7.643	8.821
6.5 Arbeidsparticipatie	10.104	9.733	11.010	10.159
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	4.655	4.979	5.263	5.936
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.396	863	-	-
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	5.026	5.425	5.940	5.328
6.71b Begeleiding (WMO)	5.554	6.006	4.243	4.596
6.71c Dagbesteding (WMO)	-	-	1.990	1.387
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	18.317	19.478	-	21.760
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-	7.028	646
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	451	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	1.692	9
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	582	500	1.679	727
6.73a Pleegzorg	-	-	1.044	-
6.73b Gezinsrecht	-	-	484	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	3.218	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	5.223	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	707	-

Taakvelden Lasten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begr.2023 voor wijz.	Begr.2023 na wijz.	Rekening 2023
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	282	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	52	30	-	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	2.519	1.600	1.852	2.110
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.727	1.727	-	-
6.82a Jeugdbescherming	-	-	688	-
6.82b Jeugdreclassering	-	-	49	-
Totaal lasten taakveld 6	101.127	87.116	108.008	106.570
7.1 Volksgezondheid	2.867	2.951	3.563	3.215
7.2 Riolering	4.922	5.073	5.164	5.109
7.3 Afval	8.687	8.694	8.860	9.971
7.4 Milieubeheer	2.888	2.674	9.510	4.172
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	891	757	882	1.054
Totaal lasten taakveld 7	20.255	20.149	27.978	23.521
8.1 Ruimtelijke ordening	2.323	1.828	2.255	2.327
8.2 Grondexploitatie	2.700	283	597	943
8.3 Wonen en bouwen	3.762	3.002	3.802	4.213
Totaal lasten taakveld 8	8.785	5.114	6.654	7.482
Totaal lasten taakvelden	231.182	189.811	256.694	252.703

3.3 Beleidsindicatoren

Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	2019	2020	2021	2022	2023
o. Bestuur en ondersteuning	Formatie (formatieplan 1-1-2023)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,43	7,88	7,77	7,74	8,37
o. Bestuur en ondersteuning	Bezetting (werkelijke bezetting 31-12-2022)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,11	7,3	7,25	7,20	8,35
o. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	716	742	723,5	750,0	823,3
o. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	14,6	15,2	12,7	15,9	18,8
o. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	15,3	11,7	11,5	10,3	9,9
1. Veiligheid	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS		0,5	0,8	0,8	0,6
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS		2,1	2	2	1,8
1. Veiligheid	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS		1,1	0,3	0,5	1,4
1. Veiligheid	Vernieling en misdrijven openbare orde	aantal per 1.000 inwoners	CBS		4,3	4,5	4,5	3,4
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	Stichting Halt	10	6	7	5	nnb
3. Economie	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	147	151,4	156,3	172,8	nnb
3. Economie	Funciemenging	%	LISA	47	46,3	46,5	47,6	nnb

4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	DUO/Ingrado	1,2	1,3			1,7
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	0,6	1,9	0,9	3,1	nnb
4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	13		12	16	nnb
5. Sport en recreatie	Niet-sporters	%	gezondheids-monitor	56,7			52,6	nnb
6. Sociaal domein	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	609	597,9		636,4	nnb
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS	69,5	69,6			74,2
6. Sociaal domein	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	CBS	248	290,4	261,2	261,2	197,5
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64 jaar	CBS	100,3	126,8			124,9
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor rechter	%	CBS		1		1	nnb
6. Sociaal domein	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	CBS	500	700	640	640	680
6. Sociaal domein	% Kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS	4	4		3	
6. Sociaal domein	% Werkloze jongeren	%	CBS	2	2		2	nnb
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	11,4	11,5	11,5	11,5	12,3
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS	0,8	0,9	0,8	0,8	0,7

7. Gezondheid en milieu	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS				107	nn b
7. Gezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	8,9		21,1		nn b
8. Vhrosv	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO	731	771	806	907	933
8. Vhrosv	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO	811	825	881	1001	1027
8. Vhrosv	WOZ-waarde woningen	dzd euro	CBS	214	225	238	261	304
8. Vhrosv	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF	9,3	7,2		7,7	
8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	60,1	79,7	80,2	80,2	80,5

3.4 Mutaties in de reserves en voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaar de 31-12- 2022	Resultaat- bestemmin g 2022	Vermeer- deringen 2023	Vermin- deringen 2023	Verminderi ng ter dekking afschr. 202 3	Boekwaar de 31-12- 2023
Algemene reserve	20.009	7.836	778	3.238		25.385
Totaal algemene res.	20.009	7.836	778	3.238		25.385
Reserve grondexploitatie	1.616	79	750	9		2.436
Reserve MFC Oostwold	83					83
Reserve herinrichting voorm. zandwinput	276					276
Reserve IKC Marum	1.236					1.236
Reserve afboeking boekwaarden scholen	860					860
Reserve MFC De Wierde Grijskerk	232					232
Reserve Natuurpark	349			18		331
Reserve overheveling niet-uitgegeven budgetten	4.261	1.574	9.902	11.227		4.510
Reserve Verduurzamings- maatregelen	203					203
Reserve groot onderhoud gebouwen	195					195
Reserve afschrijving diverse investeringen	7.379				366	7.013
Reserve programma huisvesting	728	160	183	60		1.011
Reserve beheerskosten TOZO	415	-11		77		327
Reserve cofinanciering projecten			3.000			3.000
Reserve museum Wierdenland	0		313			313
Reserve vluchtelingen		1.618				1.618
Reserve Sociaal domein	8					8
Reserves Winsum	1.239			1.239		0

Totaal bestemmingsres	19.080	3.420	14.148	12.630	366	23.652
Totaal reserves	39.089	11.256	14.926	15.868	366	49.037

Toelichting vermeerderingen

- *Algemene reserve:* De reserve Middag is opgeheven. Van het saldo is € 778.000 toegevoegd aan de algemene reserve.
- *Reserve grondexploitatie:* Er is € 750.000 toegevoegd, zijnde het begrote bedrag inzake winstnemingen grondexploitaties. Het werkelijke bedrag is hoger. Het verschil zal middels resultaatbestemming 2023 ten gunste van de reserve grondexploitatie kunnen worden gebracht.
- *Reserve overheveling niet uitgegeven budgetten:* Van het rekeningresultaat 2022 is €634.000 toegevoegd. Vanuit de budgetoverheveling van 2022 naar 2023 (voor de baten budgetten proeftuin aardgasvrije wijken en energiearmoede) is €4.783.000 gedoteerd. Verder is er in verband met de budgetoverheveling van 2023 naar 2024 € 4.485.000 ten gunste van deze reserve gebracht.
- *Reserve programma huisvesting:* Het saldo van de onder-uitputting op de budgetten onderhoud gebouwen gemeentehuizen/werven € 183.000 (conform begroting) is toegevoegd ten einde een buffer te hebben voor tegenvallers in de vervolgperioden bij de herhuisvesting van de binnendienst/kantoorpersoneel.
- *Reserve cofinanciering projecten:* Dit betreft een nieuwe reserve, waaraan (vanuit de algemene reserve) een bedrag ter grootte van € 3.000.000 is gedoteerd, ten einde gedeeltelijke financiering van projecten vanuit het CollegeUitvoeringsProgramma (CUP) 2023 – 2026 mogelijk te maken.
- *Reserve museum Wierdenland:* De reserves die zijn overgegaan vanuit de voormalige gemeente Winsum zijn beoordeeld. Voor het deel van het saldo van deze reserves dat betrekking had op museum Wierdenland is binnen de administratie van gemeente Westerkwartier een nieuwe reserve onder dezelfde naam gevormd. Er is een bedrag van € 313.000 gedoteerd.

Toelichting verminderingen

- *Algemene reserve:* Er wordt vijf jaar (2020 t/m 2024) voor € 238.000 aan de algemene reserve onttrokken om het eigen vermogen van de Veiligheidsregio Groningen (VRG) aan te vullen. Dit is wettelijk geregeld en is veroorzaakt door de voorziening die de VRG heeft moeten treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie. Daarnaast is ter voeding van de nieuwe reserve cofinanciering projecten € 3.000.000 uit de algemene reserve gehaald.
- *Reserve grondexploitatie :* De vermindering geldt als dekking voor het exploitatieresultaat 2023 voor de Borghlocatie te Zuidhorn.
- *Reserve Natuurpark (park Kommerzijl) :* Het onderhoud is afgekocht door de NAM. De afkoopsom is berekend op eindwaarde. Jaarlijks wordt een vast bedrag ad. €18.000 onttrokken aan de reserve ter dekking voor het onderhoud.
- *Reserve overheveling niet uitgegeven budgetten:* Er is in verband met de budgetoverheveling van 2022 naar 2023 € 11.227.000 onttrokken.
- *Reserve afschrijving diverse investeringen:* De vermindering betreft dekking van de afschrijvingslasten van uitbreiding aula Marum, brede school Nuis-Niebert, parkeergarage Dorpsvenne, bouw gemeentehuis Zuidhorn, aanpassen raadszaal Zuidhorn, verbouw – renovatie – zonnepanelen gemeentehuis Zuidhorn, nieuwbouw werkplaats Zuidhorn, nieuw cultureel centrum, verbeteren bermen Hooiweg/Hoge Tilweg, verharderen pad Lindsterlaan.
- *Reserve programma huisvesting:* Voor de verbouwing van de kantine te Noordhorn en de vorming van data hotels (in relatie tot gemeentelijke huisvesting) is ter dekking de reserve ingezet voor respectievelijk € 50.000 en € 10.000.

- *Reserve beheerkosten TOZO*: de uitvoeringskosten 2023 ad € 87.000 voor de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers wordt gedekt vanuit deze reserve.
- *Reserves voormalig gemeente Winsum*: Het saldo van deze reserves, ter grootte van € 1.239.000 is vrijgevallen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeer- deringen 2023	Vrijval 2023	Vermin- deringen 2023	Boekwaarde 31-12-2023
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening Pensioenen wethouders	6.257			359	5.898
Voorziening Oostindie	110				110
Voorziening Verlofsparen	833	1.061		502	1.392
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.200	1.061		861	7.400
Voorziening egalisatie riolering	1.410			383	1.027
Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	1.410			383	1.027
Totaal voorzieningen	8.610	1.061		1.244	8.427

Toelichting vermeerderingen/ verminderingen voorzieningen

- *Voorziening pensioenen wethouders*: Deze voorziening is ingesteld omdat gemeenten verplicht zijn om een voorziening in te stellen voor pensioenen van wethouders.
 - o *Voorziening verlof sparen*:
 - Er heeft een dotatie plaatsgevonden van € 1.061.000,
 - o zijnde de opbouw van spaarverlof in 2023
 - o *Daarnaast is er € 502.000 onttrokken in verband met opname van verlof in 2023.*
- *Voorziening Oostindie*: Betreft een voorziening die gevormd is voor de verwachte exploitatietekorten in de grondexploitatie Oostindie Slagen/Buiten. Er zijn dit jaar nog beperkt uitgaven rechtstreeks ten laste van deze voorziening verantwoord.
- *Voorziening egalisatie riolering*: Opvangen fluctuaties in de kosten van de riolering op basis van het GRP die via de rioolheffing worden doorberekend aan de inwoners. Het exploitatietekort 2023 riolering van € 383.000 is onttrokken aan deze voorziening.

3.5 Gehanteerde afschrijvingstermijnen

Immateriële vaste activa

- Kosten voor het afsluiten van geldleningen, agio of disagio wordt in 4 jaar afgeschreven.
- Kosten voor onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 4 jaar afgeschreven.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden: in dezelfde looptijd als de economische levensduur van het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

Omschrijving	Afschrijvingsterminen lineair
(Bedrijfs)gebouwen:	
Gebouwen/woonruimten	40
Urnenmuur/columbarium/begraafplaatsen	40
Parkeergarage	30
Installaties (gebouwen)	10
Inventaris	10
Renovaties(levensduurverlengende) verbouwing	25
Gronden en terreinen:	
Gronden en terreinen	geen
Kunstgrasveld	
- Bovenlaag	15
- Onderlaag	30
Sportvelden aanleg/renovatie	15
Inrichting terreinen (o.a. afrastering/infrastructuur)	25
Grond, wet- en waterbouwkundige werken:	
Riolering	50
Pompen en gemalen m.b.t. riolering	15
Openbare verlichting	25
Nieuwe aanleg en reconstructies wegen	50
Levensduur verlengende maatregelen (renovatie) wegen	20
Nieuwe aanleg en reconstructies bruggen	50
Levensduur verlengende maatregelen (renovatie) bruggen	15
Ondergrondse afvalcontainer	20
Wegmeubilair	10
Machines, apparaten, installaties en overig:	
Machines en installaties	8
Automatiseringsapparatuur, hardware en software	5
Vervoersmiddelen:	8
Overig:	
Speeltoestellen, gymnastiekmaterialen	10

3.6 Investeringsoverzicht

Object- nummer	Omschrijving <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Oorspron- kelijk krediet	Restant krediet 2022	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Afwijking t.o.v. krediet
Programma o – Bestuur en ondersteuning						
7003086	Voorbereidingskrediet Hoofdstraat 101-1 Midwolde	200	161	33		128
7004048	Gemeentehuis 2018	65	44			44
7004049	Gemeentehuis 2020	53	9			9
7004050	Gemeentewerf	63	63			63
7004135	Tractiemiddelen 2023	625	625	925		-300
7004203	Zaak en procesgericht werken 2017 Mrm	150	54			54
7004218	Vervanging ESX Hosts 2021	181	0			0
7004221	Huisvesting gem apparaat label C 2021	0	0			0
7004222	Nieuwbouw energieneutraal gebouw 2022	12.241	12.241	130		12.111
7004223	Nieuwbouw energieneutraal installatie 2022	3.169	3.169	2		3.167
7004225	Verharding en terreininrichting 2022	787	787			787
7004226	Deel inrichtingskosten werf 2022	39	39			39
7004227	Vervanging AS-400 mini computer Burgerzaken 2022	0	0			0
7004228	Externe firewall 2022	80	38	21		17
7004229	Nieuwe werkplek-devices 2022	1.090	341	332		9
7004231	Onderhoud eigen huisvesting	0	0			0
7004232	Gebouwenbeheersysteem 2022	35	10			10
7004233	Werk grootegast uitbouw/verduurzamen 2023	1.514	1.514	117		1.396
7004234	Werk Noordhorn uitbouw/verduurzamen 2024	0	0	120		-120
7004235	Novatec kwekerij nieuwbouw 2023	604	604			604
7004240	Verv inv informatieveiligheid en privacy 2023	0	0			0
7004254	Backbone switches 2023	50	50			50
7004255	Meubilair 2023	155	155			155
7004256	Thuiswerkplek 2023	122	122			122

Object- nummer	Omschrijving <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Oorspron- kelijk krediet	Restant krediet 2022	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Afwijking t.o.v. krediet
Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat						
7210036	Verkeersvisie uitvoering 2019	470	26	26		0
7210037	Verkeersvisie uitvoering 2020	140	26	17		8
7210038	Verkeersvisie uitvoering 2021	250	250			250
7210226	Openbare verlichting 2021	450	273	98		174
7210227	Openbare verlichting 2022	450	450			450
7210250	Reconstructie Rijksstraatweg 2016 en 2018	1.160	259	40		219
7210252	Transferium	704	365	6	-61	420
7210311	Infrastructuur MFC Zevenhuizen	300	25	9		15
7210312	Fietspad Leek-Groningen	1.916	1.916			1.916
7210313	Renovatie bruggen 2020	150	41			41
7210315	Herinrichting doorgaande route Aduard 2020	1.030	80	5		74
7210321	Wegen reconstructies 2021	1.071	131	131		0
7210323	Verkeersmaatregelen voor IKC Marum 2022	250	-200	59	-490	231
7210324	Infrastructuur campus Wzenburglaan 2022	40	16			16
7210325	Aanpassing toegangspad IKC Marum 2022	0	0			0
7210326	Verb netwerk wandel- en fietspaden 2022	300	300			300
7210327	Herinr plein bibliotheek Grijpskerk 2022	125	23	13		10
7210328	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2022	1.052	434	434		0
7210329	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2022	370	260	149		111
7210331	Fietsoversteek Oldebertweg Tolbert 2024	0	0			0
7210332	Verkeesveilige schoolomgeving Het Veenpluis 2022	75	17	2		15
7210333	Herinrichting Centrumweg Opende 2023	406	401	10		391
7210334	Openbare Verlichting 2023	450	450			450
7210335	Infrastructuur campus Wzenburglaan 2023	600	600			600
7210336	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2023	1.052	1.052	1.052		0
7210337	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2023	370	370	233		137
7210342	Wegen reconstructies 2022	1.421	1.421	1.421		0

Object- nummer	Omschrijving <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Oorspron- kelijk krediet	Restant krediet 2022	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Afwijking t.o.v. krediet
7210343	Wegen reconstructies 2023	1.421	1.421	591		830
7210346	Infrastructuur uitbreiding Violier 2023	60	60	16		44
Programma 4 – Onderwijs						
7420262	Verbouwing het Anker	330	56			56
7420290	Realisatie IKC Marum (scholen) 2021	6.208	217	184	-6	39
7420293	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2022	5.000	5.000			5.000
7420296	Het Anker ZH, verv brandmeldinstallatie 2023	35	35			35
7420297	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2023	10.000	10.000			10.000
7420298	Uitbreiding Violier Leek 2023	1.840	1.840	1.283		557
7430014	Realisatie IKC Marum (kinderopvang) 2021	1.455	10			10
Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie						
7520044	Vervanging toplaag K.C. Rodenburg 2020	98	98			98
7520046	Vervanging toplaag kunstgras Oostindie 2020	393	24			24
7520268	Renovatie bestaand club- kleedgebouw V.V. Grijsker	42	42			42
7520270	Renovatie trainingveld Aduard met een O2 lava beha	61	61	25		36
7520287	Verplaatsen sportvelden (IKC Marum)	200	-54			-54
7520288	Club- en kleedkameraccommodatie VV Grijskerk	1.573	113	71		42
7520290	VV Pelikaan S Oostwold toplaag reno 2022	436	71	73		-2
7520291	SV Marum De Holten verplaatsing 2022	242	242			242
7520293	Gymzaal Oldenoert LED verl zaal 2023	39	39			39
7520294	Topsportal bowl verv brandmeldinstallatie 2023	131	131			131
7520295	Sporthal Quicksilver verv brandmeldinstallatie 2023	70	70			70
7520301	Sporthal De Leegens (Doezum) LED armaturen en verlichting	85	85	68		17
7520302	Sporthal De Holten Marum LED-verlichting	103	103			103
7520303	Sportzaal Oldenoert (Leek) LED verlichting zaal	54	54	40		14
7520304	Topsportal Leek. LED armaturen en verlichting	136	136		-46	182

Object- nummer	Omschrijving <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Oorspron- kelijk krediet	Restant krediet 2022	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Afwijking t.o.v. krediet
7520305	Sporthal Quicksilver (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	54	54	4		51
7520306	Zwemkasteel Nienoord Gasloos	1.550	1.550	30	-270	1.791
7520307	T.C. Oldehove Wengeweer toplaag renovatie	54	54			54
7520308	VV Westerkwartier De Olde ee toplaag renovatie	42	42			42
7520309	VV Zevenhuizen Veld 1 toplaag renovatie	41	41	52		-11
7520310	VV Ezinge Feerwerd Veld 1 toplaag renovatie	40	40	53		-13
7520311	Zwembad de Wotterwille - chlooropslag en verwerking	65	65			65
7530004	Deelname kunstbedrijven IKC Marum 2021	60	1			1
7530005	Deelname Biblionet in campus Waezen 2022	1.000	1.000			1.000
7530006	Deelname Kunstkwartier in campus Borgen 2022	100	100			100
7530007	CCZ Zuidhorn Vervangen brandmeldinstallatie	39	39			39
7530008	CCZ (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	22	22	4	-8	26
7530009	Deelname Biblionet in campus Waezenburglaan	1.500	1.500			1.500
7530010	Deelname Kunstkwartier in campus RSG de Borgen	120	120			120
7540006	Museum Wierdenland	27	27			27
7540007	Museum Wierdenland, verduurzaming	120	120		-21	140
7550046	Ond geb Nienoord '09	45	15	4		10
7550049	Woning/kantoor Borgterrein	12	12			12
7550050	Borg Nienoord verv brandmeldinstall 2022	53	53			53
7550051	Termaten- en tuinhof vervangen brandmeldinstallatie	32	32			32
7550052	Toegangspoort borg Nienoord	50	50			50
7570009	Speeltoestellen 2021	45	33	34		-1
7570083	Renovatie diverse speeltoestellen	95	95	17		78
7570091	Inrichting 2e ring rondom school de Violier 2022	43	43			43
Programma 6, Sociaal Domein						
7610029	Maatschappelijke Plint 2021	542	371	786	-47	-368
7610030	MFC Oldehove 2023	1.050	1.050			1.050

Object-nummer	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk krediet	Restant krediet 2022	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Afwijking t.o.v. krediet
Programma 7, Volksgezondheid en milieu						
7710006	Realisatie IKC Marum (consultatiebureau) 2021	355	25	19		5
7720029	Watertakenplan 2021	3.451	697	695		2
7720032	Watertakenplan 2022	2.995	2.896	2.874	-331	352
7720033	Watertakenplan 2023	4.092	4.092	144		3.948
7720191	Riolering Nachtegaalstraat/Langestraat 2019	260	260			260
7730010	Ondergrondse Afvalcontainers 2020	168	45	23		22
7740002	Panelen zonnecarport 2021	399	51	-2		53
7740004	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023	120	120	-1		121
Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
7830029	Herstructurering en uitbreiding woonwagengedeelte Opende 2022	1.326	1.326	13		1.313
7830030	Woonboot 2023	109	109	0		109
Totaal		85.913	65.014	12.485	-1.279	53.808

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
7003086	Vorbereidingskrediet Hoofdstraat 101-1 Midwolde	Nee	De visie voor dit gebied is vastgesteld. Het terrein wordt eerst tijdelijk ingezet in afwachting van definitieve ontwikkelingen.
7004048	Gemeentehuis 2018	Ja	Krediet afsluiten; afgeronde vervanging archiefinstallatie gemeentehuis Leek
7004049	Gemeentehuis 2020	Ja	Krediet afsluiten; afgeronde gevelrenovatie gemeentehuis Grootegeest
7004050	Gemeentewerf	Ja	Krediet afsluiten; investeringen niet uitgevoerd i.v.m. aanstaande verkoop/sloop
7004135	Tractiemiddelen 2023	Ja	Betreft een aantal leveringen vanuit voorgaande jaren (€ 150.000) die niet zijn opgenomen in het traktieplan en de levering van een grasmaaier (€ 180.000) die in het plan voor 2024 stond opgenomen.
7004203	Zaak en procesgericht werken 2017 Marum	Ja	Krediet kan worden afgesloten
7004218	Vervanging ESX Hosts 2021	Ja	Krediet kan worden afgesloten
7004221	Huisvesting gem apparaat label C 2021	Ja	Oud krediet; werkzaamheden uitgevoerd
7004222	Nieuwbouw energieneutraal gebouw 2022	Nee	Project Novatec en Buitendienst Leeksterveld in uitvoering; afronding in 2025
7004223	Nieuwbouw energieneutraal installatie 2022	Nee	Project Novatec en Buitendienst Leeksterveld in uitvoering; afronding in 2025
7004225	Verharding en	Nee	Project Novatec en Buitendienst Leeksterveld

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
	terreininrichting 2022		in uitvoering; afronding in 2025
7004226	Deel inrichtingskosten werf 2022	Nee	Project Novatec en Buitendienst Leeksterveld in uitvoering; afronding in 2025
7004227	Vervanging AS-400 mini computer Burgerzaken 2022	Ja	Krediet kan worden afgesloten
7004228	Externe firewall 2022	Nee	Ivm huisvestingen en verhuizing naar datahotels deze nog laten staan
7004229	Nieuwe werkplek-devices 2022	Nee	Blijft nog aantal jaren doorlopen ivm uitgifte werkplekken
7004231	Onderhoud eigen huisvesting	Ja	Oud krediet; werkzaamheden uitgevoerd
7004232	Gebouwenbeheersysteem 2022	Nee	De implementatie van het systeem is nog in uitvoering; afronding 2024
7004233	Werf grootegast uitbouw/verduurzamen 2023	Nee	Dit project is nog in uitvoering en wordt naar verwachting in 2024 afgerond
7004234	Werf Noordhorn uitbouw/verduurzamen 2024	Nee	Het betreft een krediet van 2024; in 2023 start voorbereidingen; afronding in 2025
7004235	Novatec kwekerij nieuwbouw 2023	Nee	In 2024 onderzoek toekomst locatie kwekerij; daarna start investeringen
7004240	Verv inv informatieveiligheid en privacy 2023	Ja	Krediet kan worden afgesloten
7004254	Backbone switches 2023	Nee	Ivm huisvestingen en verhuizing naar datahotels deze nog laten staan
7004255	Meubilair 2023	Nee	Is gerelateerd aan centrale huisvesting. Aanbesteding is op afroep. Bij de sluiting Leek in 2024 wordt er weer meubilair aangeschaft.
7004256	Thuiswerkplek 2023	Nee	Regeling is aanbesteed. Uitlevering van thuiswerkplekken start in februari 2024.
7210036	Verkeersvisie uitvoering 2019	Ja	Krediet kan worden afgesloten
7210037	Verkeersvisie uitvoering 2020	Ja	Het krediet wordt afgesloten en het restantbedrag wordt toegevoegd aan het krediet voor "verkeersvisie uitvoering 2021".
7210038	Verkeersvisie uitvoering 2021	Nee	Zijn lopende projecten voor de uitvoering van de Verkeersvisie. Prioritering is door de raad vastgesteld en gerelateerd aan de woningbouwopgave.
7210226	Openbare verlichting 2021	Nee	Is doorlopend project voor vervanging bestaande lichtpunten door LED
7210227	Openbare verlichting 2022	Nee	Is doorlopend project voor vervanging bestaande lichtpunten door LED
7210250	Reconstructie Rijksstraatweg 2016 en 2018	Nee	resterende werkzaamheden nog in 2024
7210252	Transferium	Nee	afrondende werkzaamheden zonnecarport nog in 2024
7210311	Infrastructuur MFC Zevenhuizen	Ja	Werkzaamheden gereed, kan afgesloten worden
7210312	Fietspad Leek-Groningen	Nee	Project in uitvoering
7210313	Renovatie bruggen 2020	Ja	Het restantkrediet voegen we toe aan 7210337
7210315	Herinrichting doorgaande route Aduard 2020	Nee	nog niet afsluiten. Mogelijke inzet voor aansluiting Burg.Seinenstraat (brug/schijnbrug)-open graven De Lindt
7210321	Wegen reconstructies 2021	Ja	
7210323	Verkeersmaatregelen voor IKC Marum 2022	Nee	subsidie eindverantwoording volgt eind 2024

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
7210324	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2022	Nee	project uitgesteld. Heroriëntatie op basis van masterplan Leek-Tolbert.
7210325	Aanpassing toegangspad IKC Marum 2022	Ja	Krediet kan worden afgesloten (zie 7210323)
7210326	Verb netwerk wandel- en fietspaden 2022	Nee	Betreft fietspad Pieterzijl-Munnikezijl. Aanleg in 2024 of 2025 .
7210327	Herinr plein bibliotheek Grijskerk 2022	Nee	Worden nog herstelwerkzaamheden uitgevoerd in 2024
7210328	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2022	Ja	
7210329	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2022	Ja	Restant toevoegen aan 7210337
7210331	Fietsoversteek Oldebertweg Tolbert 2024	Nee	Ontwikkeling afhankelijk van ontwikkeling ijsbaan. Verwachte uitvoering voorjaar 2025.
7210332	Verkeersveilige schoolomgeving Het Veenpluis 2022	Nee	Project loopt nog. Er moeten nog extra parkeervoorzieningen worden aangelegd na evaluatie.
7210333	Herinrichting Centrumweg Opende 2023	Nee	Project komt in 2024 in uitvoering.
7210334	Openbare Verlichting 2023	Nee	Is doorlopend project voor vervanging bestaande lichtpunten door LED
7210335	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2023	Nee	Dit project is uitgesteld. Er vindt een heroriëntatie plaats op basis van masterplan Leek-Tolbert.
7210336	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2023	Ja	
7210337	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2023	Nee	Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen van duikerbruggen in 2024. Het restantbedrag 7210313 wordt toegevoegd aan dit krediet.
7210342	Wegen reconstructies 2022	Ja	
7210343	Wegen reconstructies 2023	Nee	Twee projecten zijn nog in uitvoering. Rest wordt 2024 opgepakt. Enkele projecten zijn in verband met het weer doorgeschoven naar 2024.
7210346	Infrastructuur uitbreiding Violier 2023	Nee	Project is in uitvoering
7420262	Verbouwing het Anker	Ja	Krediet nu afsluiten. Deze kredietruimte wordt bij eerste bestuursrapportage ingezet ter deeldkking nieuw investeringskrediet schoolgebouw Het Nautilus.
7420290	Realisatie IKC Marum (scholen) 2021	Ja	Kindcentrum Marelint is in 2022 opgeleverd en in 2023 financieel afgerond
7420293	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2022	Nee	Investing is uitgesteld
7420296	Het Anker ZH, verv brandmeldinstallatie 2023	Ja	Het krediet kan worden afgesloten omdat het pand niet meer in ons beheer is.
7420297	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2023	Nee	Investing is uitgesteld
7420298	Uitbreiding Violier Leek 2023	Nee	Nog niet opgeleverd
7430014	Realisatie IKC Marum (kinderopvang) 2021	Ja	Kindcentrum Marelint is in 2022 opgeleverd en in 2023 financieel afgerond
7520044	Vervanging toplaag K.C.	Nee	Is nog niet opgepakt in afwachting van de

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
	Rodenburg 2020		ontwikkeling Tolbertervaart.
7520046	Vervanging toplaag kunstgras Oostindie 2020	Ja	
7520268	Renovatie bestaand club-kleedgebouw V.V. Grijskerk	Ja	Door nieuwbouw (7520288) is dit krediet vervallen.
7520270	Renovatie trainingsveld Aduard met een O2 lava beha	Nee	Is niet met Lava uitgevoerd, moeten nog wel maatregelen worden genomen.
7520287	Verplaatsen sportvelden (IKC Marum)	Ja	Dit project betrof verplaatsing en renovatie sportvelden en aanleg kunstgras jeugdveld. Is afgerond; zie ook 7520291. Dat krediet is onbenut. Beide kredieten hangen met elkaar samen.
7520288	Club- en kleedkameraccommodatie VV Grijskerk	Nee	Dit nieuwbouwproject is in uitvoering en wordt in 2024 afgerond
7520290	VV Pelikaan S Oostwold toplaag reno 2022	Ja	
7520291	SV Marum De Holten verplaatsing 2022	Ja	Dit project betrof verplaatsing en renovatie sportvelden en aanleg kunstgras jeugdveld. Is afgerond; zie ook 7520287. Dat krediet is overschreden. Beide kredieten hangen met elkaar samen.
7520293	Gymzaal Oldenoert LED verl zaal 2023	Ja	Project is afgerond
7520294	Topsportal bowl verv brandmeldinstallatie 2023	Nee	Vertraagd door huidige marktsituatie. Uitvoering en oplevering project 2024
7520295	Sporthal Quicksilver verv brandmeldinstallatie 2023	Nee	Vertraagd door huidige marktsituatie. Uitvoering en oplevering project 2024
7520301	Sporthal De Leegens (Doezum) LED armaturen en verlichting	Ja	Project is afgerond
7520302	Sporthal De Holten Marum LED-verlichting	Nee	Aanbesteding opgestart. Uitvoering en oplevering 2024
7520303	Sportzaal Oldenoert (Leek) LED verlichting zaal	Ja	Project is afgerond
7520304	Topsportal Leek. LED armaturen en verlichting	Nee	Aanbesteding opgestart. Uitvoering en oplevering 2024
7520305	Sporthal Quicksilver (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	Nee	Project is in uitvoering, oplevering 2024
7520306	Zwembad Nienoord Gasloos	Nee	Project is in uitvoering, oplevering 2024
7520307	T.C. Oldehove Wengeweer toplaag renovatie	Ja	Het tenniscomplex is inmiddels buiten gebruik en wordt geamoveerd
7520308	VV Westerkwartier De Olde ee toplaag renovatie	Ja	Project is in 2022 uitgevoerd toen zijn zowel hoofdveld als trainingsveld gerenoveerd.
7520309	VV Zevenhuizen Veld 1 toplaag renovatie	Ja	
7520310	VV Ezinge Feerwerd Veld 1 toplaag renovatie	Ja	
7520311	Zwembad de Wotterwille - chlooropslag en verwerking	Nee	Noodzaak vervanging is in onderzoek. Eventuele uitvoering en oplevering 2024
7530004	Deelname kunstbedrijven IKC Marum 2021	Ja	Kindcentrum Marelint is in 2022 opgeleverd en in 2023 financieel afgerond

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
7530005	Deelname Biblionet in campus Waezen 2022	Nee	Investering is uitgesteld
7530006	Deelname Kunstkwartier in campus Borgen 2022	Nee	Investering is uitgesteld
7530007	CCZ Zuidhorn Vervangen brandmeldinstallatie	Ja	Reparatie geen vervanging. Project is uitgevoerd en opgeleverd
7530008	CCZ (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	Nee	Project is in uitvoering, oplevering 2024
7530009	Deelname Biblionet in campus Waezenburglaan	Nee	Investering is uitgesteld
7530010	Deelname Kunstkwartier in campus RSG de Borgen	Nee	Investering is uitgesteld
7540006	Museum Wierdenland	Nee	Groot bouwkundig onderhoud. Uitvoering en oplevering 2024
7540007	Museum Wierdenland, verduurzaming	Nee	Noodzakelijke onderzoeken lopen. uitvoering en oplevering 2024
7550046	Ond geb Nienoord '09	Nee	Diverse onderhoudsprojecten lopen. Uitvoering en oplevering 2024
7550049	Woning/kantoor Borgterrein	Nee	Diverse onderhoudsprojecten lopen. Uitvoering en oplevering 2024
7550050	Borg Nienoord verv brandmeldinstall 2022	Nee	Aanbesteding en oplevering 2024
7550051	Termaten- en tuinhuis vervangen brandmeldinstallatie	Nee	Aanbesteding en oplevering 2024
7550052	Toegangspoort borg Nienoord	Nee	Werk nog niet uitgevoerd. Uitvoering 2024-2025
7570009	Speeltoestellen 2021	Ja	
7570083	Renovatie diverse speelterreinen	Nee	Dit krediet wordt ingezet om in 2024 speeltuinen in Feerwerd en in Grootegast (Notaristuin) op te knappen.
7570091	Inrichting 2e ring rondom school de Violier 2022	Ja	Is gereserveerd voor sport, spel en bewegen in overleg met omwonenden.
7610029	Maatschappelijke Plint 2021	Nee	Krediet moet financieel nog worden afgerond; aanpassing krediet in 1e Burap 2024
7610030	MFC Oldehove 2023	Ja	Dit krediet is omgezet in een eenmalige bijdrage voor vernieuwing en verduurzaming van het MFC. Zie ook eerste bestuursrapportage 2024.
7710006	Realisatie IKC Marum (consultatiebureau) 2021	Ja	Kindcentrum Marelant is in 2022 opgeleverd en in 2023 financieel afgerond
7720029	Watertakenplan 2021	Ja	Dit investeringskrediet sluiten we af. Het restantbedrag voegen we met vaststellen van de eerste bestuursrapportage 2024 toe aan het investeringskrediet voor 2023.
7720032	Watertakenplan 2022	Ja	Dit investeringskrediet sluiten we af. Het restantbedrag voegen we met vaststellen van de eerste bestuursrapportage 2024 toe aan het investeringskrediet voor 2023.
7720033	Watertakenplan 2023	Nee	Wordt in 2024 verder uitgevoerd. De restantbedragen van de dekkredieten 2021 en 2022 worden met vaststelling van de eerste bestuursrapportage 2024 toegevoegd aan dit krediet.
7720191	Riolering	Nee	Wordt in 2025 uitgevoerd. Zit ook nog budget

Object-nummer	Omschrijving	Afsluiten	Toelichting
	Nachtegaalstraat/Langestraat 2019		voor dit project in watertakenplan.
7730010	Ondergrondse Afvalcontainers 2020	Nee	Er is nog een container in bestelling waarvan de uitlevering vertraagd is. Daarnaast moeten nog containers worden geplaatst wat hierdoor ook vertraagd is. Hiervoor zijn de facturen nog niet ontvangen en deze facturen komen 2024.
7740002	Panelen zonnecarport 2021	Nee	De realisatie van de panelen voor de zonnecarport wordt rond de zomer 2024 afgerond.
7740004	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023	Nee	In 2023 start gemaakt. Wordt in 2024 verder uitgevoerd.
7830029	Herstructurering en uitbreiding woonwagenvoerpad Opende 2022	Nee	Met Wold en Waard wordt gekeken naar verschillende varianten op deze locatie. Gezocht wordt naar een optimum waarbij er een betaalbare variant naar boven komt voor zowel gemeente, corporatie en bewoner. In het eerste halfjaar van 2024 leggen we de gekozen variant voor.
7830030	Woonboot 2023	Ja	Dit plan is uiteindelijk niet doorgegaan. Het krediet wordt afgesloten.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Kostenplaats	Afschrijving			Investeringskosten 2023
			termijn	wijze	rente%	
Vervangingsinvestering informatieveiligheid en privacy	0.4	Kwaliteitszorg	5	Lineair	1,5	50
Tractiemiddelen 2023	0.4	Traktie	8	Lineair	1,5	124
Groetegast -werf uitbouw/verduurzamen	0.4	Gebouwen	40	Lineair	1,5	1.341
Novatec kwekerij nieuwbouw (33 jr)	0.4	Gebouwen	33	Lineair	1,5	535
OV 2023	2.1	Openbare verlichting	25	Lineair	1,5	450
Infrastructuur campus Waezenburglaan herinrichten	2.1	Wegen	20	Lineair	1,5	600
Fietsoversteek Oldebertweg Tolbert	2.1	Wegen	20	Lineair	1,5	188
Wegen (scenario 3 kwaliteitsvisie openbare ruimte)	2.1	Wegen	20	Lineair	1,5	2.123
Herinrichting Centrumweg Opende	2.1	Wegen	20	Lineair	1,5	406
Bruggen (kwaliteitsvisie openbare ruimte)	2.1	Bruggen	40	Lineair	1,5	370
Huisvesting RSG De Borgen (Oldeborg)	4.2	Onderwijshuisvesting	40	Lineair	1,5	10.000
Locatie Het Anker Zuidhorn Vervangen brandmeldinstallatie	4.2	Onderwijshuisvesting	10	Lineair	1,5	35
T.C. Oldehove Wengeweert toplaag renovatie	5.2	Sport	15	Lineair	1,5	54
VV Westerkwartier De Olde eertoplaag renovatie	5.2	Sport	15	Lineair	1,5	42

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Kostenplaats	Afschrijving			Investering 2023
			termijn	wijze	rente%	
VV Zevenhuizen Veld 1 toplaag renovatie	5.2	Sport	15	Lineair	1,5	41
VV Ezinge Feerwerd Veld 1 toplaag renovatie	5.2	Sport	15	Lineair	1,5	40
Zwembad de Wotterwille - chlooropslag en verwerking	5.2	Sport	10	Lineair	1,5	65
Topsportal bowling Leek Vervangen brandmeldinstallatie	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	131
Sporthal Oldenoert Brandmeldinstallatie	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	39
Sporthal Quicksilver S Vervangen brandmeldinstallatie	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	70
Sporthal De Leegens (Doezum) LED armaturen en verlichting	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	91
Sporthal De Holten Marum LED-verlichting	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	85
Sportzaal Oldenoert (Leek) LED verlichting zaal	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	30
Topsportal Leek. LED armaturen en verlichting	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	151
Sporthal Quicksilver (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	40
Zwemkasteel Nienoord Gasloos	5.2	Sportaccommodaties	10	Lineair	1,5	1.550
CCZ Zuidhorn Vervangen brandmeldinstallatie	5.3	Cultuurpresentaties	10	Lineair	1,5	39
CCZ (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	5.3	Cultuurpresentaties	10	Lineair	1,5	30
Deelname Biblionet in campus Waezenburglaan	5.3	Cultuurpresentaties	40	Lineair	1,5	1.500
Deelname Kunstkwartier in campus RSG de Borgen	5.3	Cultuurpresentaties	40	Lineair	1,5	120
Museum Wierdenland	5.4	Musea	10	Lineair	1,5	27
Museum Wierdenland, verduurzaming	5.4	Musea	10	Lineair	1,5	113
Termaten- en tuinhuis vervangen brandmeldinstallatie	5.5	Cultureel erfgoed	10	Lineair	1,5	32
Toegangspoort borg Nienoord	5.5	Cultureel erfgoed	25	Lineair	1,5	50
MFC Oldehoeve 2023	6.1	Club- en buurthuizen	40	Lineair	1,5	1.050
Watertakenplan 2023	7.2	Watertakenplan (vGRP)	50	Lineair	1,5	3.492
Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023	7.4	Milieubeheer	50	Lineair	1,5	120
Totaal						25.225